

Poštšina plačana v gotovini.

Handwritten signature in red ink.

11 ILUSTRACIJA 1931

Angl/øsko blago

za jesen in
zimo

*

*A.&E. Skabernè
Ljubljana*

ILUSTRACIJA

ŠTEV. 11 / 1931 / LETO III / LJUBLJANA, KOPITARJEVA UL. 6 / TELEF. 2549 / ČEK. RAČUN 12.587
NAROČNINA LETNO 100 DIN / POLLETNO 55 DIN / ŠTEVIKE PO 10 DIN / INOZEMSTVO LETNO 120 DIN / AMERIKA 3 DOL.

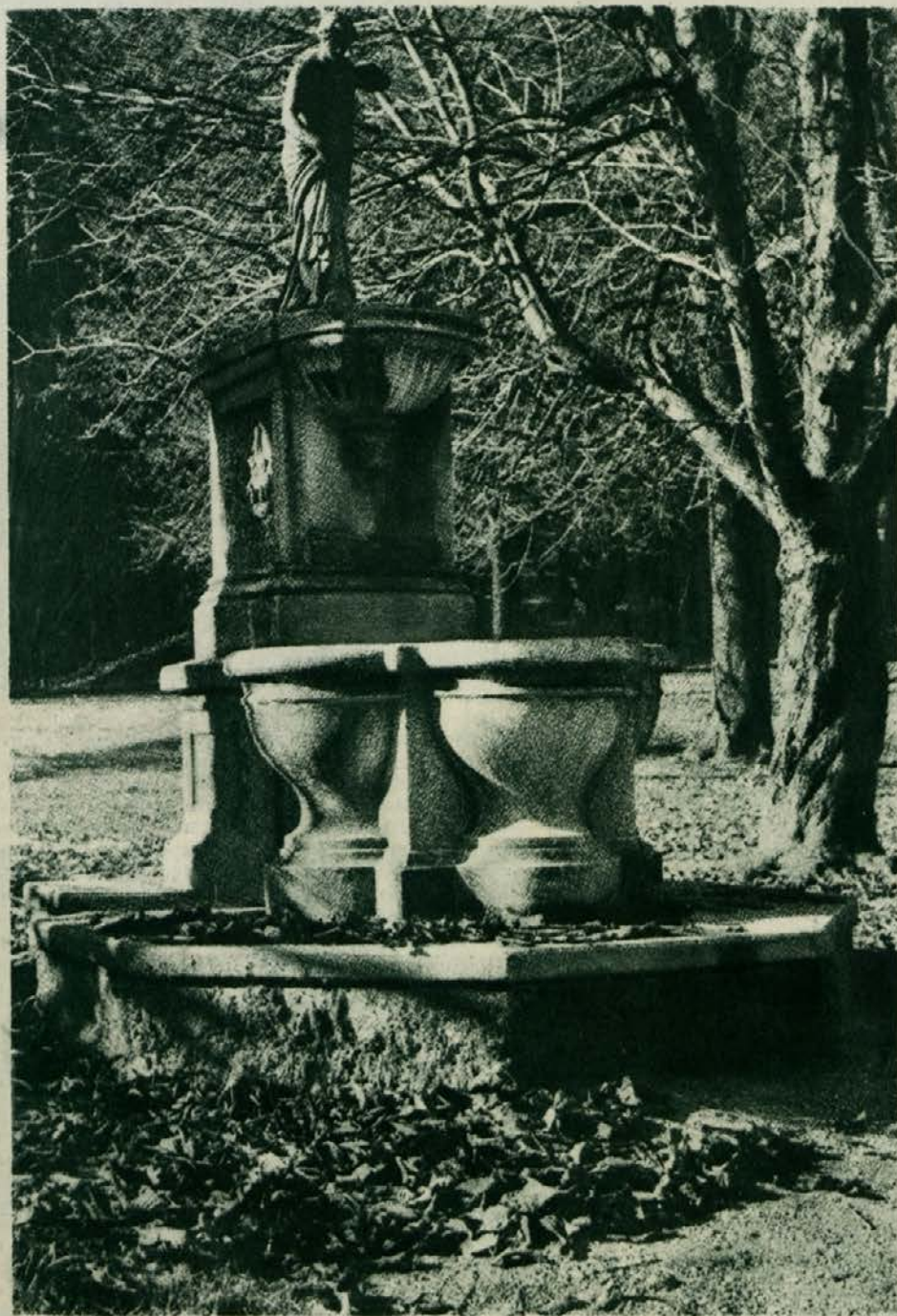

Foto Peter Kramarčič

JESEN

VSEBINA:

V jeseni	361
Jesen (J. Likovič)	362
Akrobati naših streh (J. Hafner)	365
Perpetuum mobile	366
Iz ljubljanskih gledališč	368
Izlet v osemirje (Dr. Tihomir Toth)	370
Grad Brdo pri Kranju	371
Boj starosti! (Fr. Strube)	375
Poklic nam zviže in skrivi telo	374
Družabni ples o letošnji sezoni (A. Jenko)	375
Zeniten Yussufa Khana. Roman (F. Heller)	377
Naši otroci	381
Moderni slaščičarski izdelki	384
Fotoamater: Fotografiranje živali v naravi (J. Herfort)	385
Film: »V kraljestvu Zlatoroga« (B. Orel)	386
Iz novih filmov	388
Moda za jesen in zimo (pariško modno pismo)	389
Sodobna žena (Ruša Zidar)	390
Kozmetika: Umivanje obraza	391
Proenstovene tekme (V. Vodišek)	391
Iz vsega sveta	392
Novo knjige	394
Luigi Kasimir (Dr. Fr. Stelč)	395

Nasloonna slika na ovitku: M. Bambič: Listje odpada (akvarel)

Lansko leto umrlemu koroškemu Slovincu dr. Zdravkotu Zwitterju so letos v St. Jakobu odkrili nagrobni relief iz belega marmora, umetniško delo akad. kiparja Franceta Kralja

Jesen . . .

Likovič Joža

Sinoči sem šla zopet na ono pot, kjer sva se nekoč skrivaj ljubila. Zapuščene vode mrtvice so se čarobno bleščale v žolti večerni zarji. Jesensko listje je neprestano šelestelo, polno žale pesmi in vzdihljajev. Trepetlika je rdela med leščevjem, lepi Marijini lasci so se posušili. Cvetke so začele obletavati. Žrtve večne in tajne prirode! Z neznatnim vzdihom so se ločile od stebelca in neslišno pale na tla... Lastovke so že davno zbežale; družine drobnih romaric so se dolgo zbirale nad stajami in se poslavljale od pisanih lok. Končno so se njihove stopinje zgubile med oblaki. Samo tužni klici splašenih barskih ptic se trgajo nad poljanami. Tudi šoseska murnov je umolknila, zemlja se nič več ne zgame.

Nekoč je bilo lepše tukaj! Mnogokrat sva se sešla kraj Ljubljance in se vozila s čolnom do Kamina.

Pohlevna in nežno lepa ljubezen se je razplela med nama. Smrečje nad Bistrom je bilo prežeto s srebrnačastim somrakom. Žaga nad Verdrom je enakomerno pogrkavala, za Lenarčičevim dvorcem so se klicali kobilarji. Beli sončni prameni so skakljali od breze do breze, zrak je trepetal v prijetni prigrevici. Visoko nad krimskimi gorami so sloveli oblaki z zlatimi lici in zrlili doli na barje. Vse je bilo pokojno, komaj da je zaščebetel droben ptiček v češmilju ali pa pljusnil neznatni valček ob veslu. Midva tega nisva čula. Najini duši sta koprneli tja, kjer ni bojazni, da se razblinijo prekrasne sanje. Prijetna zmedenost je naju prevzela; med poljubi sem mrla kakor trudna ptica v večerni rosi. Ti si me pa dolgo zrl preko ramen in mi obetal čudovite reči. Slonela sva na robu širokega čolna, ki je zlagoma polzel nizdol. Valovi so se prelivali, srebrne pene so se neprestano in tajinstveno pobiliskavale, kakor da se nabirajo srebrne nitke okoli mračnih tolmunov pod grbavimi vrbinami. Za bregovi so zelenele pozne setve, mlečno-modra zelenina se je živalno odražala med

temnimi, gostimi barskimi travami... Potem je začelo v Bevkah prizvanjati; oblaki so se zganili pod Krimom, si podali roke in odplavali preko barja. Okrenila sva čoln, vesla so veselo udarila po mirni vodni gladini, ki je zarela v ognjenih polivkih večernega sonca. Ko sva pristala, so se razkropile prve zvezde. Polna nepopisne potešenosti sva se vračala skozi svetle gaje brez; zgodnja mesečina je slinila liste s srebrno roso. Nekje se je trgal pes in klical zaspane sosedo. V Ligojni so se zatrinjale lučce... Često sva se pomudila v lovčevi uti. Zvezde so zrle skozi line, snežno-beli oblaki so se tiščali nad Trebevnikom kakor speči golobčki vrh slemenena. Meščevno oko jih je čuvalo. Lahni pljuski so dramili neizmerno tišino. V zatoku se je vrgla riba kvišku, potem je začopotala ptica sredi bičja, veter je naju presenetil s svojo melodijo.

Nekoč je pa vse to minilo; prišlo je nesporazumljenje. Zazibana v sanje sem predobro čutila, da se mi trgaš. Razočaranju se je pridružila bridkost! Tvoje ustnice so postale tako hladne in tuje, tvoji poljubi tako mrzli. Skoraj zaničevanje sem čutila v njih! V sleherni besedi je tičal trpek očitek. Tvoj nasmeh je bil umeten, brez toplote in prijetnosti. Bilo mi je nepopisno hudo, ko sem čutila, da se odmika tvoja topla dlan od mojega srca. Zmrazilo me je, kakor da se je ovila smrt s koščenimi laktmi okoli mojih dekliških ledij. Nisi me mogel obdržati v svojem srcu, kakor rosna kaplja sem zdrknila v pozabo. Čisto samo si me zapustil pred našim vrtom, v katerem je ječal jenski veter. Nikoli ne bom pozabila najinega poslednjega večera. Vse je z menoj žalovalo! Ptički se niso zganili, zvezde so nepremično mrtele, vesoljstvo ni trenilo. Dolgo sem zrla za teboj. Tvoja senca se je zgubljala kakor bežna prevara, ki jo je slednjič popila jarka mesečina.

Dragi! Sedaj je vse končano. Otožne misli me mučijo, jesen utriplje kraj mene. Mesec se je zgodaj nagnil, oblaki kažejo svoje bele dlani. Nič več te ne dosežem, samo slutim še tvoje mehke poteze, nehvaležni fant!

»Filmska«
ekspedicija
po ljubljanskih
dimnikih, prireje-
na po zaslugi
dimnikarskih
mojstrov
Lipnika
Janeza
in Roglja
Vaclava
ter njihovih
vrlih
pomočnikov

Na strehi Po-
kojninskega zavoda.
»Črni mož« s
svojim orodjem:
kroglo, strgalko in
orvmi

Foto J. Hafner

Dimnikarski mojstri in pomočniki v paradni obleki ob pri-
liki gasilskega kongresa v Ljubljani 1930

Foto D. Rovšek

Akrobati naših streh

Janko Hafner.

Ljubljana sicer nima tempa. Semintja se pa človeku tudi v Ljubljani mudi. Tako sem hitel po velikih asfaltiranih hodnikih šentpeterske ceste in dohitel dva črna možakarja, ki se jima je skoraj prav tako mudilo. Dimnikarja sta hitela na pomoč dimniku, kateremu so se vnele saje.

Domenili smo se za ekspedicijo po ljubljanskih strehah in dimnikih. Vroče dopoldansko solnce je prav dobro pripekalo, ko smo šli na streho Okrožnega urada. Dimnikarji so sicer sezuli svoje opanke in jo bosí ocvrli po strehi. V čevljih sem lezel za njimi po vseh štirih. Z nogami je že še šlo, v roke pa me je vroča opeka tako žgala, da sem se kmalu premislil in sem stavil strehi na razpologo rajši zadnjo plat hlač. Kljub pogumu in razpoloženju sem ostal na sredi pota in se poglobil v filozofsko premišljevanje, da kdor visoko leze, lahko globoko pade. Medtem je njihova ekspedicija prilezla po gredlju strehe do dimnika. Močnejši je vzel v roke lestvico in jo držal tovarišu. Po tej je

Po teh klinih se leze na dimnik. Pogled od spodaj navzgor

lažji zlezal na dimnik in začel s svojimi črnimi instrumenti ščegetati dimnik prav na globoko. Ko smo šli nazaj, sem si zaradi varnosti poskrbel za spremstvo: enega spredaj, enega zadaj, ki sta me nesla in potiskala, dokler nisem srečno prilezel do lestve, ki je stala zopet na ravnem.

Naslednje dejanje je bilo za moj okus najprijetnejše. Šli smo na ravno streho palače Pokojninskega zavoda. Tam sem bil pa doma. Tam mi pa tudi dimnikarji kljub temu, da so stali na dimnikih, niso prav nič imponirali. Iz previdnosti sem pa rajši ostal nekoliko proč, zakaj nos mi je povedal, da puhti iz dimnikov vse nekaj drugega kakor prijetna vonjava.

Posebno veselo presenečenje pa mi je pripravila pivovarna Union, ampak ne — s pivom! Moji črni znanci so me povedli prav visoko na streho med oba ogromna dimnika unionske tovarne. Pot, ki smo jo prehodili, preden sem stopil skozi lino na gredelj strehe, je bila sicer precej prašna, zadnji del je pa bil precej akrobatski in bi ga brez dvoma z veseljem odstopil svojemu tovarišu Cirilu. Na strehi sem sedel med obema dimnikoma in ogledoval dimnikarje pri njihovem poslu. Od blizu je njihovo početje v resnici zgedalo drzno in nevarno, posebno še, ko se je spustil eden od njih po strelvodni žici po zunanji strani dimnika na streho in nato zlezal za menoj v podstrešje.

Drugi dan pa mi je prinesel krono mojih dimnikarskih ekspedicij. Šli smo na veliko, 42 m visoki dimnik mestne klavnice. Nabral sem si za veliko željo poguma, kajti vedel sem, da bom moral lezti po železnih prečkah na zunanji strani dimnika navzgor. Ker so se pa prečke začele šele v višini treh metrov, sem iskal okrog strojnice lestvo. Pri tem sem se seznanil s klavniškimi psi. Eden od njih je poskusil, kako trdne so moje hlače. Končno sem se opogumil in lezel po dimniku navzgor. Prav do vrha nisem prilezel. Že naprej so mi pravili, da se tak visok dimnik vedno, kadar kdo po njem leze, malo ziblje. To sem skušal sam in občutki so bili naravnost »božanski«. Dimnikarja sta pa z vse drugačnim pogumom nadaljevala svojo plezarijo. Ko smo se zopet sestali na trdnih tleh, sem jim v obraz povedal, da grem rajši ceste pometat, kakor pa da bi šel med dimnikarje. Njim se seveda zdi vse to manj senzacionalno, saj večinoma plezajo v take dimnike od znotraj navzgor. In če človek že pade, ne more pasti nikamor drugam kot na velikanski kup saj na dnu dimnika. Tam se pa gotovo ne ubije, kvečjemu — zaduši. — Kdor pa hoče doživeti prav od blizu dogodivščine akrobatov naših streh, pa naj napravi isto kot jaz. Upam, da bo imel zadosti. —

In vendar so te nevarne in naporene produkcije vsakdanji kruh obrtnika-dimnikarja, ki je prav za prav v prvi

Priljubljena
po vsem svetu!

Kdor jo enkrat uporabi, ji ostane naklo-
njen. Ugodna in trajna. Dobiva se povsod.
Preprodajalci se obračajo
na Gustav Husser & Sohn,
Wien, VII., Riefigergasse 10

vrsti varnostni organ in nato šele obrtnik. Predstraža gasilcev je, če hočete, najboljši gasilec, ki gasi še prej, preden gori. Odstranjuje nevarnost požara iz naših domov in ta varnostna služba je, ki ga preganja po naših ulicah črnega in potnega. Ta skrb ga dan za dnem preganja in podi iz dimnika v dimnik, od štedilnika do štedilnika. V nobeni hiši ga nimajo radi. Po kuhinjah se ga boje bolj kot najbolj lačnih beračev, saj vedo, da za njim pride sitno in neprijetno snaženje, ki ga še tako velika dimnikarjeva pazljivost ne sname z ram nejevoljne kuharice. Semintja ujame morda kljub temnim marogam na obrazu kak koketen smehlaj rdečeličnice za štedilnikom.

Delo, ki ga opravlja, je razdeljeno v snaženje štedilnikov in vseh drugih kurilnih naprav, v ometanje ruskih, angleških in podobnih dimnikov in končno v čiščenje visokih tovarniških, skoraj vedno kadečih se dimnikov. Pri dimnikih ima v glavnem dve nalogi: snaženje in izžiganje saj, za katere je brez dvoma primernejše, da zgore pod njegovim nadzorstvom, kakor pa morda teden dni kesneje same od sebe.

In kako čudovito zbirko orodja prinaša s seboj! Samo pri snaženju štedilnikov jih rabi troje. Najprej žimnato metlico, s katero pometa skupaj ometene saje, nato čimperlinke, to so okroglaste krtače, nasajene na poldrugi meter dolgi železni žici, in zakrivljena omela. Delo pri štedilniku je še najlažje, pri dimnikih pa je že težje. Običajni ruski dimniki, ki so okrogli ali štirikotni in

Tako se leze na dimnik Mestne klavnice

Foto J. Hafner

Po strelovodu se spušča dimnikar ob dimniku
Spodaj: Na vrhu pivovarne »Union«

merijo v premeru okrog 15 cm, zahtevajo v prvi vrsti železne kroglice, obešene na vrvi, nad njimi pa veliko omelo iz železne žice, in to vse skupaj na dolgi vrvi, po kateri spušča pravo na škripcu v dimnik in ga tako ometa. Seveda more na ta način ometati le z vrha navzdol. Kjer pa je treba ometati iz spodnjih vrat navzgor, ima pa tako zvana drgala, to je prav tako omelo kot prej omenjeno, vendar je pritrjeno na 6 do 7 m dolgi žici. Seveda nima železne kroglice, ki je pri prvem potrebna samo za to, da s svojo težo vleče ob dimnik tesno se prilagajoče omelo navzdol. Pri drgalki potiska žico, na katere koncu je omelo, z vso silo navzgor in omete tako lahko dimnik do velike višine. Pri teh delih je tudi še nekako, dejal bi, prijetno. Težavneje pa je že pri tako zvanih prehodnih dimnikih. Ti dimniki pa imajo že odprtino 45×45 cm in v teh navadna omela, ki so premajhna, ne opravijo ničesar. Zato mora dimnikar s svojim, za to potrebnim orodjem nastopiti po dimniku nič kaj pri-

Akrobatske vaje naših dimnikarjev

Levo: Z glavo naprej na visoki klavniški dimnik

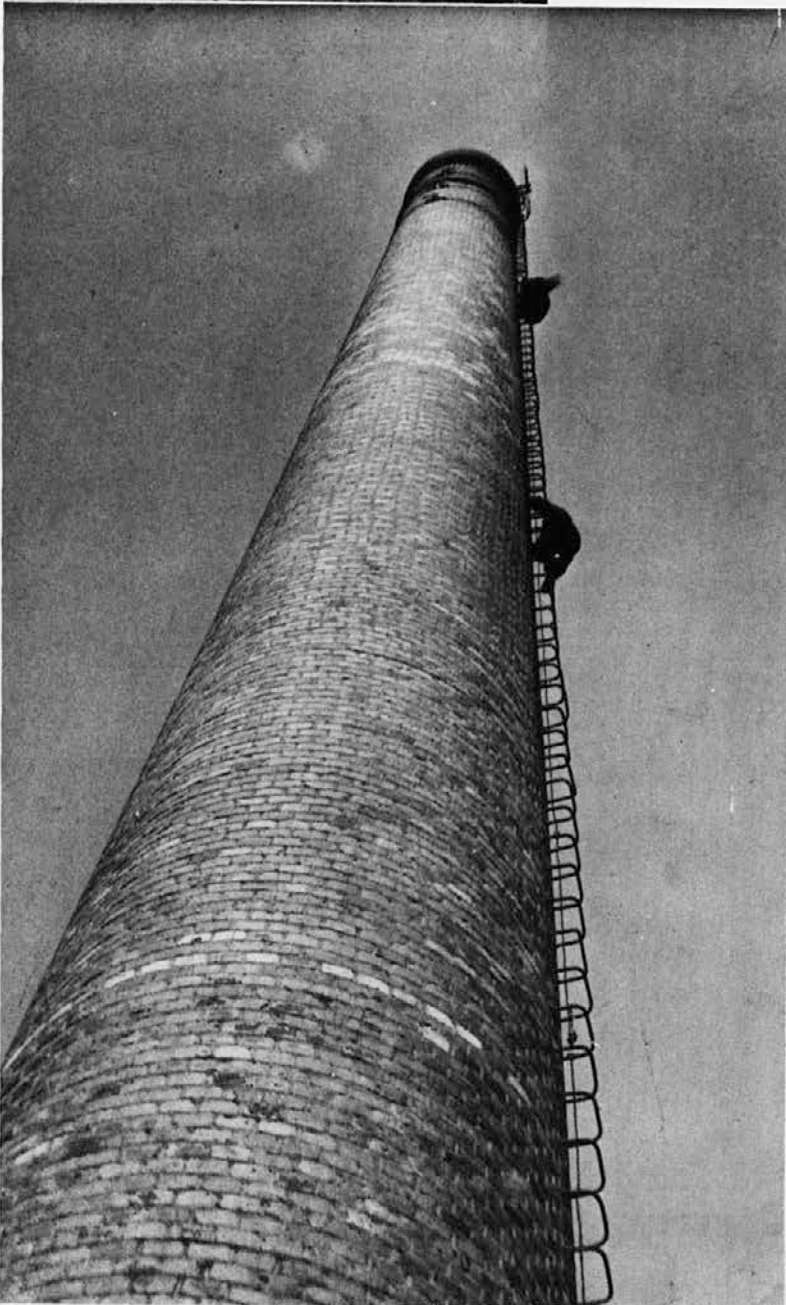
Foto J. Hafner

Desno: Saje in dim iz vročega dimnika

Foto »Ilustracija«

Spodaj: Kakor obleisk strmi moderni dimnik v nebo, simbol dela in žuljavih rok

Foto »Ilustracija«

jetno plezarijo. Zato pa mora biti seveda primerno opremljen. Najprej mora imeti obleko, če je že pri izvrševanju svojega poklica stalno ne nosi, primerno urejeno, in ta je navadno iz »tajfelsecayga« in se okrog vratu, ob rokah in nogah prav tesno prilega koži, tako da ne silijo saje pri teh odprtinah pod obleko. Lase in glavo si pokrije s tako zvanim kapinom, to je neke vrste kapuco, ki se prav tesno oprime las in glave. Ker pa med ometanjem ves čas vdihava skoraj same saje, ima v ustih še ustni robec, ki mu filtrira zrak, tako da vdihava vsaj prilično čist zrak. Seveda mora dihati povsem pravilno, to je, vdihavati mora skozi usta, izdihavati samo skozi nos. Če dela drugače, omaga že po dveh do treh metrih plezarije, ker ga hočejo saje skoraj zadušiti. Jasno je, da je pri plezanju skozi dimnik bos, pomaga pa si še največ s koleno in komolci, s katerimi se potiska naprej. Če je dimnik še širši, si pa pomaga često s hrbtom. Pri ometanju takih dimnikov se poslužuje železne strgule in brezove metle. S tema dvema spravi seveda iz dimnika le trde saje in saje v obliki prahu. Tako zvano sajnato smolo pa odpravi dimnikar le s požiganjem. Z istim orodjem in isto opremo se loti visokih tovarniških dimnikov, kadar seveda tovarna ni v obratu, vendar mu je tu često prihranjeno neprijetno plezanje, ker so pri mnogih dimnikih v notranjosti nameščene železne prečke, po katerih pleza naprej. Pri manjših dimnikih postrga, potem ko je dimnik omedel, iz dimnika kup saj, ki se je nabral na dnu pri iztočnih vratcah. Ta dimnik je tako že ometen.

Da po takem delu izgleda bolj črn kakor sam vrag, je razumljivo. Sicer pa tudi ne more biti drugačen, saj je že njegova delovna obleka vsa prenasočena s sajami, ki se potem kaj hitro pri-

Perpetuum mobile

Ob dimniku

mejo rok. In če se potem le za trenutek kjerkoli dotakne z roko obraza, jih ima tudi že na tem. Zato marsikomu in zlasti še marsikateri niso tako simpatični, kakor bi zaslužili, saj nam varujejo hišo in dom.

Samo v Ljubljani je 16 dimnikarskih mojstrov z okrog 20 pomočniki. Ti ometajo vsak mesec enkrat vse štedilnike

Na strehi Pokojninskega zavoda v Ljubljani

in dimnike pri privatnikih, na 14 dni ometajo po gostilnah, na 8 dni pa pri celodnevnikih obratih, zlasti v tovarnah. Sedaj pa naj Ljubljančan, ki ima čas, preračuna, koliko štedilnikov omete vsak od njih na mesec, koliko stopnic prehodi vsak dan in skozi koliko dimnikov se splazi, skrbeč za varnost bele Ljubljane.

Naj korajžno še naprej požirajo saje in preganjajo ogenj, vrli akrobati naših streh!

Prekrasne koderčke

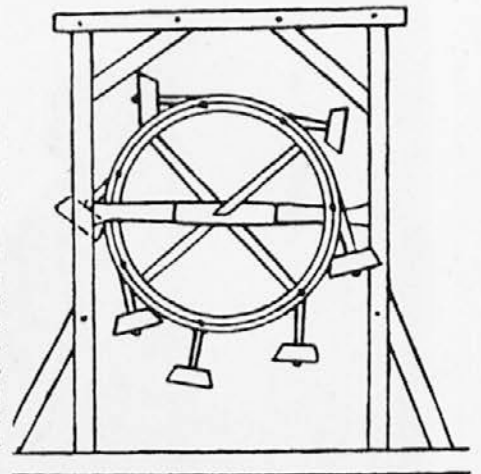
dobite brez železa za onduliranje s preparatom »Isolde«. Uporablja se zvečer, da deluje čez noč, zjutraj pa imate najlepše koderčke in valove. Dolgo in trpežno drži frizura za dame in gospode, in tudi trde lase napravi mehke in bujne. Uspeh, trpežnost in neškodljivost zajamčeno. Cena

Din 25.—. K temu pripadajoče kodralo »Femina« Din 8.—. Originalne preparate **Schröder-Schenke** razpošilja po povzetju ali proti vnaprejšnjemu plačilu samo depot za Jugoslavijo

»Omnia«, oddelek T 9, Zagreb, Draškovičeva ulica št. 27.

Zahtevajte brezplačno ilustrovani cenik!

Ena najbolj neobičajnih nalog, s katero se je kdajkoli pečal človeški duh, je perpetuum mobile. Več stoletij se je trudilo z njim brez števila učencov in neučencov. Končno je znanost spoznala bistvo problema in uvidela, da ga ni mogoče rešiti. Kljub temu jih je še danes mnogo, ki se brez ozira na znanstveno pojmovanje bavijo s to idejo, in kar je najbolj zanimivo, celo znanost se je ponovno znova začela pečati z njo.

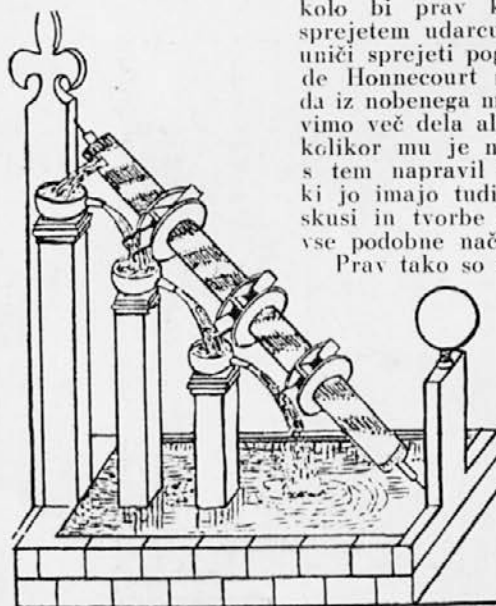
Sl. 1. Najstarejši perpetuum mobile iz 15. stoletja

Kaj je perpetuum mobile? Po svojem imenu mehanizem, ki se večno giblje in ne potrebuje novega pogona, če se je začel gibati. Poleg tega naj bi perpetuum mobile prenašal svoje večno gibanje tudi na druge stroje in aparate. Tako bi bil brezplačni in neprestani vir za delo, ki bi človeku ustvarilo paradize na zemlji. Prav na to so mislili vsi problematiki, ki so se bavili s to čudno nalogo. Niso hoteli le prodreti v najtežje skrivnosti narave, ampak so hoteli postati tudi dobrotniki človeštvu, predvsem pa sami bogati ljudje.

Perpetuum mobile je, kar se ideje same tiče, v glavnem zaplodek srednjeveškega mišljenja, v nasprotju z drugimi nalogami, ki se je z njimi pečalo človeštvo v preteklosti, n. pr. kvadratura kroga, delitev kota na tri dele, problemi, ki so se pojavili že v starem veku. Najprej je omeniti perpetuum mobile iz 15. stoletja. Francoski inženjer in gradbenik, Vilard de Honnecourt (zidal je številne cerkve), je takrat izdelal načrt stroja, ki ga je imenoval »kolo, ki se vrti samo od sebe« (slika 1.). Obstojal je iz kolesa, ki se je vrtelo na vretenu v brunastem ogradju. Ob strani oboda so viseli tolkači v obliki kladiv s težkimi glavami, ki so se pri gibanju kolesa izmenoma dvigali in po dvigu padali na kolesni obod. Pri vsakem udarcu naj bi tolkač kolesu zadal nov sunek in bi se zaradi tega kolo neprestano vrtelo — tako si je saj zamišljal iznajditelj.

Ni znano, če se je ta poizkus kdaj obnesel. Bržkone se je iznajditelj prepričal, da si je preveč obljubljal od iznajdbe. Kajti delo, ki bi ga pridobili na eni strani kolesa z udarjanjem kladiv, se izrabi s tem, da bi se na drugi strani kladiva dvignila. Ne preostane torej prav nič in kolo bi prav kmalu obstalo po sprejetem udarcu, ker trenje hitro uniči sprejeti pogon. Ker je Vilard de Honnecourt prezrl to dejstvo, da iz nobenega mehanizma ne spravimo več dela ali gibalne energije, kolikor mu je nismo prej dali, je s tem napravil temeljito napako, ki jo imajo tudi vsi nadaljnji poskusi in tvorbe te vrste ter vede vse podobne načrte v blodnje.

Prav tako so s pomočjo težnosti skušali rešiti svoj problem še drugi, četudi na boljše načine kakor ta primitivna prva tvorba. Izumljali so izredno čudna »padala«, navadno zelo velika, da bi z njimi dosegli stalni padeč težkih gmot in s tem pognali kolesje v stalno gibanje. Že so začeli uporabljati tudi vodo v ta namen. Slika 3.

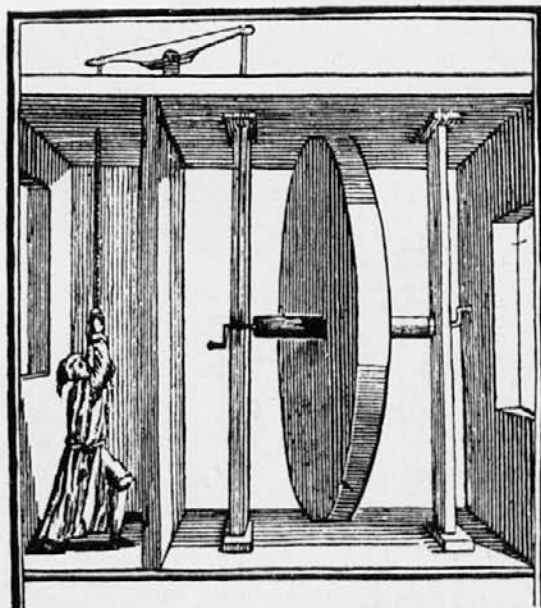

Sl. 2. Perpetuum mobile škofa Johna Wilkensa (1650)

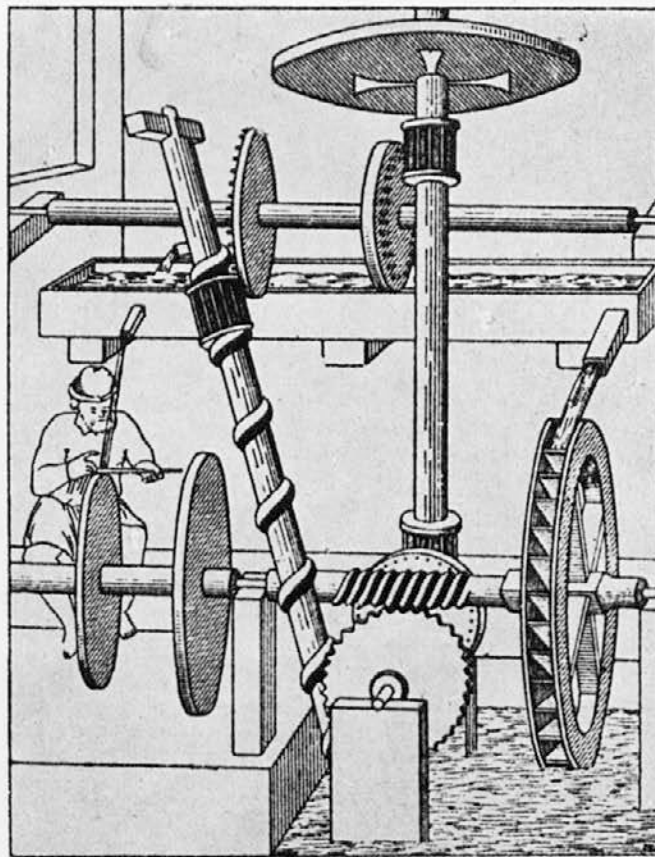
nam kaže tak stroj, izdelek nekega Italijana iz začetka 17. stoletja. Slika vam pojasnuje njegovo idejo, kako je hotel stroj uporabiti za stalni delovni učinek, stroj namreč goni brusnik, ki ga delavec že uporablja. Slika 2. nam kaže perpetuum mobile z vodo okrog leta 1650, delo škofa iz Chestra, Johna Wilkensa, ki si je izmislil več podobnih tvorb, ni pa imel nobenega uspeha. Kljub vsem ostroumnim idejam in vsem jako umetnim mehaničnim tvorbam ni nikoli niti eden teh neštevilnih strojev pokazal nagnenja, da bi se večno gibal in opravljal svoje delo. Nekaj sekund po začetnem pogonu so stroji obstali. Toda z veliko strastjo so nadaljevali s poskusi, da bi iztrgali naravi veliko skrivnost. Učenjaki, duhovni, inženirji, mehaniki, zdravniki, lekarnarji, urarji, rokodelci — vsi so iskali perpetuum mobile. Mnogo teh izumov vidite še danes v muzejih kot dokaze iznajditeljske pridnosti.

Seveda so se pojavili tudi sleparji, ki so si hoteli pridobiti le denar. Eden takih je bil Dr. Orfyreus, ki je pokazal svojemu mecenu, nekemu nemškemu grofu svoj stroj, seveda mu ni izdal skrivnosti izdelka. Kljub temu, da so stroj neprestano pazljivo stražili, je baje tekel šest tednov ter gnal pihalnico in padalno kladivo. Iznajditelja so zelo slavili, nekateri pa so že takrat sumili, da so stroj gnali skriti pomagači. Danes vemo, da znameniti »Perpetuum mobile Orfyreanum« ni izpolnil nad svojega očeta.

Tudi napredek znanosti in tehnike so skušali izkoristiti permobilisti. Gradili so električne in magnetične stroje, tudi take z uporabo elastičnih peres, ali take, ki bi jih gnala lasovita moč in razširjanje toplote. Največ so imeli s temi poizkusi oprava znanstveni inštituti zaradi ocene. Ko pa je pariška Akademija l. 1775 prenehala z ocenami poizkusov kakor kvadratura kroga itd., je obenem zapisala tudi perpetuum mobile na indeks. Seveda smrtni udarec znanstvenega dognanja za nemogočnost stroja perpetuum mobile je zadal v sredini preteklega stoletja šele nemški zdravnik in naravoslovec Robert Mayer s svojim zakonom

Sl. 4. Perpetuum mobile Orfyreanum

Sl. 3. Perpetuum mobile iz l. 1620

je še nekaj toplote in v neizmernih vodnih množinah naših rek, jezer, morij je ogromno toplote, več kot v vseh premogovnikih sveta. Ta toplota pa ima nizko temperaturo, zato je ni mogoče uporabiti za tehnične namene. Če bi se pa posrečilo, da bi iz mrzle morske vode, recimo 10 stopinj, zvišali temperaturo na 100 stopinj, bi imeli s tem aparat, ki bi svoji okolici stalno jemal toploto, ki bi jo mogli brez pomoči goriv uporabiti za vse naše silostroje.

Ta perpetuum mobile druge vrste, ki bi toploto nizke temperature spreminjal v tako visoke temperature in s tem v tehnično koristno obliko. Ni pri tem logičnega protislovja njegovega srednjeveškega predhodnika: noče pridobivati dela iz nič, temveč iz toplote nizke temperature, ki nas obdaja. Kaj pravi o tej ideji znanost? Izraža se previdno in odreka možnost tudi pertuuma mobila druge vrste, toda samo zaradi tega, ker po izkušnji toplota ne prehaja sama, to se pravi brez delovnega napora, iz nizke v visoko temperaturo. Logične nemožnosti pa ne more tej ideji oporekati tudi eksaktna znanost, samo na podlagi izkušenj trdi, da je kaj takega nemogoče. Toda naše izkušnje niso taka neizpremenljiva resnica kakor temeljni zakoni narave. Zato morejo kljub oficijelnemu razlaganju znanosti mnogi naravoslovci, fiziki in tehnologi prepustiti prosto pot iznajditeljski zamisli. Reči celo morejo, da bi se ta problem mogel rešiti, pa bodi to v kakršnikoli obliki. Iznajditeljem torej, četudi so imeli s perpetuumom mobilom starega načina še tako slabe izkušnje in če so doživeli še tako velika razočaranja, se še vendar ponuja prilika, da rešijo to težavno nalogo. Mogoče se jim rešitev tega problema laže posreči in morda se jim bodo misli, nakopičene v glavi, laže sprostile.

Negovanje lepote

na medicinsko-kozmetični podlagi, to je nova smer, ki je zares dobra, če se za to uporabljajo pripomočki, katerim z medicinske strani ni prigovora, kot so: Fellerjeva Elsa-pomada za zaščito kože in Fellerjeva Elsa-pomada za rast las. Za vnaprej poslanih 40 Din 2 lončka brez daljnjih stroškov pri lekarnarju Evgenu V. Fellerju, Stubica Donja, Elsatg 358, Savska banovina

Ga. Thierryjeva kot knežna
(»Laterna«)

Scena iz pesmi gest »Damski lovec«, šah
na odru. Uglasbil Marcel Delannoy. —
Dirigent: N. Štritof; koreograf: P. Go-
lovin; scenograf: V. Uljanišček

Zaključna scena iz
glasbene pravljice
v štirih dejanjih
po Jiraskovi drami
z istim imenom,
uglasbil Vítězslav
Novák. Dirigent:
N. Štritof, sceno-
graf: V. Uljanišček.
Zajiček (Gostič),
knežna (Thierry),
grof (Pugelj), mli-
nar (Janko), Ha-
nica (Gjungjenac)

IZ LJUBLJANSKIH GLEDALIŠČ

Foto »ilustracija«

Desno: Med počitnicami so ljubljansko
opero docela prenovili in olepšali. Naša
slika nam kaže pogled v ne še čisto iz-
delane zadnje prostore, z delavci, dir.
opere Poličem in nekaterimi člani sce-
ničnega opernega osebja

Gdč. Kukčeva, ki je debitirala v prvi svoji večji vlogi v režiji višj. režiserja, profesorja g. Šesta kot Helo v Hirschfeldovi veseloigri »Takšna je prava«

Med prvimi predstavami smo videli zanimivo uprizoritev moderne Grumove drame »Dogodek v mestu Gogi«, ponovno uprizoritev Cankarjevega »Kralja na Betajnovi« v novi režiji, presunljivo Rostandovo dramo »Vest« in nekaj lahkkih del, ki jih po običaju zahteva — »blagajna«

Dogodek v mestu Gogi. Igra v dveh dejanjih. Slavko Grum. Režiser O. Šest. Dekoracije: akad. slikar I. Vavpotič. Pogled na sceno v prvem dejanju. Tereza (M. Vera), Hana (Šaričeva), Klikot (Železnik), Teobald (Gregorin), Turbula (Rakarjeva), Afra (V. Juvanova), mirna žena (Gabrijelčičeva), Gapit (Jerman)

Kralj na Betajnovi. Drama v treh dejanjih. Ivan Cankar. Režiser C. Debevec. Zaključna scena zadnjega dejanja. Volilni odbor, župnik (Cesar) in Kantor (Levar)

Levo: Vest. Drama v treh dejanjih s prologom. Maurice Rostand. Na sliki od leve na desno: ga. M. Vera, gdč. Boltarjeva, g. Debevec, g. Skrbinšek

Izlet v vseмирje

Dr. Tihamé Toth

Bilo je proti koncu našega počitniškega potovanja. Že nekaj časa smo počivali na posestvu dobrotnika naše šole sredi čudovito lepe pokrajine.

Prišel je večer. Zvezdno nebo se je bočilo nad nami; tiho smo sedeli krog ognja in uživali večerni mir.

»Oh, pogledjte tja!« je nenadno zaklical Kurt.

»Kaj je?« se je prestrašil Karel Wolff. »Kaj je?«

»Joj, kako lepo je bilo! Ali niste videli? Zvezda je padla z neba. Kako lepo je bilo to! Kam je zletela ta zvezda?«

»Le mirno, Kurt,« je dejal profesor. »Kam je zletela zvezda? No, v svojo pogubo. Vidiš, dečko, ta zvezda se je odtrgala od svojega oživljajočega, ogrevajočega, svetlečega središča, od solnce in brzi zdaj v praznino, v temni nič.«

»Kako škoda,« je menil mali. »Bila je tako svetla! In velika kakor melona!«

»No, nekaj večja bo že najbrž,« je menil sedmošolec Franc. »Zvezde so, ki so stokrat večje kot naša zemlja!«

»Gospod doktor, Franc pravi slabe šale; ti srebrni gumbi tam na nebu naj bi bili večji kakor zemlja!«

Profesor je vrgel dračja na ogenj in nam pomignil, naj pridemo bliže. Noč je bila tiha, samo potok je šumel.

»Kakor zemlja! Ne samo stokrat večje kot zemlja ampak tudi kot solnce. O teh velikostih in daljavah se vam še sanja ne. Če mi obljubite, da boste prav tiho, pa vam bom povedal... kakor da me nekaj nevidnega vleče kvišku... čutim, da je Bog tako blizu duši...«

Seveda smo vse obljubili. Franc je menil: »Kako čudno čuvstvo navdaja človeka v taki zvezdati noči. Ne vem, kako bi povedal... kakor da me nekaj nevidnega vleče kvišku... čutim, da je Bog tako blizu duši...«

»Da, da, to čuvstvo, polno slutenj...« je dejal profesor. »Če opazujemo zvezdno nebo, čutimo prav to, kar je čutil veliki grški modrec Aristoteles, in še globlje. Nekje pravi takole: Kakor pride človek, ki gleda z gore lde, kako koraka grška vojska v popolnem bojnem redu na ravan — na čelu jezdecu na konjih in bojnih vozovih — na misel, da mora biti nekdo, ki urejuje to bojovito množico in drži bojovnike v vrstah in gručah; kakor je mornar ob pogledu na ladjo, ki lovi v svoja jadra ugodne vetrove, prepričan, da je na njej krmar, ki jo vodi in vozi do pristanišča: tako iščejo stvarnika in mojstra tega vzvišenega svetovnega reda oni, ki so prvi obrnili svoje poglede v nebo, občudovali urejeno četo zvezd in zvezd, kako dopolnjuje solnce svoj tek od vzhoda do zahoda — morali so priti do misli, da vse to ni moglo nastati slučajno, da mora izvirati iz moči nekega neminljivega bitja.«

»In pri vsem tem Aristoteles ni imel niti daljnogleda.«

»Seveda ga ni imel. Opazoval je nebo le s prostim očesom. Kaj bi bil šele dejal, če bi bil vrgel en sam pogled skozi moderni refraktor, ki poveča nad tisočkrat! Gotovo poznate zvezde živalskega kroga?«

»Oven, bik, dvojčka, raki,« je začel Karel, a profesor ga je prekinil:

»Dobro, Karel! torej, dvojčka. Celo najboljše oko ne more v tem zvezdnem sestavu videti več kot šest zvezd. Skozi daljnogled? Nad 3000. In to samo v dvojčkih. Zdaj pa pogledjte to cesto na nebu!«

»Rimsko cesto!«

»Da, če jo opazujete s prostim očesom, je samo megla. A če jo pogledate skozi daljnogled? Kakor da bi stali v sneženem viharju, milijoni snežink se vrte krog nas, a vsaka od teh snežink je velika, orjaška zvezda.«

»Ali je zvezde mogoče prešteti?« je vprašal Karel.

»To ne. A lahko govorimo o več sto milijonih zvezd.«

»In so vse te zvezde zares tako velike?« je spet vprašal Kurt. »Zares večje kot zemlja?«

»Kot zemlja? Pazi, dečko: Uranus je 14krat, Neptun 17krat, Saturn 95krat, Jupiter celo 1279krat večji kot naša zemlja. In kaj je vse to napram solncu! Solnce je 1.500.000-krat večje kot zemlja, to se pravi, iz njega bi lahko nagneti toliko zemeljskih krogel. Zdaj mečem sicer kar tako z milijoni okrog sebe; ali pa veste, kako višino bi doseglo milijon igralnih kart, položenih druga na drugo? Več kot kilometer! Zdaj si pa skušajte predstavljati, kaj se pravi to, milijon zemeljskih krogel! Če bi preložili zemljo in mesec v solnce in bi bil mesec v isti razdalji od zemlje kot zdaj, bi še vedno v solncu krožil okoli zemlje.«

»To je pa naravnost bajno!« je zaklical Karel.

»Le čakaj, Karel! Sirius je pa še 12krat večji kot solnce in so nebesna telesa, ki so še večja kot Sirius.«

»Strašno morajo biti daleč od nas, da se zde majhne.«

»Seveda! Naš razum je to sicer preračunal, a naša domišljija bi si te razdalje težko predstavljala. Že mesec, ki je čisto blizu — zdi se nam, da je tik za vsakim drevesom — je od nas oddaljen 384.400 km, solnce pa 149.480.000 kilometrov. Ekspresni vlak, ki predrvi na uro 100 km, bi potreboval do solnce 170 let, če bi neprenehoma vozil. Luč napravi to pot hitreje; v 8 in pol minute je tu. Kajne, Karel, da si že kaj čul o svetlobnem letu?«

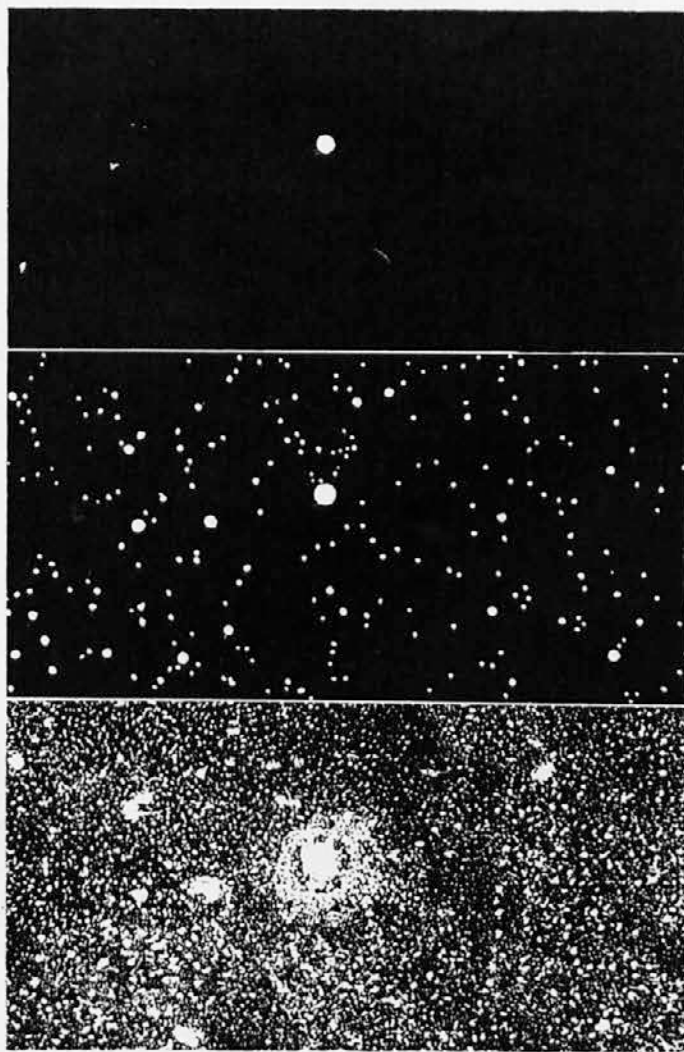
»Seveda! Učili smo se, da je pretežavno, če bi računali razdaljo zvezd na kilometre; da nam ni treba delati z ogromnimi števili, računamo namesto v kilometrih v svetlobnih letih. Svetloba napravi v sekundi 300.000 km; svetlobno leto je pot, ki jo svetloba napravi v enem letu.«

»Prav. Ali si pa že kdaj premišljal, kaka ogromna brzina je to? Vlak, ki vozi na uro 60 km, bi v enem mesecu privozil okrog ravnika. In luč preleti to progo 8krat v sekundi! V enem letu napravi luč, ki prihaja s solnce, 65.000-krat pot nazaj; to je svetlobno leto: 65.000kratna razdalja od solnce. Le pogledjte: luč marsikaterih zvezd utriplje. To so zvezde stalnice: Kako strašno daleč mora biti že prva stalnica *a* v centavru, če njegova svetloba dospe do nas šele v štirih letih in štirih mesecih! To se pravi, najbližja stalnica je od nas 260.000krat bolj oddaljena kot solnce. Solnce je 149.480.000 km daleč. Najbližja stalnica se nahaja v razdalji 143.480.000krat 260.000 kilometrov. Že številke so ogromne.«

»In prosim, gospod doktor, če bi se kdo hotel peljati na *a* z avtom, kako dolgo bi moral sedeti v ekspresu?«

»Če bi se kdo hotel peljati tja in bi vprašal sprevodnika: 'Prosim, kdaj pridemo v *a*?' bi dobil pomirjujoči odgovor: 'V kakih 48.665.000 letih.'«

»Vraga!« je zaklical Pavel, »zdaj se mi pa že kar meša!«

Zvezdno nebo: prva slika kaže, kaj vidi prosto oko, druga, kaj vidi daljnogled, tretja, kaj vidi fotografska plošča po šestih urah osvetljevanja na istem koščku neba

»Gospod doktor, prosim pogledjte, tamle se lesketa tudi prav svetla zvezda.« je rekel Kurt.

»Katero meniš? To je Sirius, ta je oddaljen od nas 8 in pol svetlobnih let. In vendar, kako žari! Kako veliki mora biti. In Vega je oddaljen od nas 36, tečajnica 40 let in 6 mesecev. Ali veste, kaj to pomeni?«

»Seveda! Če bi Vegova luč zdaj nenadoma ugasnila, bi mi zvezdo še 40 let lahko gledali na njenem mestu.«

»Tako je. In Vega drvi po vsejmirju z brzino 24 km na sekundo. (Krogla iz topa napravi v sekundi samo pol km) in kljub tej grozni brzini bi potreboval 280.000 let, da bi došel do nas. In vendar je vsa ta hitrost le šepanje proti drvenju Arktura, ki prebrzi v sekundi 674 km!«

Karel se je zgrabil za glavo. Kurt jo je neverjetno majal.

»Fantje, to je vse znanstveno preračunano. Le počakajte. Zdaj smo komaj začeli. Vega je torej 40 let oddaljen od nas in bi z brzino 24 km na sekundo prišel do zemlje po 280.000 letih. Kaj pa porečete k Perzeju, ki je do njega 270 svetlobnih let? Tej zvezdi se je sploh pripetilo nekaj posebnega. Pripoveduj, Karel, to sem ti pravil.«

»Torej to je bilo tako. Leta 1901 so zvezdoslovci opazili, da se je v ozvezdju Perzeja, ki so ga sicer dobro poznali, prikazala doslej neznana zvezda z izredno močno svetlobo. A po nekaj dneh je začela njena luč pojemati; po poldrugem letu je bila videti le še kot zvezda dvanajste velikosti in to je še danes. Kaj se je neki tu zgodilo? Najbrž se je tam nahajalo ugaslo nebesno telo, ki je udarilo z drugim skupaj in od strašne vročine, ki se je pri udaru razvila, vzplamenelo v svetli luči. Udar sam se je izvršil leta 1751, svetloba pa je prišla do nas leta 1901.«

»No, dečki, to je pa že bajna oddaljenost!«

»Prosim, gospod doktor, Perseus je oddaljen 170 svetlobnih let, kaj pa je za njim? Ali je tam konec sveta?«

»Nikakor! Z izbornimi daljnogledi odkrivajo vedno nove zvezde; a te sijejo celo v daljnogledu čisto medlo, te so 2500krat bolj daleč kot *a* v centavru... Ali veste, koliko to znese? Več kot 9000 svetlobnih let.

In zdaj še naprej... Zdaj pride rimska cesta... Milijoni zvezde se stekajo tu v en sam lok... Kje so? 20.000 svetlobnih let daleč! No Karel, zdaj ti pa že lahko zastaja pamet. In še vedno nismo na koncu sveta. Ker daleč za rimsko cesto lahko z najobčutljivejšimi instrumenti zasledimo vedno znova in znova nove zvezdne megle, zvezdne oblake... v ogromnih daljavah nastajajo tu novi svetovi... In to se vedno nadaljuje... Kam? Kdo bi mogel to povedati? Plejade so samo 500 svetlobnih let daleč. Zvezdoslovec Seeliger pa cenil razdaljo malih svetlobnih pičic, ki jih znavamo le z največjimi daljnogledi, na 86.000 svetlobnih let. In tudi za temi zvezdami slede vedno nove meglene pege, ki jih pa tudi najostrejši daljnogledi ne morejo več razkrojiti v posamezne zvezde. Svetloba, ki se širi z brzino 300.000 km na sekundo, ki prihiti v sekundi skoraj osemkrat okoli zemlje, celo ta svetloba dospe do nas šele v milijonih let... Zvezdoslovci govore o nebesnih telesih v spiralni megli Andromede in psa, ki so oddaljene od nas 6 in pol milijonov svetlobnih let, to se pravi, njihov šibki roj se prikaže pri nas po tem času... Če je to res, morajo biti še zvezde, katerih sij še ni prodrl do nas.

In naprej in naprej. Kaj je še naprej? Tega nihče ne ve. Dečki, kdo je ustvaril ta neskončni zvezdni svet? Kdo je utrdil nevidne poti zvezdam, davno preden jih je moglo uzreti človeško oko...

Čutimo resnico Pasteurjevih besed, ki jih je izrekel pri sprejemu v francosko akademijo: »Kaj je nad tem zvezdnim nebom? Novo zvezdno nebo. In za tem? Vedno znova in znova se sili človeku, da izprašuje: »Kaj je za zvezdami?« In ne pomaga odgovor: Za tem je neomejen prostor, čas in veličina. Take besede nas ne zadovoljijo.

Ne preostaja nam drugega, kot da pademo na kolena...«

Iz knjige: »Mit offenem Auge durch Gottes Natur.« Herder Verlag Freiburg i./Br.

Pixavon tekoč, za vsake lase tudi za najbolj svetle.

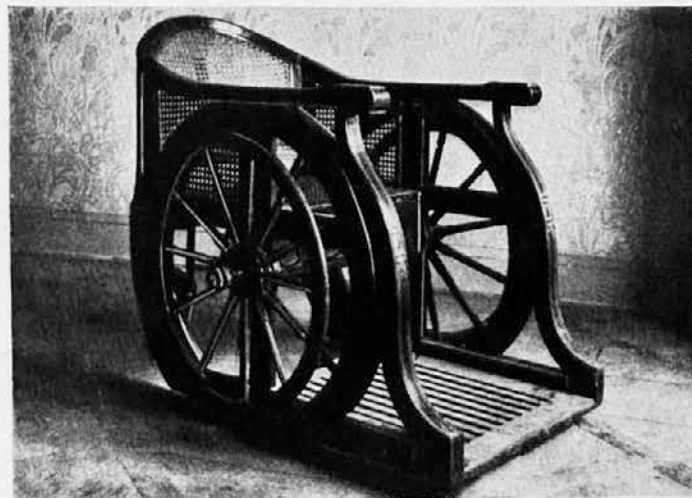
Pixavon dobi se sedaj tudi v formi Shampoo-a.

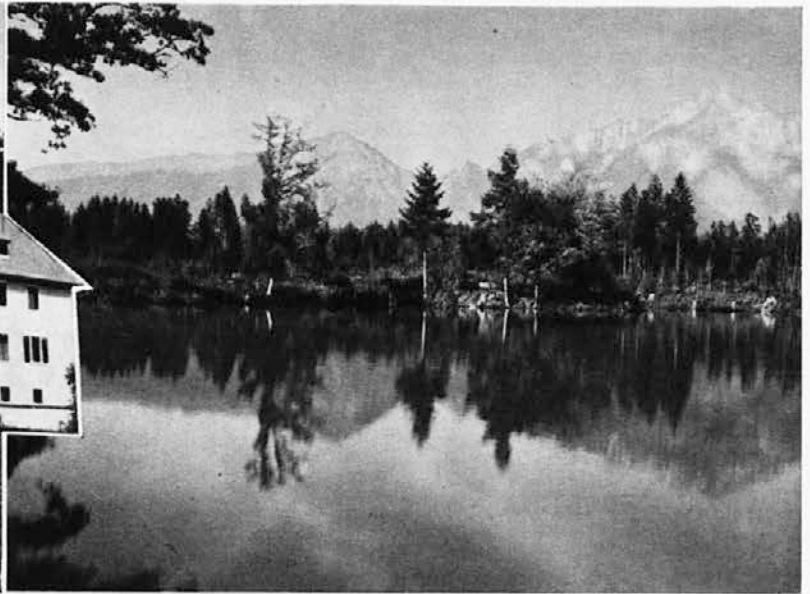
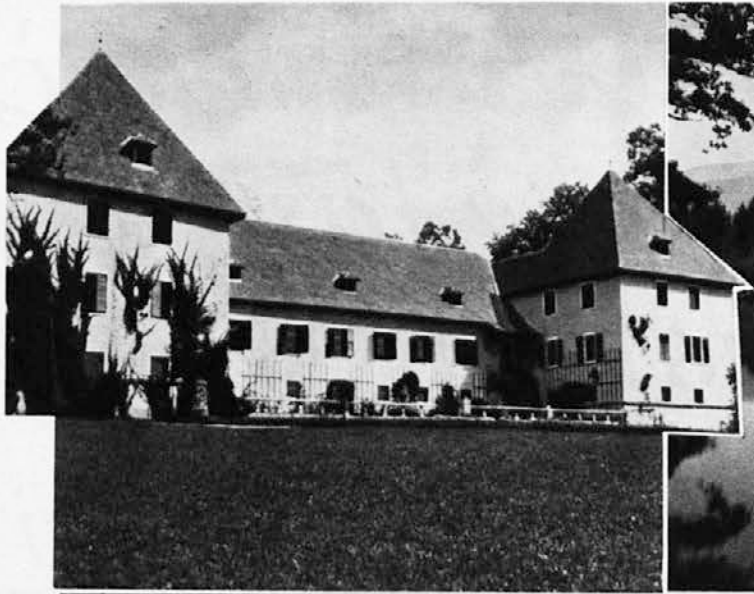
Dvorišče gradu Brdo

Grad Brdo pri Kranju

Zgodovinski grad Brdo pri Kranju je že razpadal in bi se gotovo počasi porušil, če ga ne bi rešil znani lesni trgovec Franc Dolenc iz Škofje Loke, ki ga je čisto prenovil. Namesto s staro leseno streho je grad danes krit z opeko. Hodniki so pobarvani z zelo učinkovito pompejansko rdečo barvo. V vseh sobah je ostal še zelo dobro

Voziček barona Žige Zoisa

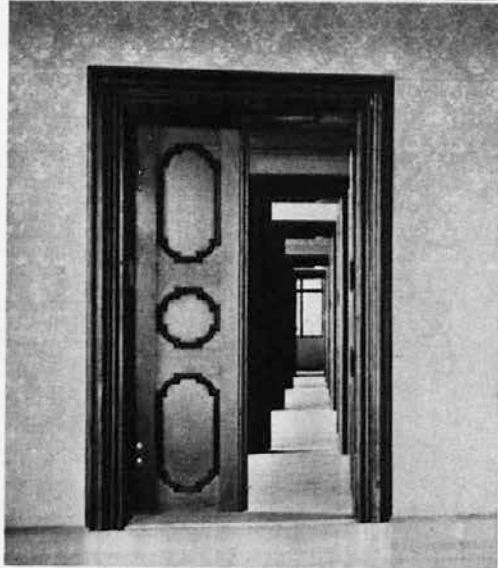

*Grad Brdo
pri Kranju.
Pročelje
gradu*

*Vse slike:
fotografski
ateljé Štefan
Rovšek, Kranj*

Ribnik. V ozadju Storžič

ohranjen štuk, stene pa so poslikane v različnih stilih. Ostale so starinske peči in vrata. Nedotaknjena je tudi grajska kapelica sv. Mihaela, patrona baronov Zoisov. Brdo je zgodovinsko znan grad. Tu so imeli zavetišče kranjski luterani, po teh sobah se je vozil v vozičku baron Žiga Zois. Tudi slikovita okolica je dobila novo lice. Ostale so lipe in drevored, urejeno je pretakanje vode v ribnikih.

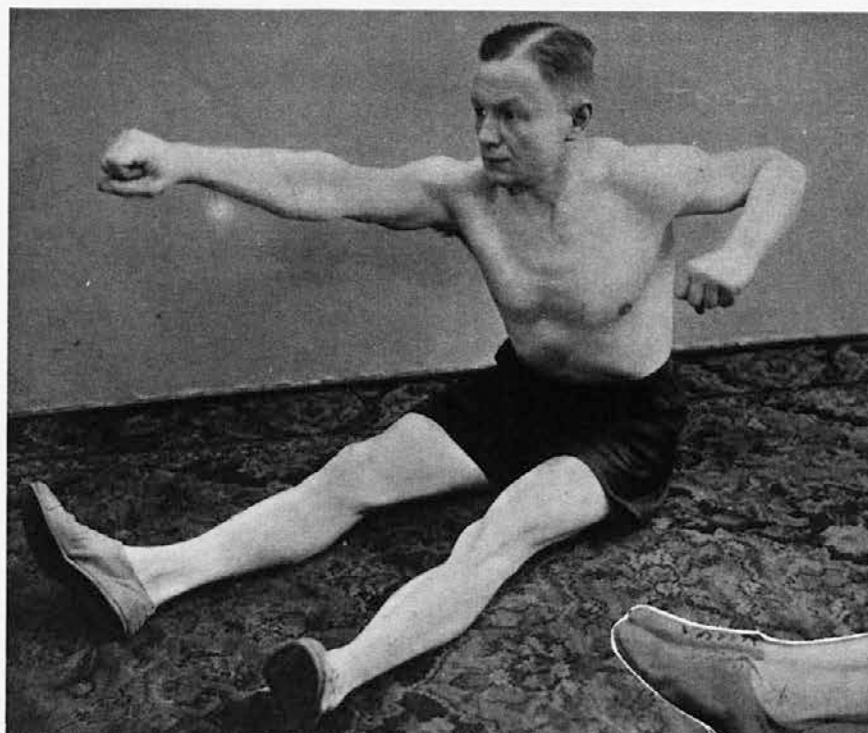

*Levo:
Pogled
skozi
vrsto
grajskih
sob*

Kapelica sv. Mihaela

Gabrov drevored

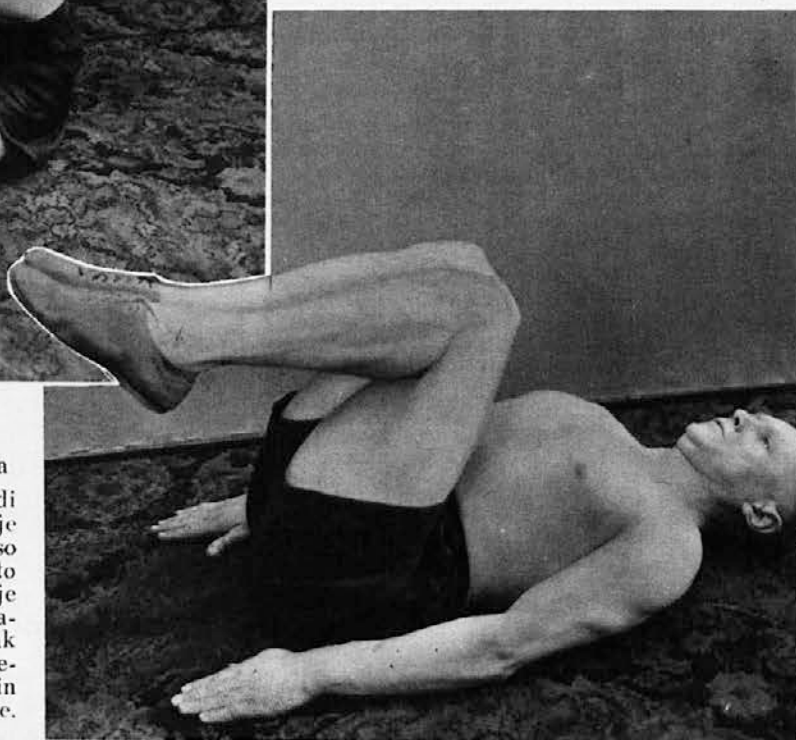

Če se nočete postarati — telovadite vsak dan!

Levo: Boks v sedečem stanju zrahlja dele
v kolku in olajšuje ortenje

V sredini: Trebušne in pomožne mišice pojača krčenje in krečenje nog, če ležite na hrbtu. Vpravo trebušne mišice pri mnogih ljudeh niso dovoljno razvite, dasi so tako potrebne, n. pr. za prebavo itd. Te mišice je treba predvsem krepiti in mnogo ljudi bo bolj zdravih

Pp.

Boj starosti!

Piše nemški sportni učitelj Fritz Strube iz Hanovra

Ko neha povprečnik obiskovati šolo, navadno tudi preneha s svojim izobraževanjem telesa, če se je prej udeleževal telovadbe. Telovadci in sportniki so običajno do svojega 32. leta najbolj tvorilni, nato pa tudi opešajo. Malo jih je, ki ostanejo tudi kesneje zvesti telovadbi in sportu, zato pa so še v pozni starosti veseli življenja in polnovrednostni. Kajpak ovirajo druge številni vzroki, da ne morejo nadaljevati s telesnimi vežbami, to so poklicne, družinske in druge brige. Toda ti naj se ozró na svoje tovariše, ki se še vedno vadijo v gimnastiki, telovadbi in sportu, da vidijo, kako so telesno jaki in gibčni. Ljudje so, ki bi radi med 30 in 50 leti še delali rekorde, če so že dosegli svoj življenjski namen. Zato morajo postati zopet gibčni in krepki, če hočejo, da jim bo telo ostalo zdravo in da bo kljubovalo naporom. Ker pa dolgo let niso več vadili, navadno v takih letih obstrme ob čudnih pojavih: zavedó se, da niso več gospodarji svojega telesa. V tistem hipu se zamislijo, da so že stari. Kdor vedno ne ponavlja tujega jezika, ki se ga je učil, ga sčasoma pozabi. Kdor se stalno ne giblje, usahne. Prav isto je s telesnim udejstvovanjem. Glavna stvar je, da nadaljujete, četudi čutite, da vam ne gre več tako kot v mladih letih. Potem ne boste kmalu starci.

V slikah kažemo tu nekaj gimnastičnih vaj, ki jih more delati vsakdo, četudi je že 60 ali 70 let star, če ni vpisan v telovadnem ali gimnastičnem društvu. Te vaje naj podpro glavna gibanja telesa, kakor jih delamo vsak dan, in naj jih nam olajšajo. Če boste gojili take vaje, se boste laže pripogibali, laže legali, izginila vam bo tista trdost in neokretnost, ki nagaja starejšim. Saj je kar čudno videti, kako nerodno se čestokrat gibljejo starejše dame in gospodje, kako neokretno stopajo v vozove cestne železnice ali pa, če gredo po stopnicah navzdol. Večina se tega zaveda in so

Ta vaja kaže dviganje in spuščanje rok ob straneh z globokim dihanjem. Ko spuščate roke, vzdihajte kolikor morete globoko

Upogibanje trupa napenja mišice spredaj in jih krepi, razteguje mišice oprsja

nekam plašni, če se je treba gibati, in so zaradi tega nesrečni. Dá se jim pomagati, če imajo toliko volje, da redno vsak dan vadijo telo z gibi, kakor jih vidimo na slikah. Kmalu se bodo počutili, kakor da so se znova rodili. V resnici se človek pomladi. Toliko časa boste ostali mladi, dokler boste mogli gibati svoje mišice in členke. Poskusite, še je čas. Kmalu bo šlo samo od sebe.

Vsak poklic zvije in skrivi telo!

Ena glavnih nalog telesnih vežb je ta, da se z njih pomočjo borimo proti posledicam, ki nam jih povzročajo naši poklici. Saj je znano in obenem žalostno dejstvo, da spoznate poklice mnogih ljudi že po njih drži in hoji. Vemo, da imajo peki navadno iksaste noge, natakariji in sprevodniki ploske noge, pisarniški uradniki krive hrbte, delavci, ki opravljajo težka dela, dobijo sicer močne mišice, toda prav zaradi tega postanejo počasni in neokretni. Na žalost večina ljudi premalo opazuje svoje telo pri poklicnem delu, s strahom bi sicer opazili svojevrstne spremembe.

Na primer: pisarniško delo žená in gospodov. To je po večini delo, ki ga opravljajo sede, navadno v malo zračnih, večkrat slabo razsvetljenih, pregretilih in zaprašenih prostorih. Kratkovidnost, glavobol in občutek neugodja so posledice tega in oškodujejo uspeh dneva in dela. V takih razmerah mora izginiti veselje za poklicno delo, dočim dá vprav iskrena in vesela navezanost k delu najboljše delavce.

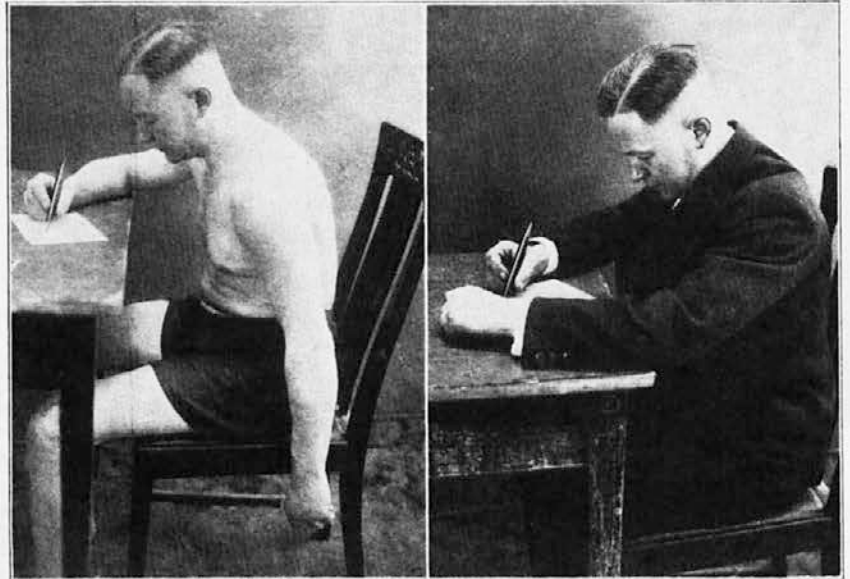
Poteg tega ima škodo tudi drža telesa. Sedenje iz dneva v dan nagne gornji del telesa naprej, zadaj se pokaže obel hrbet. Prsa se močno stisnejo in prsne mišice ne morejo pomagati dihanju. Naši življenjsko najbolj važni organi, srce in pljuča v prsnem košu, ki se ne more razviti, trpé prav tako, ker se ne morejo utrditi in hitreje podležejo boleznim. Pljučna konica nad ključnico nima zadosti zraka in nudi zato dovolj veliko nevarnost za pljučne bolezni.

Tudi spodnji deli telesa so v nevarnosti pri vednem čepenju ob pisalni mizi, stlačijo se. Trebušnih mišic navadno sploh ni, trebuh zato silí ven. Ker se telo ne giblje dovolj, zato kri premalo kroži. Upognjenost pri sedenju

povzroča zastajanje krvi v dimljah in zato kri v nogah ne kroži zadosti. Celo mišice na nogah (predvsem zadaj) se skrčijo in ne razvijajo.

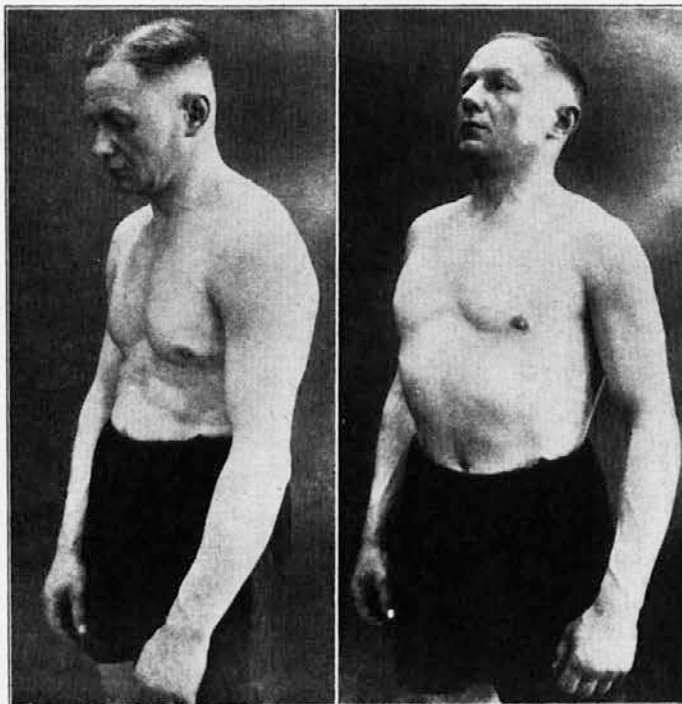
Iz naštetega je razvidno, v čem so sedeči poklici na slabšem. Kdor se ne upira, izgubi vsako odporno silo proti boleznim, se prej postara, ostane slaboten in neogibljiv — suženj svojega poklica.

Kako se razlikuje strumni človek od mlahavega! Le pogledjte se v zrcalo, da vidite, kako vam je škodoval poklic. Vsak poklic nam škoduje po svoje, vsak poklic nam zvije in skrivi naše telo! Dolžnost vsakogar pa je, da se

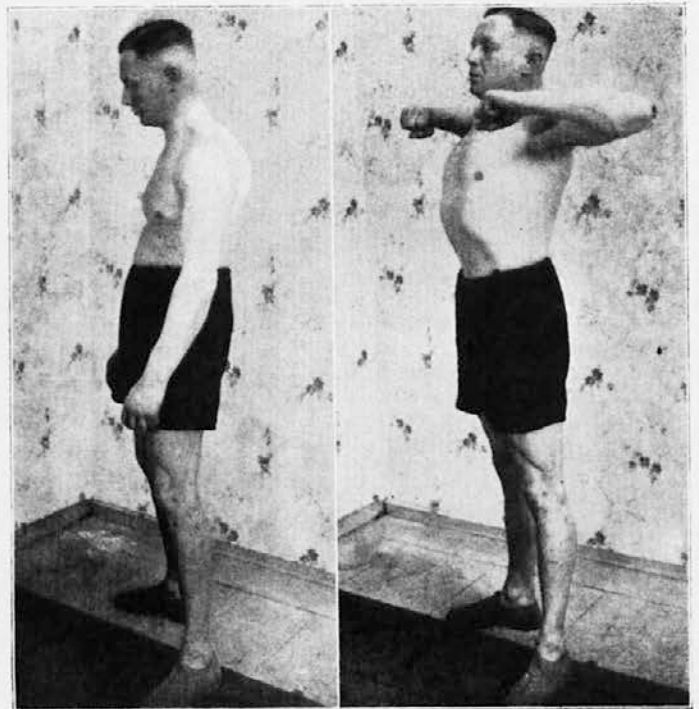
Levo: Tako skričljeno sedi človek pri pisalni mizi. Obel hrbet, ploščata prsa, trebuh silí ven — to so posledice nepravlega sedenja
Desno: Nepravo držo telesa pri sedenju zakriva obleka

temu upre s pomočjo gimnastike, iger in sporta. Samo zdravo telo more opraviti dnevno delo igraje in brez posledic, samo zdrav človek more veselo gledati v bodočnost. Na žalost pa cenimo zdravje šele tedaj, če smo ga izgubili. Redna telovadba in gimnastika nam moreta pomagati, da živimo svobodo svojega telesa, dokler je čas.

Mlahavi človek. Večina ljudi je takih in so brez trajnih uspehov, le opazujte jih

Strumni človek. Mož trajnih uspehov. Zdravje, veselje do življenja, volja do borbe

Mlahava, nezdrava drža telesa. Manjka: prsa ven, hrbet skupaj, glavo pokonci

Za može, ki se udeležujejo v oseh vrstah poklicev: taka gimnastika zjutraj in zvečer!

Miha Maleš: Deklica iz Prage, lesorez 1927
Narodna Galerija v Ljubljani

Družabni ples v letošnji sezoni

Plesni mojster g. Adolf Jenko

Družabni ples zavzema po vsem svetu vedno važnejšo pozicijo in zato tudi v Ljubljani raste zanimanje zanj od leta do leta. Saj imamo samo v Ljubljani do 8000 plesa željnega občinstva, ki se pridno vežba v plesnih šolah, da ne govorim še o ostalih krajih Slovenije.

Stil letošnjega družabnega plesa je še bolj izoblikovani angleški stil, kakor je bil dozdaj in prav ta zahteva temeljitega znanja in vežbanja. Danes nam družabni ples že ni več samo zabava, ampak stremi tudi više. Karakteristika angleškega stila je tako zvani »body-sway« (telesni zamah) in pravilno postavljanje nog, t. j. na peto oziroma podplat in prste. Glavni moment gibanja telesa v angleškem stilu je pravilno pojmovanje tako zvanega protigibanja, t. j. če desna noga izkorači, se lahko zavilati leva rama naprej in obratno.

Plesna drža, katero vprav angleški stil zahteva, je letos strogo vzporedna. Gospod dami nasproti, z desno roko drži damo zadaj ob strani pod levo lopatico, z levo roko pa jo drži za desnico v višini oči; oba komolca se nahajata v isti vodoravni ravnini. Dama položi svojo levo roko gospodu na gornji lakt desne roke. Na ta način sta gospod in dama popolnoma samostojna v gibanjih, toda strogo harmonična.

Na različnih plesnih kongresih, ki so se vršili letos v Londonu, Parizu (ki sem se ga sam udeležil), Kisingenu in Bernu, je bil predvajan novi stil dosedanjih plesov, kakor tudi nekaj novosti.

Plesi, ki so bili sprejeti na kongresih z modifikacijami: Foxtrot se pleše v obliki quickstepa, tempo mu je zmirnejši, 50 taktov na minuto. Tango ima letos enotni argentinski stil. Angleški valček ostane v principu, razen nekaterih sprememb, prav tako tudi slowfox, pri katerem se mora paziti na pravilno izvajanje telesnega gibanja in korakanja v angleškem stilu. Izmed hitrih plesov nam bo letos foxtrot zamenjal passo doble, ples, ki se pleše temperamentno v majhnih korakih tudi v največji gneči. Novost letošnje sezone naj bi bil r a n c h e r a, argentinskega izvora, spominjajoč nas na nekdanjo javo. Prav tako r u m b a, kubanskega izvora, noviteta v stilu hitrega foxtrota z majhnimi koraki, karakterističnimi po švicarskem koraku. Oba zadnja plesa si bosta seveda morala pridobiti publiko, ker so ostali že stalno na programu.

Med vsem tem nam bo valček, kakor vedno tudi letos eden najbolj priljubljenih plesov in se ga tudi mladina zopet z veseljem uči. Četvorka ostane še na večjih prireditvah.

Quickstep (ali Quickfox)

Pleše se na vsako Foxtrot godbo: takt $\frac{3}{4}$; tempo 50 taktov v minuti.

Quick znači hitro, ($\frac{1}{4}$ takta); slow — počasi, ($\frac{2}{4}$ takta); qu. = quick-korak je kratek in na prstih stopajoč, sl. = slow-korak je dolg in na peto oz. celo stopalo stopajoč.

Karakteristična slika pri quickstepu, ob strani dame dolgi slow-korak Foto »Ilustracija«

Osnovni korak je dolg — slow na $\frac{2}{4}$ takta, začne gospod vedno z desno. Vse slike veljajo za gospoda, dama z nasprotno nogo.

Prestopni — menjalni (chassé) korak na 1 takt: z levo v stran $\frac{1}{4}$ takta (qu.), z desno prestopiti in približati k levi $\frac{1}{4}$ takta (qu.), levo v stran $\frac{2}{4}$ takta (sl.). — Isto lahko izvršimo z obračanjem.

I. sl. Polovični obrat: v desno s prestopnim-menjalnim korakom (qu. qu. sl.), z desno nogo nazaj (sl.) in polovični obrat v levo s prestopnim korakom (qu. qu. sl.) do plesne smeri.

II. sl. Obrat v desno: s prestopnim korakom (qu. qu. sl.) polobrat; desno nogo k levi nazaj (sl.) in obrat na desni peti do plesne smeri ter z levo naprej. Dama naredi h koncu z levo korak pred gospoda in z desno mimo leve nazaj (balancé).

Ena glavnih slik pri quickstepu, tako zvani »drag«

SOLNČNE PEGE

odstranjuje hitro in brez sledu „CREME ORIZOL“ Dobiva se povsod
DEPOT: COSMOCHEMIA, ZAGREB, Smičklasova ulica 23

Tipični moment križanja pri quickstepu, zvan »gross« (glej članek). Pogled od strani

Pogled od spredaj

III. sl. Obrat v levo: v štirih slow-korakih polobrat v levo, nato prestopni korak (qu. qu. sl.) v levo do plesne smeri.

IV. sl. »Drag«: z desno v desno (qu.) levo priključiti (qu.) in desno poševno naprej ob desni strani dame (sl.); zaključek II. sl. (obrat v desno).

V. sl. »Drag« v stranski plesni poziciji: uvod z menjalnim korakom z levo v stran (qu. qu. sl.), nato »Drag« kot zgoraj (qu. qu. sl.) in zaključek II. sl.

VI. sl. Kombinacija — »Drag« in »Gross«: uvod polovični obrat v levo v štirih slow-korakih; z levo korak v stran do stranske pozicije in »Drag« (qu. qu. sl.), nato »Gross«: levo naprej (sl.) ob strani dame, desno zadaj križati (qu.), levo malo naprej (qu.) in desno slow ob strani dame; zaključek z II. sl.

VII. sl. Kombinacija s »Pivot«: uvod s polovičnim obratom v desno (qu. qu. sl.), polovični obrat na levi nogi do plesne smeri in desno naprej (sl.), nato »Pivot«: levo priključiti z obračanjem v desno (qu. ali sl.), z desno na mestu prestopiti (qu. ali sl.) do plesne smeri; nato z levo »Gross« in zaključek II. sl.

VIII. sl. Kombinacija s križanjem: z desno menjalni korak (qu. qu. sl.) v levo $\frac{1}{2}$ obrata; levo nazaj (sl.), dama ob strani naprej, desno zadaj križati (sl.); nato levo mali korak naprej (qu.), desno na mestu (qu.) z obračanjem do plesne smeri in levo priključiti (sl.); z desno nadaljevati.

Pri vseh slikah je paziti na pravilno držanje in gibanje ter zamah telesa.

IZ PLESNE ŠOLE G. ADOLFA JENKA

Toaletna izdelana v ateljeju Mice Kovačič, Ljubljana, Krojaška ul. Smoking: »Elegance«, Ljubljana, Aleksandrova cesta Foto: Ilustracija

Pravilna drža dame in osnovni korak družabnega plesa v angleškem stilu, stopajoč na peto

Predvajata: znani pedagog druž. plesa prof. g. Adolf Jenko in gđe. Ksenija Kukčeva, članica Nar. gledališča v Ljubljani

Karakteristična slika najnovejšega plesa »ranchera«. Kratko križanje nog zadaj z lahnim udarom podplatov ob tla

Predvajata: znani pedagog druž. plesa prof. g. Adolf Jenko in gđe. Ksenija Kukčeva, članica Nar. gledališča v Ljubljani

Burgit

*pomaga zanesljivo in brez bolečin!
Oblíž za kurja očesa in obliščance.*

Ženitev Yussufa Khana

Roman. Frank Heller

(Dalje.)

Polkovnik je poslušal Allana s široko odprtimi očmi, vil svojo belo brado in izrekel svoje mnenje o mrs. Langtrejevi in gospodu Mirzlu s temi jedrnatimi besedami: »Koliko časa bodo ti slepci še pustili, da letata svobodna po svetu? Zares verujem, da je ta Mirzl pravi hudič!«

Ravnatelj ga je prekinil: »Kako je z nj. visočanstvom, gospod polkovnik?«

Polkovnikovo čelo se je pomračilo: »On in njegov krasni drug ležita še vedno popolnoma pijana. Bog ve, s čim so ju nalili razbojnik. Doktor in bolniške sestre se mučijo že eno uro z masažo, injekcijami, elektriko, postavljajo ju na glavo, na noge, ona dva pa ne zineta niti besedice. Doktor misli, da je to eter ali pa morfij, ali pa oboje.«

»Ali ni čudno, da so ju zločinci izpustili, gospod polkovnik?« se je drznil Allan pristaviti. »Niso niti poskusili, da bi kaj izsilili! In to prav v tisti noči, ko se jim je njih drugi načrt ponesrečil!«

»To mi je čisto vseeno«, je rekel polkovnik všečno. »Ko bosta s svojima smrčkoma zopet zajela zrak, gremo nazaj v Indijo, to skrb prepustite kar meni. Šel bom k ministru za Indijo in mu bom privatno vso stvar povedal. Nato naj nj. visočanstvo protestira zgoraj in doli, ne bo več ostal v Evropi in ne bo snubil lepih, belih princevk.«

Ravnatelj se je ozrl s svojimi očmi proti nebu v znak hvaležnosti in se poslovil. Še prej je naročil bančnemu uradniku, da izplača Allana kolikor pač zdaj želi.

Allan se je obrnil k polkovniku: »Ali morem videti bolnika, gospod polkovnik?«

»Še ne, mladi prijatelj. Zdaj grem sam gor, da si ju ogledam. Saj se bova še videla!«

Oddirjal je. Mr. Bowlby je pogledal na uro: »Čas je, da kaj jeva. Pojdite z menoj, da pogledava kaj delata Suzana in Helena.«

Našla sta ju v salonu družine Bowlbyeve. Mrs. Bowlbyeva je imela na sebi škrlatasto obleko, podobna je bila brazilijanskemu kakaduju.

»Vendar!« je zaklicala. »Kje si bil toliko časa, John? S Heleno vred že mreva od radovednosti. Kaj se je torej zgodilo? Ali je res, da so našli zverino napol mrtvega od razbrzdanosti na cesti? Služinčad pripoveduje tako. In starega, sivega divjaka? Pripoveduj vendar, John! In tretjega iz te lepe družbe je baje popadla blaznost, da je pobil stražo in izvrta velike luknje v tleh in stenah? Govori vendar, John!«

»Samo dovoli mi, draga Suzana, Ma...«

»Torej je resnica, seveda! Napol mrtev od razvrata! Helena, ne smela bi tega poslušati, otrok moj, toda dobro je, če veš, kaj počenjajo možje. In polkovnik, John?«

»Draga Suzana, dovoli, da povem najprej nekaj besed o maharadži.«

»Seveda, zagovarjal ga boš!«

»Maharadžo, draga Suzana, so našli zjutraj v parku East Endu, brez zavesti...«

»Od razvrata!«

»Omamil ga je eter ali morfij te bande, ki ju je oropala.«

»To trdita sama, haha!«

»Tega ne trdita, ker zdravnik dozda še ni mogel oživetiti niti maharadže niti starega Alija.«

»Haha, John, joj, kako si naiven!«

»All right. Vpraševala si me o polkovniku.«

»Ki ga je sinoči popadla blaznost, kot trdi služinčad. To že priznam, da princ ni imel okoli sebe prav svetlih vzorov. To mu moram po pravici priznati. Če ga zapelje star pohotnež iste vere v grde lokale in če vidi, kako se napije sivi hinavec, ki se nazivlje za Krista, do nezavesti — potem pač razumem, da zaide človek šibkega značaja v skušnjave. Poleg tega nima niti podpore s strani žene.«

»Saj jih ima stopetdeset, draga Suzana.«

»Teh nimam za žene, John, to veš.«

»Dozda pa si jih imela, draga Suzana.«

»Ker sem prizanašala ušesom moje male Helene. Saj že itak preveč sliši, ubogi otrok.«

»Nikar ne bodi v zadregi zaradi mene, mama. Saj prav dobro vem, kakšno besedo bi rabila.«

»Helena!«

»Draga mama, saj sem jo brala v Shakespeareju in v svetem pismu.«

Mrs. Bowlby je preskočila na drugo snov: »Kako je torej s polkovnikom, John? Ali so ga spravili v blaznico?«

»Še ne, draga Suzana. Pravkar sem še govoril z njim, šel je k svojim varovancema. Nekam razburjen je bil po razgovorih s tridesetimi ali štiridesetimi reporterji. Sicer mu ni bilo slabo. Če boš pustila mr. Craya saj na pol v miru, boš slišala o vsem, kar je v zvezi z njegovo blaznostjo. Saj zaupaš mr. Crayu?«

»Kolikor pač po dvajsetih letih zakona morem zaupati možu, John.«

»Draga Suzana, ne huduj se name, če sem ti razdril tvoj videz o maharadži in obeh njegovih drugih. Mr. Cray, dajte, pripovedujte!«

Allan je ponovil svoje poročilo o tem, kar se je zgodilo prejšnji večer. Mrs. Bowlbyeva je poslušala še precej mirno, dokler ni

Strup

prišel do tiste scene, ki sta jo zagledala s polkovnikom v delovni sobi gospoda van Schleeten. Tedaj je zakričala in ta krik ni delal sramote ameriškemu narodu, igrajočemu baseball.

»Ta tudi! Sleparka! Stari razvratnež! Zdaj so torej ukradli dragulje!«

»Se ne, velecenjena. S polkovnikom sva prišla v zadnjem trenutku, da preprečiva, in prav gotovo je polkovnikov napad s sabljo pregal tatú.«

»Tatu? Mislite pač sokrivca!«

»Istih misli ste kot polkovnik, če to pravite. Toda, če dovolite, temu ni tako. To je bila sleparka, ki je prevarila gospoda van Schleeten.«

V mreži misli gospe Bowlbyeve se je nekaj pretrgalo.

»Sleparka! Saj ste vendar pravili, da je šla z njim oseba v moški obleki?«

»Da, toda kljub temu je to bila sleparka, velecenjena, to se pravi preoblečena sleparka.«

»V hlačah! Bi pa že rajša... Helena, vidiš, kaj nastane iz žená, če že enkrat začne. Tisočkrat so hujše od moških. Kdo je to bil, mr. Cray? Ali veste? Kakšna Holandka?«

»Američanka. Vdihnite močno zrak, preden vam povem ime.«

»Pa vendar ne mislite —«

»Da, vsekakor: mrs. Langtrejeva!«

Očividno je bilo, da je mrs. Bowlbyeva ustregla želji Allanovi in je krepko vdihnila. Kajti krik, ki je zdaj prišel iz nje, je pretresel mozeg in kosti.

»Ali sem imela prav, mr. Cray?!«

»Zdi se, da, velecenjena.«

»Kaj takega. Tega razuzdanega sleparja — Helena, otrok moj, ne poslušaj kaj govorimo — zapelje ženščina v hlačah!«

»Ni ušel svoji kazni. Kloroformirala ga je in bi bila pokradla vse dragulje, če bi ne bila midva prišla o pravem času. Posrečilo se ji je sicer ubežati, toda dragulje je morala pustiti. Sreča še, da se je polkovniku tresla roka. Skozi okno je poslal za njo šest strelav. Priznati pa moram, da se divim njeni hladnokrvnosti, s katero je užgala lestev!«

»Ne smete se nikoli diviti nemoralnosti, mr. Cray. Draguljev pa ni mogla vzeti seboj?«

»Ne. V zahvalo za to me je danes gospod Mirzl osvobodil še ostalega mojega denarja.«

»Now, demmit lively! Kaj pravite?«

Allan je opisal, kaj se mu je zgodilo v bančnem oddelku. Mrs. Bowlbyeva je poslušala s široko odprtimi očmi. Ko je končal, je globoko vzdihnila in rekla: »Priznati moram, ta Mirzl... Ne, da je moral priti v kremplje Langtrejeve žene! Prepričana sem, da ga je spravila na slaba pota kakor tega razvratnega draguljarja.«

»Ali mislite, da ga je omamila s kloroformom?«

Predsednik in ustanovitelj »Dijaškega šahovskega kluba« v Mariboru Bogdan Pušenjak. Naš mojster je premagal v simultanki svetlovnega proaka dr. Aljehina ter je odigral v zadnjih mesecih 152 partij na simultankah v Črni, Mežici, Slovenjgradcu, Mariboru, Ptuj, Trbovljah, Varaždinu, Celju z rezultatom 103 dobljenih, 33 izgubljenih, 10 neodločenih. Obenem je predsednik pripravljalnega odbora »Jugoslovenskega dijaškega šahovskega saveza«

Za gróranje

pri bolečinah v vratu, za bolečine pomirjujoča masiranja in obkladke vzemite staro in preizkušeno domače sredstvo in kozmetikum — Fellerjev blagodišeči Elsafluid, Hvaležni boste! Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 veliki specialni steklenici 62 Din brez daljnjih stroškov pri lekarnarju Evgenu V. Fellerju, Stubica Donja, Elsatrg 358, Savska banov.

»Žena za to ne potrebuje kloroforma. Moram reči, da tega Mirzla skoraj občudujem.«

»Ne bi se smeli diviti temu, kar je nemoralno...«

»Nobenih glasnih opomb, mladi mož. Demmit. Zdaj ste mu bili torej že drugič na poti! Ali upate, da bo zdaj imel dovolj?«

»Bržkone ne. Toda kakor hitro se bo maharadža opomogel — da bo s smrčkom zajel zrak, kakor se je polkovnik tako lepo izrazil — ga bodo spravili nazaj v Indijo. To je polkovnik prisegel. Za Mirzla torej ne bo ostalo nič več.«

Po drugem zajtrku se je Allan podal v prvo nadstropje. Toda črna straža mu je zastavila pot, z režanjem zob je kazala, da ga je spoznala. Pred vrata, ki jih je razbil polkovnik, so obesili prepenjavo. Allan se je hotel sporazumeti z vojaki, toda oni so mu odgovorili z eno samo besedo, ki si jo je Allan končno le razložil, da pomeni polkovnika. Polkovnik je očitno vsem prepovedal vstop.

»Saj s polkovnikom bi rad govoril,« je rekel.

Zmajali so z glavami in rekli nekaj nerazumljivega, v tistem hipu pa so se odprla vrata in pokazala se je bleda glava v turbanu. Bil je stari Ali.

»Častiti poet,« je zaklical Allan. »Dovolite, da stopim k vam in vam stisnem roko! Kako vam je? Ali se me ne spominjate iz hiše tisočih radosti, tudi klub požiralcev ognja imenovane?«

Stari dvorni poet si je šel z roko preko čela: »Hiša tisočih radosti je bila zakrinkan vhod k palači nadlog. Zdi se mi pa, da se vas spominjam, mladi mož. O vas so nam pravili. Vam se je posrečilo ubežati sinovom šejtana in zabraniti rop draguljev mojega učenca.«

»To je bila moja malenkost,« je rekel Allan.

»Vstopite torej in blagoslov z vami. Ne toliko z moje strani — kaj so dragulji drugega kot barvast kamenje? — pač pa s strani mojega učenca, čigar srce v mladostni neumnosti objemajo tisočbarvne svetlobne megle tega sveta, ki so jim ti kamni kakor simbol. Tako mi profeta, glava me boli. Odkar je bil Jamšid kralj Kaikobada, take pijanosti še ni bilo, veliki sodnik mi bodi milosten. Le vstopite!«

Allan je stopil mimo špalirja sabelj. V sobi je zagledal moža, ki ga je omreževalo toliko intrig. Ležal je na divanu prav tako, kakor ga je videl poslednjič v klubu požiralcev ognja. Toda njegov nasmeh je bil bolj medel in manj vesel kakor takrat. Skozi napol odprta vrata v sosedno sobo je zagledal Allan bolniško sestro. Ko je vstopil, je stegnil Yussuf Khan obe roki v pozdrav.

»Tisočkrat pozdravljeni!« je rekel s slabim glasom. »Oprostite mi, da ne vstanem, o najodličnejši vseh sahibov! Prepovedali so mi. Povejte, kaj hočete v plačilo za vse, kar ste mi storili! Govorite svobodno!«

»Drugič bova govorila o tem,« je rekel Allan. »treba se je bolj slučaju zahvaliti kakor meni, da se je naklep zločincev ponesrečil. Rajši bi slišal kakšne prigode sta doživela s tem častitim poetom, odkar smo se zadnjič videli.«

Stari Ali je zdrknul na stol, še prej pa je Allana pozval, naj sede.

»Sedite,« je rekel. »Moj učenec in jaz sva utrujena, tako grdo so sinovi šejtana ravnali z nama. Po vsem tem, kar mi je zaupal sahib polkovnik Morel, ko sem se zopet zbudil v življenje, sem za vedno izgubil svoje dobro ime in glas. Po pravici pravi božanski šatornik o sebi samem:

Obleko, pas in dušo, dar gorak,

na vek poklanjam ti, požrešni vrag.

Nu, dá — sedaj sem prost skrbi in misli,

ne menim se za vodo, zemljo, ogenj, zrak.

Prav isto je rekel sahib polkovnik Morrel o meni, samo ne v tako melodičnem jeziku kot božanski Omar. Komaj vem, kaj sem doživel, mladi prijatelj, in še manj, kaj je

doživel moj učenec. Od tistega trenutka, ko sem ga videl na divanu v hiši veselja z milim, veselim smehljajem na ustnicah, ga nisem prej videl kot danes, ko sem v tej sobi odprl svoje kakor svinec težke trepalnice. Okoli mene so stale mlade žene v belih oblačilih, ki so me drgnile, kakor drgne oderuh svoje zlato in skoraj še bolj vneto. Poleg tega so bili v sobi še hakim, zdravnik v beli obleki, moj učenec in sahib polkovnik Morrel, ki mi je takoj rekel, da bi me morali obglaviti in obesiti pred mestnimi zidovi Nasirabada. Vse to za moje zločine, za katere da jezik sahibov nima izraza.

»Kje je polkovnik Morrel?« je vprašal Allan.

Polkovnik je odšel, da se pogovori z ministrom za Indijo o važni zadevi, o kateri nama je že namignil. Moj učenec in jaz, ki sva izgubila svoje dobro ime in glas v tem mestu, ki dozdej še ni slišalo o podobnih stvareh, naj bi čimprej prav na tistem odšla domov. To bo skušal doseči sahib Morrel kot posebno milost pri ministru, ki naju je nameraval pognati brez turbanov in z ostrizjenima glavama.

»Ali se ne spominjate prav ničesar iz kluba požiralcev ognja do danes?« je zaklical Allan. »To je zadnje tri dni!«

»Mladi prijatelj«, je rekel stari dvorni poet, »pravoveren pristaš prorokov sem in sem vedno stremel, da bi prišel čist mimo krivih naukov, ki verujejo v nirvano in podobne domisleke zmešane domišljije. Toda če pomislim na ta čas, ki ste ga pravkar omenili, me na žalost mika verovati, da so taki govori tistih lažnih učiteljev morda le nekaj vredni, tako popolnoma mi je ugasnila zavest v tem času, ki pravite, da je trajal tri dni. Tudi moj učenec, katerega sem vprašal o njegovi preizkušnji, trdi zase prav isto.«

»To je res,« je zazvenel glas Yussufa Khana od divana sèm. »Kar pravi moj učitelj, je tako resnično kakor koran. Ne spominjam se prav nič drugega kakor grozne teme, v tej temi sem se gnal na nemirnem morju in hude sanje so me mučile. Nenadoma je nekdo zgrabil mojo dušo, kakor se zagrabi toneči človek, in ko sem dvignil glavo iz črnega morja, sem se znašel tu v tej sobi, okoli mene strežnice in hakim v belih oblekah. Zločinci, ki so naju zvalili v hišo veselja in naju nato odvedli, mi sicer niso mogli uropati draguljev po vaši zaslugi, zato so mi pa tri dni življenja.«

»Moj učenec govori lepo,« je rekel stari Ali z občudovanjem. »Četudi sem mu bil slab vzgled, kakor trdi sahib polkovnik, da se razburja vse mesto in da bi me najrajši videl razčrtverjenega, vseeno opazujem, kako se mi je posrečilo, da sem mu vzgojil zmisel za poezijo in zgovornost. Allahu hvala za to — češčeno bodi njegovo ime. Zdaj se pa še vseeno spominjam nečesa, kar sem bil prej pozabil. V tem času, ko je bila moja duša obdana od teme kakor da je v ječi z neizmerno debelimi zidovi, je pripršel majhen lesk luči skozi zidove. Kakor v sanjah, ali kakor da gledam skozi meglo, se spominjam, da sem ležal na postelji — če sem bil slečen ali ne, tega ne vem. Ne daleč od mene je ležal moj učenec, se mi je zdelo. Prav ko sem to čutil, se mi je zazdelo, da je neki mož, ki je bil sklonjen nad menoj, odšel od moje postelje k postelji mojega učenca in se tam sklonil čezenj s takim zlobnim rezanjem, kakor se režijo maliki v svetiščih nevernikov. Na čuden način se mi je zdelo, da je tik ob njem neka žena. Toda kaj naj bi to bilo čudnega? Kjer se shajajo zlobni ljudje, tam je hiša polna ženščin, pravi pregovor in koran — ki ga častim — je istega mnenja.«

»Ker se je včerajšnjega atentata udeležila tudi žena,« je zaklical Allan, »je še bolj verjetno, da ste prav videli. Ali vaše visočanstvo in vi o tem še nista slišala?«

Yussuf Khan, ki se je živo oprl na komolce in ves čas nepremično strmel v svojega učitelja, ko je ta govoril, je zmajal z glavo in stari Ali je dejal:

»Sahib polkovnik Morrel mi je le to očital, da nimam nobenih lepih lastnosti, in mislil, kako naj se spokorim — za druge stvari pa ni imel časa. Nato je tekkel k ministru, da bi zadržal kaznen, ki nama jo je prisodil minister. Sahib Morrel ima dobro srce.«

Allan ni hotel izpodrežati dobro mnenje dvornega poeta o nakanah polkovnika Morella, zato je pripovedoval, kaj se je zgodilo prejšnji večer. O pitnih daritvah polkovnikovih je molčal, pač pa je na široko pripovedoval o njegovi ataki na vrata. Poslušala sta ga kakor pripovedovalca pravljice v bazaru. Allan je komaj prišel do konca, ko so zazveneli zunaj koraki in so se vrata odprla. Bil je polkovnik in z njim gospod van Schleeten. Stari Ali je vstal z boječim obrazom.

Kolinska

ČIAK TVORINE

PRAVA
Kolinska
CIKORIJA

CIKORIJA

OKUSNA
IN ZDRAVA
JE
KOLINSKA
KAVA

»Kako je bilo, sahib?« je vprašal. »Ali nama ekselenca gospod minister more oprostiti, ali naju bo pognal kakor konjske tatove iz mesta?«

Polkovnik je za trenotek počakal z odgovorom, medtem pa je oba meril z očmi. Končno je rekel prav tako počasi kakor razrednik, ki govori dvema slabima učencema:

»Teško je bilo. Ekselenca gospod minister za Indijo, moj spoštovani prijatelj (Allan se je spomnil, da je polkovnik nazval tega gospoda nekdanj drugače) je bil zelo razburjen, ko sem prišel. Mnenje, ki ga je imel o tej zadevi in ki mu nisem mogel oporekati, njegov strah, kaj bodo rekli in mislili o tem na najvišjem mestu, razlage, ki jih bodo na žalost objavili listi — vse to ga je tako razjarilo, da sem se opravičeno moral bati, ali bom še kaj mogel doseči. Le z vsem trudom svoje zgovornosti in s tem, da sem ga opozoril na najino staro prijateljstvo in da sem mu sveto obljubil, da bo njegovo visočanstvo takoj odpotovalo — le tako se mi je posrečilo, da je njegova ekselenca svoj sklep predruščila. Morem vama torej reči, da bomo odpotovali brez kazni, če odpotujemo najkeseje poputrinjem. Ta dan ob treh odpluje parnik v Bombay.«

Stari Ali je skušal zgrabiti polkovnikovo roko z globokim salaamom, ta pa si je obrisal čelo, utrujen od svojega govora in je nadaljeval v drugačnem tonu:

»Storil sem za njegovo visočanstvo, kar sem mogel. Zdaj pa je stvar njegovega visočanstva, da stori s tem gospodom, kar se mu zdi potrebno. Od vas zavisi, kaj naj se z njim zgodi.«

Maharadža, ki je po polkovnikovem govoru zaploskal in ni bil kar nič razočaran, da bo moral tako hitro zapustiti Evropo in zavreči vse svoje sanje o belih princeskah, se je obrnil h gospodu van Schleeten.

»To je draguljarski umetnik,« je zaklical, »kako daleč ste prišli z mojimi kamni?«

»Začel... začel sem z delom predvčerajšnjim,« je zjecljal Holandec, »z dovoljenjem gospoda polkovnika...«

»Z mojim dovoljenjem, da delate,« je zakričal polkovnik, »ne pa da vodite seboj ženske, ki vas omamljajo in kradejo dragulje.«

Štiri gracije na ljubljanski strehi

»Vše-včera sem moral po potrebi pripeljati seboj pomočnika. ... da bi delo čimprej končal... čimprej... kakor je želelo naše visočanstvo. Na žalost sem izbral osebo, ki ni bila... ki...«

»Damico, v katero ste bili zaljubljeni, ki vas je omamila s kloroformom kakor na kakšni kliniki in ki bi pokradla vse, kar bi ji prišlo v roke, če ne bi tega preprečila slučaj in ta mladi gospod! Govorite vendar! Pomislite, da nikdo ne ve, kaj in koliko ste vedeli o njej!«

Gospod van Schleeten je z besnim pogledom ošnil Allana, po starem principu, da se rajši jezimo na druge, kadar bi se morali nase.

»Mogoče je s stvarjo tako, kakor pravi gospod polkovnik.« je zamrmral. »toda na vsak način sem videl pred tednom dni, da so tega mladega gospoda na nekem kolo-dvoru v Nemčiji aretirali. Kdo ve, kaj je...«

»Sramujte se,« je zaklical polkovnik, »že drugič prihajate s takim prokletim čvekanjem. Saj veste, da je le čvekanje. Ne poskušajte tajiti!«

»Na žalost ni čvekanje, gospod polkovnik,« je rekel Allan in sporočil v kratkih besedah, kaj se mu je bilo pripetilo v ekspresnem vlaku. »Bil sem žrtev Mirzlove zvižaje. Toda tega bi gospod van Schleeten ne smel pozabiti, da se je ob tisti priliki seznanil z damo od sinoči. Sam sem bil priča temu. Da se je to seznanjanje izvršilo po načrtu, da o Mirzlu sploh ne govorimo, je gotova stvar. Na neki način so morali prejeti obvestilo, kakšno delo ima gospod van Schleeten v Londonu. Zato so sklenili, paziti na vse mogočnosti. Gospoda van Schleeten so ujeli, kar je razumljivo, zakaj dotična dama zna igrati in je poleg tega izredno lepa.«

»Ali ima modre oči,« je vprašal maharadža, »in plave lase? Oh, zakaj moram tako hitro nazaj v Indijo! (Polkovnik Morrel je poskočil s sedeža in ga divje pogledal.) »Ne, sahib polkovnik Morrel, odpotoval bom, ves vesel, da je njegova ekscelenca gospod minister bil tako milostljiv. Toda...«

»In kaj rečete, vaše visočanstvo, k zadevi gospoda van Schleeten?« je vprašal potolaženi polkovnik. »Saj veste, da so sinoči ukradli precej draguljev.«

»Ah, nekaj draguljev več ali manj!« je rekel Yussuf Khan in z nevoljno trudnostjo zmajal z glavo. »Prišel sem v Evropo, da bi izgubil svoje srce pri beli ženi, kakor delajo to sahibi. Toda vse, kar sem izgubil, je moje dobro ime in nekaj draguljev.«

»Lepo govori moj učenec,« je rekel stari Ali z zadostčenjem. »Bivanje v tem mestu mu je k temu mnogo pripomoglo.«

»Nu — in gospod van Schleeten?« je vztrajal polkovnik. »Saj pravim,« je rekel Yussuf Khan. »da mu zavidam, temu draguljarskemu umetniku, ki se mu je posrečilo, da je izgubil srce pri ženi. Stopdeset žen imam v svoji palači, lepih kakor gazele in nežnih kakor grlice v maju in vendar me nobena od njih še ni mogla razveseljovati dlje kakor eno samo uro. Da dá nekdo na tehtnico svoje ime in svoj dobri glas zaradi žene kakor ta mož — to mora biti nekaj čudovitega. Odpuščam mu in ga zavidam.«

»Resnično,« je rekel stari Ali, »moj učenec govori vedno lepše! Nauki, ki sem mu jih vcepljal, so dali pozne, toda lepe sadove. Moral je priti v to mesto, da so dozoreli.«

Gospod van Schleeten, čigar nos v bordojski barvi se je ob govoru Yussufa Khana — o katerem je mislil, da ga zasmeljuje — jezno zbočil, se je po zadnjih besedah zvrnal. Nekaj je jecljal, toda Yussuf Khan ga je prekinil in rekel polkovniku:

»Še dve stvari sta mi na srečo, sahib Morrel, prvič, da damo primerno darilo temu mlademu možu, ki je dvakrat prehitel zvite razbojnike. Ali hočete poskrbeti za to — jaz ne poznam evropskih šeg.«

Allan je skušal ugovarjati, toda polkovnik mu je odrezal besedo: »Vaše upiranje bi maharadžo brez potrebe užalilo.« Nato maharadži: »Kaj bi reklo vaše visočanstvo, če bi dragulje, ki jih je rešil mladi mož... In kaj menite vi, mladi prijatelj?«

Allan je nekaj zamrmral, Yussuf Khan pa je zaploskal: »Izvrstno! Izvrstno! Prinesite dragulje sèm!«

Nekaj minut nato je Allan prvič v vsem blišču gledal dragulje, ki jih je obvaroval pravemu lastniku. Premalo bi bilo rečeno, da so mu zaprli sapo. Česa podobnega še ni videl, niti sanjal. To je bilo jutrovo, kar se mu je bleščalo iz rombov teh tisoč kamnov kakor mnogobarvno okno. Ko je malo zadihal, je skromno izbral nekaj posameznih draguljev, toda maharadža, ki se je ob pogledu na dragotine kakor zbudil k novemu življenju, je dvignil diamantno ogrlico s krvavordečim rubinom v sredini, v zlatem okovu, ki je od starosti že nekam zbledel, in ga ponudil Allanu.

»Vzemite,« je rekel, »če hočete. Saj je samo nevreden dokaz moje hvaležnosti.«

»Nekoč ga je imel Mahmud, sultan Naišapura, na kate-rega dvoru je živel božanski šatornik,« je pristavil stari Ali. »Mogoče ga je občudoval na vratu kakšne sultanove ljubice in mogoče je opeval ta diadem z besedami...«

»Da! Da! Izvrstno!« je rekel polkovnik. »Še ena stvar je, ki jo želite, visočanstvo?«

Jasno je bilo, da polkovnik pozije božanskega šatornika ni ljubil v isti meri kakor stari Ali in tudi to, da je bil židane volje zdaj, ko je vedel, da skoraj odpotujejo. Yussuf Khan je odgovoril:

Gđ. Vera Kovačeva, ki ima že 3 leta Savezno proenstvo Sokola kraljevine Jugoslavije

Čitateljica »Ilustracije« pošilja pozdrave iz Maribora

»Druga stvar je, da bi rad govoril z možem, ki je lastnik tega gostišča... ko bo prišel, bom že razložil, zakaj. Dajte, pokličite ga, sahib Morrel.«

Polkovnikov obraz je bil zopet nemiren, ko je pozvonil. V nekaj minutah je prišel ravnatelj velikega hotela. Takoj je čestital maharadži k zdravju. Polkovnik ga je prekinil:

»Nj. visočanstvo in spremstvo bodo pojutrišnjem odpotovali, gospod ravnatelj!«

Ravnatelj se je priklonil, obenem pa se zahvalil s tihim pogledom proti nebu.

»Ne tako hitro, sahib polkovnik Morrel!« je rekel Yussuf Khan. Ravnatelj je v svojem priklonu okamenel. »Ne tako hitro! Odpotovali bomo pojutrišnjem, čast milosti njegove ekscelence gospoda ministra, toda prej še nekaj želim.«

Obrnil se je k ravnatelju: »Brez dvoma imate dvorano za razne slavnosti? Dvorano, ki ima dovolj prostora za mnoge, kakršno sem videl v hiši veselja?«

Ravnatelj je pritrdil.

»Dobro. Poslušajte torej mojo voljo. To dvorano pripravite jutri zvečer za slavnost. Vse naj bo podobno temu, kar imamo v Indiji. Ker ne morem več ničesar videti od dežel sahibov, bom pokazal sahibom svojo deželo. To je torej moja volja, da bi bilo vse kolikor le mogoče slično temu, kar imamo v moji deželi.«

Ravnatelj se je globoko priklonil. »K tej slavnosti«, je nadaljeval Yussuf Khan, »ki naj bo tako slavnostna, kakor zaroka maharadže, povabite vse one, ki so imeli v tem času, ko sem se jaz tu mudil, kakšne neprijetne doživljaje. To je moja volja.«

Zaključil je s kretnjo, ki je objela vse navzoče. Allan je zamrmral polkovniku:

»Potem bi morali biti povabljeni tudi Bowlbyevi.«

»Kaj je rekel mladi mož?« je vprašal Yussuf Khan.

»Rekel je, da naj bi povabili tudi ameriško družino — iz stanovanja te družine so namreč podvzeli prvi atentat.« je rekel polkovnik.

»Povabite jo,« je rekel maharadža brez pomišljanja.

»In mož, ki je lastnik tega gostišča?« Ravnatelj se je priklonil in izjavil, da je prvič nemogoče, da bi bil v svojem hotelu gost in da se drugič ne more šteti med one osebe, ki so imeli kakšne neprijetne za časa bivanja nj. visočanstva. Celo nasprotno: navzočnost nj. visočanstva v hotelu...

Yussuf Khan ga je prekinil s kretnjo roke. Polkovnik je dodal rečavo:

»In gospod van Schleeten?«

»Seveda tudi draguljarski umetnik«, je rekel maharadža. »Tudi on naj bo pri naši slavnosti in vsi naj občudujejo moža, ki je izgubil svoje srce pri ženi.«

Gospod van Schleeten se je priklonil. Ni bil pa nič posebno vesel vloge, ki so mu jo izbrali za slavnostno večerjo.

Tedaj je zaklical stari Ali: »Moj učenec govori vedno lepše in vedno bolj poetično! Bivanje v tem mestu, ki ga homo mogli s pomočjo sahiba polkovnika Morrela zapustiti s turbani na glavi in z lasatimi glavami, mu je k temu čudežno pripomoglo.«

XI.

Poglavje, ki je mogoče zato tu, da bi zmedlo bravca.

V puščavi same opeke, v severo-zapadu Londona leži nedaleč od Maida Vale, opečni kanjon, imenovan Chesterton Mansions. V resnici spominja s svojimi visokimi, strmimi, opekastimi zidovi prav zelo na znamenite soteske, ki so jih izkopale reke na zapadu Amerike. Zakaj nosi ime Mansions, ni znano; sicer ta beseda navadno znači,

Doa bratrančka
Foto V. Vodišek

Naši otroci

Levo:
Pepiček je pa res fleten fantek

Desno:
Idila na vasi

da rasto ob cesti drevesa; mogoče je to bilo nekoč na tej cesti, zdaj pa je od tega ostalo le še ime kot edini okrnek. Hiše te ceste in njih sedem, osem nadstropij so na razpolago najemnikom, po dve stanovanji v vsakem nadstropju. Ker pa cesta ni na dobrem glasu, je večina stanovanj neoddanih. Takrat septembra, ko so se vršili dogodki, opisani v tej knjigi, je recimo bila hiša številka 48, v kateri so se nahajala stanovanja številke 659—672, še 11. septembra prazna, 12. septembra pa je prišel k oskrbniku hiš neki gospod, ki se je pisal baron de Citrac in rekel, da želi najeti stanovanje, ki bi bilo kolikor le mogoče samotno. Prišel da je v London zaradi znanstvenega dela in s svojo soprogo, za katero pa bi najrajši najel posebno stanovanje nasproti svojemu. Oskrbnik mr. Markham mu je brž pokazal hišo številka 48. Baron si je takoj izbral stanovanje številke 661—662 v prvem nadstropju, plačal naprej in prosil oskrbnika, da mu preskrbi preprosto, toda trajno opremo za obe stanovanji. Blagohotno je ocenil skrbnost mr. Markhama z bankovcem za pet funtov, ki so tako napravili mr. Markhama za njegovega sužnja, in se poslovil.

V ponedeljek, 15. se je uselil. Oskrbnik je bil zraven in ob tej priliki je spremenil svoje mišljenje o novem najemniku v eni točki. Baronove besede o znanstvenem delu si je razložil samo kot prozorno pretvezo za nekaj čisto drugega, v čemer so Francozi žalostno slavni in ki jo je poznala tudi cesta Chesterton Mansions: zaskok z baronico, uradno ne priznana. Premislil se je pa, ko je zagledal baronico de Citrac. Res je bila lepa in omamljiva, s sivimi očmi in rdečkastoplavimi lasmi, pri tem pa je bila tako imenitna, da je oskrbnik ves čas njene navzočnosti držal klobuk v rokah. Baron, ki je imel seboj dve slugi, se je pohvalno izrazil o opreми stanovanj, nato je oskrbnik odšel.

Šele 16. je ta zopet videl novega najemnika (oskrbnik je namreč stanoval v bližnji prečni ulici). Tedaj je pa to bilo v taki priliki, da je znova zdvomil o resnosti znanstvenih študij barona de Citrac. Mr. Markham je imel zvečer 15. septembra svojo družbo, kjer se je precej zasedel. Njegov prijatelj, ki je bil še samec in je imel trgovino v bližini, ga je povabil k proslavi svojega rojstnega dne. Ta se je začela pri »rdečem levu« v Maida Vale, nadaljevala pa se je, ko so ta priljubljeni lokal zaprli, v samskem stanovanju prijatelja. Glavna osvežilna pijača je bil irski whisky in da ta pijača zelo vpliva na človekovo ravnotežje, o tem se je prepričal mr. Markham ob pol štirih zjutraj, ko se je vračal domov. Šel je po Chesterton Mansionu iz tega vzroka, ker je ta cesta privlačila njegove noge, toda te niso kazale, da bi kakšno cestno stran bolj ljubile od nasprotne. Pravkar se je bil zasedel ob svetilki na levem hodniku, ko je nočni mir prekinilo nekaj čisto drugega kakor bobnajoča vrtoglavo, ki so jo povzročale njegove pete na tlaku. Avto je pridrvel po cesti in se ustavil pred hišo nasproti cestne svetilke, ki jo je objemal mr. Markham. Zmešani pogled mu je ugotovil, da je to hiša številka 48. Nato je zagledal dva gospoda z zavihanimi ovratniki, izstopila sta iz voza in z velikim naporom dvignila še dva moža, ki pa sta morala biti v še bolj slabem položaju kakor mr. Markham. Nista mogla stati na nogah. Oskrbniku se je zdelo, kot da sta oblečena v čudni fantastični obleki. Nasprotje med gibanji in napenjanji štirih in njegovim zavarovanim položajem ob svetilki ga je tako vradostilo, da se je srčno zasmel.

»M—meni se zdi, ta dva imata z—z—zadosti,« je rekel mr. Markham.

Svetilka, ob kateri je slonel oskrbnik, ni gorela in zato ni zbudil pozornosti štirih gospodov. Zdaj je skočil iz voza sofer in prevzel enega trudnih gospodov, eden onih dveh gospodov, ki sta prva izstopila, pa je odprl hišna vrata. Mož, ki ga je podpiral sofer, je padel svojemu pomočniku v roke in izgubil pri tem svoj beli turban, ki se je zakotalil po hodniku.

»Ta je bil na ma-maškeradi,« je rekel mr. Markham. »Zdi se mi, da ima dovolj. Zdaj bodo na-nadaljevali, se mi z—z—zdi!«

Težavni transport je že šel skozi hišna vrata, oskrbnik je opazoval z velikim veseljem. Končno se je vrnil sofer, zaprl vrata in se odpeljal — oskrbnika ni videl.

»T—T—Ta si je pa zaslužil pošteno napitnino,« je mrmral mr. Markham v smehu in se oprostil svetilke. Šel je do naslednjega ogla, kjer se je zopet zasedel, da bi dal duška svoji misli, ki mu je vrtala v notranjosti.

»Številka štirideset in osem, vze—vzemi me —!« je renčal. »Stanovanje b—baronovo. Edino, ki je oddano! Znanstveno delo, ha ha! Bo-bog mi pomagaj, znanstveno delo!«

Tej misli je izsmejal vso veselost, ki jo je imela, preden se je oprostil svetilke in nadaljeval svojo negotovo pot domov.

Markhamov spomin je bil tiste zavidljive vrste, ki deluje tudi drugo jutro po irskem whiskyu. Takoj se je zato spomnil na štiri gospode, ki jih je videl iti v hišo številka 48. V jutranji luči pa se mu ta dogodek ni zdel tako izključno humorističen kakor ponoči. Samo sofer se je povrnil iz hiše; torej so ostali trije gospodje pri baronu? Potem so gotovo razgrajali in motili nočni mir sosedov. Oskrbnik je zato dopoldne obiskal številka 46, da bi to poizvedel od baronovega sosedu.

Ta je bil judovski posojevalec denarja, ki je vedno vstajal ob solnčnem svitu, da bi imel čim več izkupička iz svojega dvomljičnega poklica. Ta dan je vstal že ob pol šestih, kakor je odkril mr. Markhamu, hrup iz sosedne hiše pa da ga ni spravil na noge. Celu nobenega glasu ni slišal od sosedov; okoli šestih pa je videl, da je šel iz hiše številka 48 neki gospod z zavihanim ovratnikom in zavil v Sutherland Avenue.

»Samo eden je odšel, gospod Streptowich?«

»Samo eden,« je pritrdil v melanholičnem tonu, v katerem je zazvenel njegov glas ob tej majhni številki.

»Samo eden!« je ponovil mr. Markham. »Videl pa sem, da so šli v hišo štiri, torej bi morali trije oditi, če je bil eden od njih baron!«

»Druga dva gospoda sta bržkone odšla že prej,« je rekel mr. Streptowich tako melanholično, kakor bi hotel naznačiti, da sta dva gospoda odšla na drugi svet.

Mr. Markham je pritrdil, da bi to moglo biti verjetno in se je poslovil.

Še tisto popoldne je videl barona in baronico. Stala sta pred svojima stanovanjima pred odprtimi vrati in živo govorila, pa s pridušenim glasom. Mr. Markham je šel po stopnicah, da bi pogledal prazna stanovanja in je nosil po svoji navadi gumijeve čevlje. Zato je prišel v neposredno bližino, ne da bi ga bila opazila. Ūjel je nekaj baronovih besed:

»Prokleti švedski predrznež! Ta noč je bila njegova, po-jutrišnjem pa se bom maščeval s pomočjo tebe...« Tisti hip je opazil Markhama in umolknil.

Mr. Markham je sklepal iz tega, da je moral biti eden od udeležencev nočne orgije — bržkone oni gospod s turbanom — šved in je zlij po vsej priliki postal svojim gostiteljem nadležen. Pozdrivil je barona in se mu obzirno nasmehnil. Že je hotel malo namigniti, in pokazati, da ve o najemnikovih znanstvenih študijah, kar ve, toda z spoštovanjem do baronice tega ni storil.

Šele v petek, 19. septembra, je imel zopet priliko misliti na gospodo s številka 48. Zgodaj dopoldne tega dne je šel mimo stanovanja mr. Streptowitcha. Ta gospod je stal med vrati, brez jopiča, in je kadil pipo. Ko je zagledal oskrbnika, je vzel pipo iz ust in mu pomigal.

»Zdaj sta onadva iz številka 48 odpotovala,« je rekel z žalostnim glasom.

»Odpotovala? Baron je odpotoval?« je bebljal mr. Markham.

»Tega ne vem. Toda ona dva gospoda, o katerih ste pred dnevi rekli, da vam manjkata.«

»Kaj pravite, mr. Streptowich?«

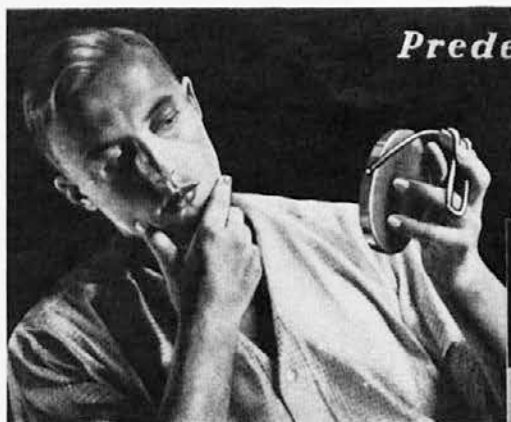
»Ona dva gospoda. Saj ste vendar rekli, da ste videli tri gospode iti v hišo in jaz sem videl le enega, ko je odhajal. Danes zjutraj ob pol petih, ko sem se napravljal, sem videl, da sta se odpeljala v avtu v družbi nekega gospoda. Bila sta kakor dva Indijca in kakor da sta močno pijana. Še ni bilo čisto svetlo. Vsak petek vstanem tako zgodaj, ker rabijo ljudje za soboto denar.«

»Indijca, in do zdaj sta bila tu!« je zaklical mr. Markham, »in ob pol petih zjutraj pijana! To ni dostojno, mr. Streptowich.«

»Tako je,« je priznal Judek z bolj veselim tonom. »Ob petih je treba vstati in delati, ne pa pijan biti. Kaj pa dela baron iz številka 48?«

»Študira!« je zaklical oskrbnik z vreščavim smehom. »Študira znanost, Streptowich! Bogme, znanost!«

»To je žalostno,« je rekel mr. Streptowich, »zelo žalostno. Boste že videli, iz te kaše bo že še kaj, mr. Markham.«

Preden se brijete, in sicer preden se namilite si morate zmeraj z

NIVEA - CREMO ali NIVEA - OLJEM

Nivea-Cremo: Din 5.00—22.00 / Nivea-Olje: Din 25.00, 35.00

nadrgniti obraz — in sicer ne premočno, da se morejo tvoriti pene! Nadrgnete se lahko tudi že zvečer! Koža postane potem prožna, brada mehka in nič več ne boste dobili rdeč kastih, razpopanih mest. Tudi britje tilnika pri bubi glavicah postane prijetnejše, če se najprej namažete z Nivea.

Jugosl. P. Beiersdorf & Co. d. s. o. j., Maribor

Mr. Markham pa se je spomnil na bankovec za pet funtov in je zato odločno izjavil, da sta njegova najemnika zvišena nad vsako sumnjo.

Se tisti dan, nekoliko kesneje ga je pot vedla k baronu. Chesterton Mansions je dozdaj imela samo plin, zdaj pa so nameravali napeljati tudi elektriko, če bodo najemniki za to. Zdaj je oskrbnik pozvonil pri baronu, da poizve. Iz stanovanja se mu ni nihče odzval. Mr. Markham je zato pozvonil pri baronici. V njegovo največje začudenje je odprla sama. Odprla pa je vrata le toliko, da bi videla, kdo je zvonil. Videlo se je, da je neprespana, njene sive oči niso bile tako mirne in mrzle kakor navadno in oskrbnik je celo opazil črne obroče pod očmi. Mr. Markham je povedal zakaj je prišel in pripomnil, da je zvonil že v gospodovem stanovanju.

»Mojega moža ni doma,« je rekla kratko, takoj pa se je še popravila: »odpotoval je, hočem reči. V Oxford, zaradi svojega dela.«

Mr. Markham se je spomnil na pripovedovanje mr. Streptowitcha o treh gospodih, ki so zjutraj odšli. Zato jo je strmo pogledal in se skušal osvoboditi svoje radovednosti.

»Ali je imel baron obisk?« je vprašal.

Stisnila je obrvi: »Kaj mislite?«

»Nekdo je videl danes zgodaj zjutraj, da so trije gospodje odpotovali,« je zjecljal oskrbnik.

Baronica ga je pogledala trdo v oči in rekla kratko: »Baron je zgodaj zjutraj s svojima služabnikoma odpotoval. Do jutri bom sama v stanovanju, zato vas prosim, da tega ne pripovedujete naprej. Dama, če je sama, utegne imeti neprilike.«

»In elektrika?« je zamrmral oskrbnik s pohlevnim priklonom.

»Naj počaka, dokler se ne vrne baron. Lahko noč.«

Zaprla je vrata dostojno, toda neizprosno prav pred nosom mr. Markhama. Obstal je in strmel v vrata, hipoma pa se je zdrznil. Ne bi sicer mogel priseči — toda ali ni to bil moški glas, ki ga je zaslišal iz stanovanja, kjer je bila baronica sama? Le trenotek, nato je bilo zopet tiho... Mrmral si je v zobe antanti sovražno mnenje o morali Francozov in si pristavil: »Streptowitch ima prav, to mora biti čudna družba, ta v številki 48.«

Če bi mogel oskrbnik v tem trenutku, ko si je to govoril, pogledati skozi zaprta vrata, bi videl, da je upravičeno. Njegova ušesa se niso varala; v resnici je bil to moški glas, ki ga je zaslišal iz baroničinega stanovanja, in to, kar je ta glas izrekel, sta bili dve vprašanji:

»Kdo je bil? Kralj zločincev?«

Ta glas je prihajal iz ust mladega moža, ki je ležal na divanu. Barva njegove polti je bila rjava, nosil je kratke brčice, poznalo se mu je dobro življenje, to se pravi črni obroči njegovih oči so prav tako lahko izvirali od dobrega življenja kakor od pomanjkanja. Mlademu možu so bile namreč zvezane i roke i noge, poleg tega ga je vezal rahel pas čez prsa na divan. Baronica je mirno sedla v fotelj; ujetnik na divanu pa je ponovil svoje vprašanje:

»Ali je to bil vaš mož, kralj zločincev?«

Zanikala je in rekla: »Še vedno ponavljate. Kolikokrat vam bom morala še reči, da ta mož, ki ga imenujete kralja zločincev, ni moj mož?«

»Saj vendar stanujeta skupaj?«

»Ne, vam pravim. Vsak ima svoje stanovanje. Njegovo je na oni strani. Zvonil pa je mož, ki oddaja stanovanja, hotel je nekaj vprašati. Ali niste žejni? Naj vam dam limonado?«

Ujetnik je nagubančil čelo: »Niti od vas niti od onega, o katerem pravite, da ni vaš mož, ne vzamem ničesar.« Njegov glas se je tresel v prikritem odporu. »Vas dvoje sta mojemu imenu prizadejala neizbrisljivo sramoto in prekrižala načrte, zaradi katerih sem prišel v ta konec sveta, ki naj bo za večne čase proklet.«

»Rečem vam, da boste najkasneje v dveh dneh prosti. V tem času boste umrli od lakote in žeje.«

»Rajši to, kot pa da bi od vas kaj vzela.«

Mlada žena je nagnila glavo in rekla: »Kakor hočete. Mogoče morete živeti dva dni brez takega ponižanja. Saj se dajo ljudje v vaši deželi živi pokopati in ne umro od tega. Sicer pa limonada ni to, kar sol in kruh.« Ujetnik je ležal z zaprtimi očmi in ni odgovoril. Zato je nadaljevala kar sama zase: »Ko ste se pred urami zbudili iz nezavesti, ste izpili dva kozarca vode, ki sta vam šla v slast, kot se mi je zdelo.«

Odprl je oči in zastrmel vanjo: »Je to res in mi ne lažete samo, da bi me vjeli v past?«

»Pustolovka sem, toda ne lažem vam. Niti zaradi tega, da bi vas vjela v past.«

Znova je zastrmel vanjo in ni odgovoril. Končno je rekel: »Pustolovka? Kaj je to?«

Dvignila je obrvi: »Kako naj vam to povem? Omožena sem bila, mož mi je umrl, naveličala sem se življenja, kot sem ga poznala in zato sem ušla, da bi spoznala kaj novega.«

»Ste našli kaj takega?« Njegov glas je bil živahen, brez tistega prejšnjega razburjenja.

»Našla sem saj moža posebne vrste,« je rekla.

»Koga? Kralja zločincev?«

»Da. Ni bil sličen nobenemu možu, kar sem jih bila srečala. Počenjal je blaznosti, ki bi ga mogle oropati življenja in svobode, samo zaradi svojih muh. In prav tako je mogel zavreči ves dobiček zaradi svojih muh, ki so bile bolj blazne, kakor morejo drugi ljudje komaj sanjati o njih.«

Ujetnik je strmel predse in mrmral: »Tudi jaz sem bil sit življenja, ki sem ga poznal in mu ušel, da bi našel nekaj novega, kar še nisem poznal.«

Nasmehnila se je: »In to ste nedvomno našli!«

»Ženo sem iskal, tako ženo, da je še nisem nikoli videl podobne.«

Znova se je nasmehnila: »Jaz pa sem iskala takšnega moža, mislim!«

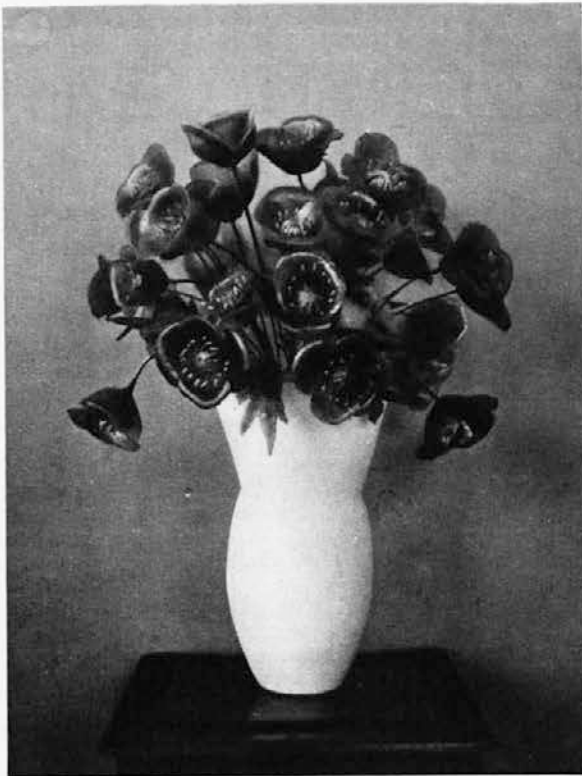
Pogledal jo je z zaničevanjem: »In ste se zadovoljili s kraljem zločincev!«

»Da bi le bil kralj, pa bodi kralj česarkoli,« je rekla.

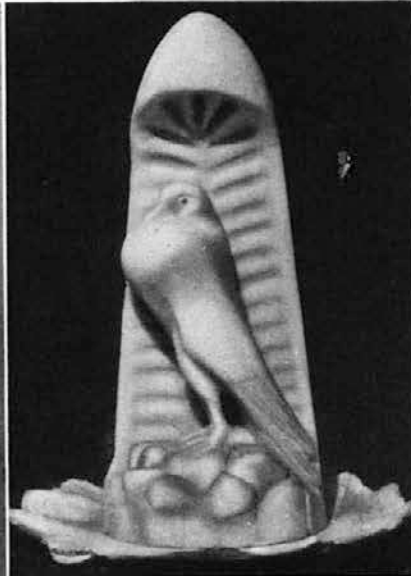
»In vi, ki zaslužite, da bi bila kraljica, kjerkoli že, ste se odločili, da postanete kraljica zločincev. Pri profetu, ne morem verovati svojim čutom.«

»Vljudni ste,« je rekla. »Ne bili bi pa, če bi vam povedala, da se nisem zadovoljila kakor druge kraljice s tem, da bi kralj sam vladal. Nocoj sem poskusila napraviti to, kar se je kralju pred tremi dnevi ponesrečilo. Upam, da ste že na jasnem, zakaj ste tukaj.«

»Zaradi tistih barvastih kamnov. Beli sahibi ne mislijo nikoli na nič drugega kot na dobiček.«

Iz sladkorja izkleščena vaza z makovimi cveticami

Golob, izkleščen iz enega samega komada sladkorja

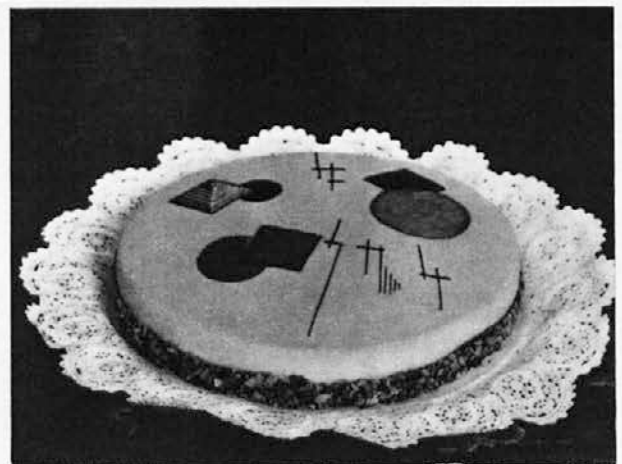

Mariborčan Oton Wolfzettel, ki je izdelal tu objavljene slašičarske izdelke

Moderni slašičarski izdelki

Na zagrebškem velesjmu je v jeseni izložil Mariborčan Oton Wolfzettel (slašičar v kavarni »Zagreb«, Crikvenica) slašičarske izdelke. Naš rojak je za svoje delo dobil na »Zagrebškem Zboru« prvo odlikovanje. Posebno pozornost so vzbujali tu priobčeni kos, kakor tudi izpuhana vaza, piramida iz makaron, žival, izpuhana iz karamela, itd.

Desno: Torta v modernem stilu in z modernim obložkom

»Zaradi tistih nenavadnih, barvastih kamnov.« je ponovila. »Naj bodo barvasti ali ne, zame bi bili vredni samo po tem, če bi se mi posrečilo, kar se kralju ni.«

»Vašemu možu! Možu, ki ga ljubite!«

»Ne, vam rečem!« Zacopotala je s svojimi črnimi, zametnimi čevlji po tleh. »Samo poganja se zame, pa nič drugega. Dovolite mi, da vam povem, kaj je napravil on in kaj jaz. Rzsodite, kdo je dozdej prestol bolj zaslužil.«

Prepletla je prste in od časa do časa pogledala na sonce, ki je izginjalo za opekastim obzorjem Chestertona Mansionsa in ji zlatil krono njenih las. Začela je govoriti. Ujetnik jo je tiho poslušal, njegovi pogledi pa so govorili v skali od zaničevanja pa prav do navdušenja. Čez nekaj časa je umolknila in ga pogledala. Njene obrvi so se nad sivimi očmi vprašujoče dvignile. Molčal je, nato je rekel počasi:

»To vse zaradi tistih barvastih kamnov! Če bi bil svoboden, bi jih v tem trenutku imeli.«

Zravnala se je in vprašala: »Mislite zares, kar pravite? Ali bi mogli darovati dragulje, ki jih v denarju ni mogoče preceniti, bitju, ki je napelo vse sile, da vam jih ukrade? Ah, govorite, kakor govorijo moški — zaradi lepih besedi!«

Pogledal jo je s prodornim, a obenem trudnim pogledom.

»Seveda, to se vam zdi nemogoče,« je rekel. »Iz rodu sahibov ste. V moji deželi cenimo bogastvo in drage kamne že po tem, kar so. Le kar stori mož, to velja. Vi pa ste iz rodu sahibov in zato se vam zdi nemogoče, da bi muhasto zavrgel to, kar je vam življenjski cilj in smoter.«

Dvignila se je s fotelja in zdrknila k divanu, kjer je ležal.

»Kaj bi storili, če bi vas zdajle oprostila vezi?« je vprašala.

Še vedno z istim mirom v očeh ji je rekel: »Moja obljuba vas vabi? Hočete videti, če kraljevska beseda ostane kraljevska beseda, tudi če gre za stopetdeset draguljev.«

V njenih očeh se je zablistalo, umaknila se je za dva koraka.

»Če mi zdaj daste kamne, vam jih bom vrgla v obraz,« je rekla. »Če bi se mi sinoči posrečilo, da bi se polastila vaših draguljev, zaradi katerih sem potovala mnogo milj daleč, bi storila prav isto. Lahko verujete tej besedi. Kakor gotovo ste vi kralj, sem jaz kraljica.«

Poskusil se je dvigniti na divanu, toda vezi so ga zadržale in je padel nazaj. Strmel je vanjo dolgo in nepremično, kakor da se hoče prepričati o vsebini njenih besedi. Vzdržala je pogled in ga je gledala z bleščanjem v zenicah in dvignjeno zgornjo ustnico. Končno je rekel počasi in skoraj žalostno:

»Slep sem bil. Oprostite mi! To ste, kar pravite, da ste. Moje grlo pa je bolj suho kakor puščava. Iz vaše roke sprejemem kakor berač vbojajme vse, kar mi da.«

Zdrznila se je. Usta so se ji razširila v smeh, zdrvela je po sobi k mizi s kozarci in steklenicami. Čez trenutek je bila zopet pri njem s kozarcem. Izpil ga je na dušek. Nato se je nagnil na divanu nazaj, ona pa prisledla bliže. Še sta se merila z očmi, končno pa je rekel:

»Pripovedujte mi še kaj iz vašega življenja. Ali ste res potovali mnogo sto milj, da bi se polastili mojih draguljev? Pa jih niste hoteli imeti samo zaradi njih denarne vrednosti?«

Sklonila je glavo.

»Zdi se mi,« je rekla počasi, »da bi romala še vse dalje, o Maharanece, da bi srečala — vas.«

*

Popoldne drugega dne, ko je mr. Markham zvonil pri baronici in baronu, se mu ni javil nihče. Oskrbnik je drvel k mr. Streptowitchu. Ta je prikimal.

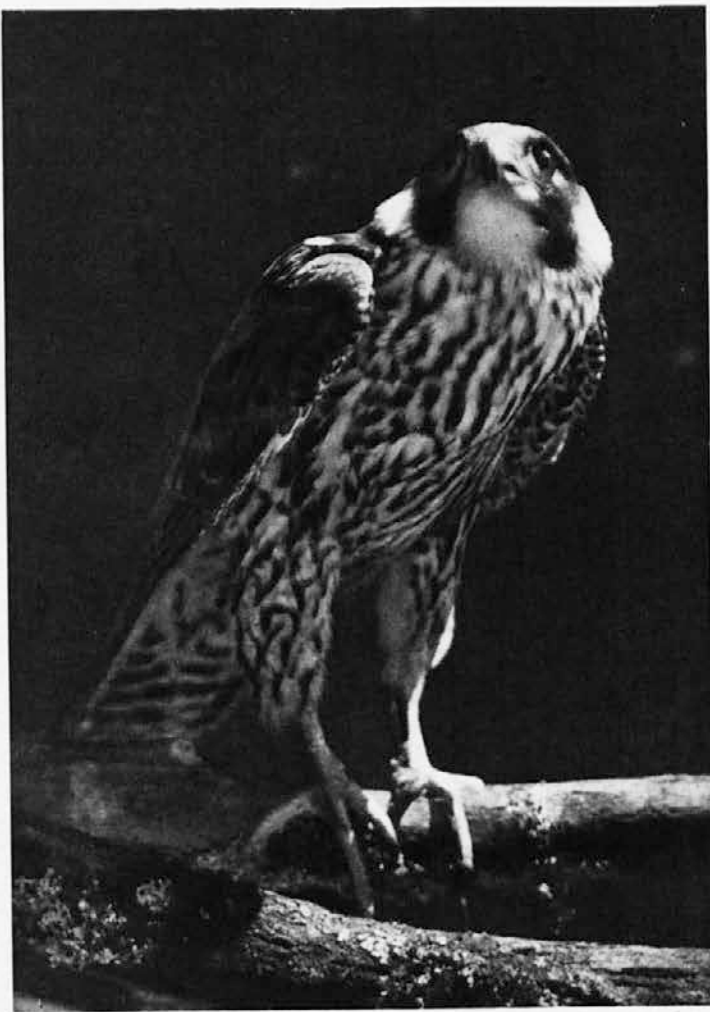
»Da, odpotovala je. Sam sem jo videl. Pa ni bila sama!«

»Ni bila sama? Ali je bila z baronom?«

»Ne,« je rekel mr. Streptowitch, »šla je z nekim Indijcem. V hiši mora biti mnogo Indijcev. Prepričan sem, da so anarhisti. Ta Indijec pa in baronica sta se gledala z nasmehom, kakor da sta zaljubljen parček.«

To je bilo zadnje, kar je videla Chesterton Mansions' od plemiškega para de Citrac.

(Dalje prih.)

Sokol selec (Falco peregrinus Tunst.). Ptica je sedla, v momentu zapazila slabo krit aparat in odletela, le da je bil čas za osvetljenje

Anastigmat f 1'8, 1/25". Solnce v gozdu Foto med. Herfort, 1931

Liska (Fulica atra L.). Ptica ni opazila aparata in je popolnoma nemotena

Anastigmat, 9x12, f 12'5, 1/50", suezilo Foto med. Herfort, 1929

FOTOAMATER

Fotografiranje živali v naravi

Med. J. Herfort

Naša ožja domovina je za fotoamaterje kot ustvarjena. Kamor pogledaš, seveda če znaš sploh gledati, te lepote naše domovine naravnost opajajo. Naša Gorenjska s svojimi velikani, pa spet Dolenjska s tihimi vasicami, polnimi najtišje lepote in poezije. Toda žal, če pogledaš v popotno torbo večine naših amaterjev, se moraš spomniti prof. J. Mlakarja, ki je dejal, da postane amater fotograf najprej amater, potem šele fotograf, da fotografira svojo »ljubezen« od vseh strani, od zgoraj in spodaj, od spredaj in zadaj, ko se smeji ali joče, ko se ji zdeha i. t. d., taka je popotna torba ali žepni »fototresor« amaterjev. Samo spremljevalca oz. spremljevalko na izletih vidiš od vseh strani i ob vsaki priliki in nepriliki. Če pa kdo fotografira pokrajino, prinese domov nekaj revščine, katero dobiš na vsaki razglednici dosti boljše. Tudi amaterju je treba precej smisla in okusa!

Če fotografiraš, glej, da boš imel od posnetka tudi praktično in

estetsko korist. Spregovoriti pa hočem par besed o fotografiranju živali oz. ptic v prosti naravi. Tega se loti sicer malokdo, ni pa to nič čudno, ker je to najnehvaležnejši del fotosporta, baš tu amaterju največkrat spodleti in dobi mesto dobre plošče par lis ali pack.

Današnji amaterji niso baš potrpežljivi, saj to se vidi dostikrat tudi na njihovih izdelkih, zato pa ne dosežejo zaželenih uspehov. Če pa hočemo fotografirati v naravi prizor, kjer se nam ptica po par urah čakanja le za trenutek pripravno obrne ali pokaže, moramo biti na »strel« pač pripravljeni.

Spominjam se lanskoletnih naporov pri fotografiranju divjega petelina (»Ilustracija« II., št. 9.). Ves teden sem žrtvoval za eno samo fotografijo. Vsak dan sem odšel zjutraj še po temi z aparatom precejšnjega formata, petimi kasetami, teleobjektivom in težkim stojalom poldrugo uro daleč. Delal sem s težkim stojalom in teleobjektivom. Ker z normalnim aparatom ne moremo v zadostno bližino, uporabljamo z večjim ali manjšim uspehom teleobjektiv. Slabo pri tem je (kljub temu, da 4 krat poveča), da mora biti izteg zelo dolg, zato seveda dolgo osvetljenje in se nam zaradi istega aparat ob vsakem vetru strese. Za stabilnost uporabljamo težko stojalo, vkljub temu pa je, vsaj pri meni, polovico posnetkov premaknjenih. Pri petelinu sem imel od petih juter trikrat to srečo. Enkrat me je namočil dež in petelin ni pel, enkrat sem ga pa uspešno fotografiral.

Zato pa obupa marsikdo in pusti začeto delo v sredini. Nekoliko lažje je sicer fotografiranje z Voigtlanderjevimi Tele-Dynar (1:6.3), vendar pa njegova cena ne odgovarja žepu večine amaterjev.

Vrh smreke je žvižgal kos svojo večerno pesem ... Teleobjektiv, 10x15 (del), f 18, 1/10". Solnce Foto med. Herfort, 1931

Divji zajec. Zajec sedi, počiva in aparata ni opazil

Teleobj. 6x9, f. 12.5, 1/25. Foto med. Herfort, 1930

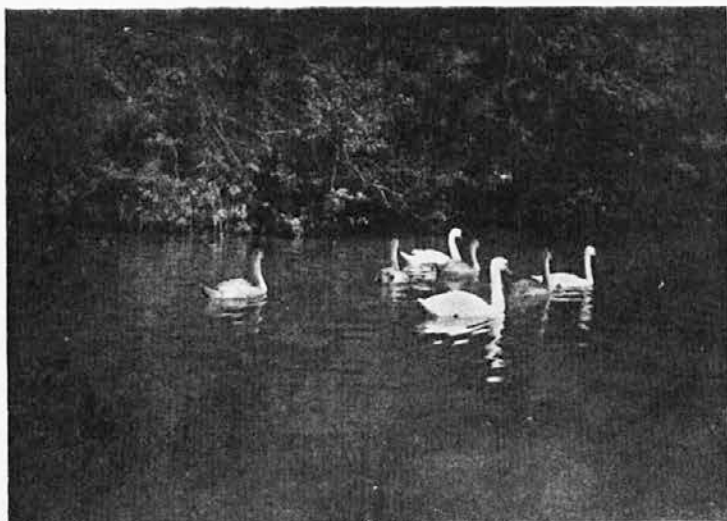
Dostikrat nam pa stoji predmet tako, da ga kljub dobri kameri in ugodni luči ne moremo fotografirati. Če stoji ptica v solncu in ima glavo v senci je posnetek nemogoč.

Nerodna in za plošče pogubna je neenaka razdalja, na katero fotografiramo. Če udesimo na gotovo točko, pa osvetlimo kljub temu, da je predmet bliže ali dalje, je posnetek medel, korekcija s pomočjo skale za merjenje razdalje pa je netočna in nesigurna.

Dostikrat se pa poglobi človek v občudovanje in lepoto narave, da poslušaja petje ptice, ki jo hoče fotografirati tako zvesto, da pozabi odpreti pokrov kasete in fotografira na »prazno«. Tako sem pred par leti fotografiral divjega petelina na deset korakov. Ko sem »osvetlil«, sem se dvignil, petelin me je opazil in odjadral, jaz sem se pa spomnil, da nisem odprl kasete...

Posnetki pa včasih, dasi so dobri, ne ustrezajo, ker je žival plašna, ker je opazila ali nas ali objektiv aparata.

Če fotografirate v naravi, pazite na osvetljevanje plošče. Če je to predolgo, je posnetek premaknjen ali sploh zmazan, če je prekratko, ni negativ uporaben. Plošče z 25° Sch. dajo pa največkrat pretrde negative. Če osvetlimo pri količnikaj ugodni luči s f : 5.5¹/₅₀ sek. do ¹/₁₀₀ sek., bo negativ pri 17° Sch. vsaj kolikortoliko uporaben. V mislih imam seveda kamero z dobro optiko (1 : 3.5 — 1 : 4.5). »Leica« je sicer primerna glede teh zahtev, so pa zato povečave premalo ostre.

Labod prevaža svoj beli sijaj... motivo z Bleda

Anastigmat, f. 8.5, 1/50

Foto med. Cundrč, 1930

Temu pomoremo, če fotografiramo samo z zadnjo (pokrajinsko) lečo (samo ob močni luči!) ali pa če nimamo pred aparatom oz. lečo razporni (schlitz) zaklop.

Dostikrat pa dobimo na »lovu« druge zelo lepe motive, ki jih sicer ne bi. Moja najboljša pokrajinska fotografija je baš z »lova« z aparatom. Imejmo odprto oko duše in srca, da se bo videlo na fotografijah, da znamo gledati in ceniti božje stvarstvo in svojo domovino!

FILM

»V kraljestvu Zlatoroga«

Izdelek: T. K. »Skala«, Ljubljana. — Snov, režija in fotografija: Janko Ravnik.

Laboratorijsko delo: Egon Planinšek in J. Ravnik.

(Slike iz filma glej v letošnji 4. številki na str. 108 do 110).

Boris Orel

Peter Kocjančič: Na lovu (akvarel)

Marsikdaj in marsikje je bila izrečena nadepolna beseda o bodočem slovenskem filmu in o snovnosti, ki bi jo moral ta film uvažiti, če bo hotel: 1. da bo res naš in 2. da bo že takoj ob začetku postavil pregrado med inozemskim svetovnjaškim filmom in domačim slovenskim, ki bo dovolj širok, da bo tudi tujina s pozornostjo prisluhnila njegovemu utripu. Slovenci imamo bogato in pestro snovnost za razne filme in v tem pogledu smo resnično brez zadrege. Ne da bi kaj dolgo iztikali, imamo takoj pri roki: slovensko zgodovino (Pod svobodnim soncem, Krst pri Savici, kmečki punt itd., Gospa Sveta), slovensko slovstvo (Trubar, Dalmatin, Valvazor, V. Vodnik, Prešeren itd.), slov. kulturno zgodovino (slov. mesta, rokovnjači, divji lovec), slov. mitos, slovenskega študenta, izseljenca itd. Ta snovnost pa še ne pomeni vsega. Poglavitno zavisi od pravičnega umetniškega oblikovanja te bogate snovnosti. Ne samo snov, fabula, hiša in gora naj bodo slovenski, ampak slovenska mora biti oblika. Na priliko: imamo odlični tekst Levstika o Martinu Krpanu, imamo Jurčičev roman o »desetem bratu«. Ali do danes nam vse dramatizacije teh tekstov predstavljajo nacionalno hrupnost, ob katero se je po pravici svoječasno spoteknil Ivan Cankar. Niso se dvignile po obliki nad pisani tekst, niso postale vsaj njegove istočnice. Tako igro lahko proglašiš za švicarsko ali holandsko narodno igro, kar nam je primer, kako gre marsikatera naša literarna produkcija prav zaradi svoje brezličnosti v mednarodnost, namesto da bi šele po naši svojstveni obliki stopila v neki svetovni človečanski prostor. Prva pot je zaveda diletantizma, druga pa zaveda umetnosti.

Na take in podobne stvari sem mislil, ko sem odhajal od uprizoritve prvega sloveskega filma »V kraljestvu Zlatoroga«, ki ga je ustvarilo in postavilo med nas velikodušno in požrtvovalno delo prof. Janka Ravnika in njegovega kroga okrog tihega, a ambicioznega turistovskega kluba »Skale«. Iz navdušenja nad filmom in iz ljubezni do našega planinskega sveta so se napisale v naših dnevnikih

prisrčne in tople hvalnice. Po pravici. Zato jih danes ne bom ponavljal. Pač pa bom iz prav iste ljubezni do naše prve filmske produkcije izrekel o filmu par kritičnih opazk, ker ne gre samo za ta film, ampak za drugega, ki mora, ako se hoče učiti iz napak, pokazati drugo stopnjo razvoja. In napak ter neskladnosti je v filmu precej.

»Sveta si zemlja slovenska«. Skozi opojnost tega stavka smo uživali lepo in čisto filmsko sliko naših planin. Na začetku filma stoji ta stavek nalik hiptnotičnemu vrodu v čarobno kraljestvo. Od hipnotičnega značaja tega stavka se hrani film »V kraljestvu Zlatoroga«. Zato je nevaren jasnemu in treznemu pogledu gledalca, prav zelo pa delu filmskega oblikovavca. Sodba o filmu je taka: naš prvi slovenski film je — romantičen. Baročen. Romantičen v lirični statiki svoje fotografije, v zastarelih filmskih rekvizitih in oblikovni nemoči, ki mu pripeva navdušenje iz stavka »Sveta si zemlja slovenska«. Baročen po svojih težnjah in ker hoče biti hkrati vse: lirična fotografija naših gora, turistično-plezalski, tujsko-prometni, slovensko kulturno propagandni, človečanski, socijalni, gospodarski, naravoslovni, sportni, in ker koketira s fabulo (eros!) in s prikazovanjem letnih časov, kar se usodno maščuje nad njim samim: bohinjska smučarska zima razbije še tisto harmonično celoto, ki bi jo film imel, če bi njegov konec izzvenel v pesem jesenskih oblakov. Romantično pobarvana pa je bila v svojih početkih vsa svetovna filmska produkcija. Kar je pri našem prvem filmu romantična fotografija slovenske pokrajine, je pri svetskem detektivska podoba ali pa podoba salona meščanskih afer. Oba sta začela z romantiko. Razmičnost obstoji le v tem, da je svetovni film z detektivsko snovnostjo takoj poudaril in podčrtal idejo filma, medtem ko je slovenski filmsko negiben, ker leži njegov poudarek v fotografiji. Naš prvi film je »fotografija v filmu«, medsebojna povezanost raznovrstnih fotografij in je filmskega toliko v njem, v kolikor izhaja iz filmske kamere. Skratka: ima izrazito fotografski značaj. Njegov oblikovavec še ni filmski režiser, pač pa izkušen in več fotograf-amater. Fotografsko negibnega ga ne dela samo vrsta slik naših planinskih lepote, temveč zlasti težnje, ki jih skuša uveljaviti. Po fotografiji naših planin, dolin in rek je film zdaj industrijski prikaz jeseniških plavžev, zdaj propagandno-plezalska parabola. Ali da se še bolj določno izrazim: film ni zvest eni sami ideji; iz ideje stavka »Sveta si zemlja slovenska« hoče v eni sapi zajeti vso mnogoličnost slovenskega življenja in to ob pomanjkanju čuta za filmski prostor in za izrazito slovensko oblikovanje. Film izvršuje službo različnim gospodarjem. V tem je njegova glavna slabost. Naslov »V kraljestvu Zlatoroga« je pa legendarno, zveneče ime i za fotografirano geografijo naših planin i za baročno pestrost njegovih tendenc. Za slednje še prav posebno — neprimeren.

S potniško fabulo treh filmskih junakov — Gornika, Klemena in Robana — so hoteli oživeti fotografski značaj filma. Prav za prav ni fabule. Je neko prikrito koketiranje z njo in po njej daljno dišita dva rekvizita iz starih romanov — knjiga in pismo. Knjiga naj bo simbol našega inteligenta v mestu. Če ni cepin in plezalna vrvi, je — knjiga. Za Gornikom pride s knjigo še Klemen. Zato bi to zadevo s knjigo imenoval — poglavje zadrege in tesne iznajdljivosti. Potništvo treh junakov je slaboten odmev neke fabule. Igra vlogo ukrasne črte, ki se vleče skozi podobo slovenskih planin, mesto da bi jo okvirjala, kajti središča os filma je kajpada fotografija našega gorskega sveta s podnaslovom »Sveta si zemlja slovenska«. Ti glavni junaki nam dejansko ne povedo prav ničesar, čeprav se nam z neko pomenljivostjo predstavljajo ob začetku filma, kakor da se bo razvilo pred našimi očmi veliko filmsko dejanje. In v stiku z ljudmi in s naravo so tako čudno in po svoje življenjski, da te ne ogrejejo. Njihovi hudomušnosti se bo nasmehnil iz večine le tisti, ki jih osebno pozna. Zato naj ob tem resno pomislimo: tujina, ki bo gledala ta film, bo brez vseh teh znanj in spominov na poznane koticke naše zemlje. Potniška trojica iz filma manifestira troje slovenskih stanov: študenta, kmeta in delavca. V tem je njegova slovenska pa socijalna poteza. Etična, ker gora približuje človeka k človeku. Toda to, kako v planinskem svetu odpadajo vse stanovske in družabne vezi in razlike, kako se v samotni gorah spoji človek s človekom, — film prav medlo in slabotno prikazuje. Ti trije zastopniki slovenskih stanov stopajo namreč na filmsko pozorišče že kot davni znanci in prijatelji. Zato pa tembolj poudarjajo etiko gora in planin v stiku z resničnim slovenskim življenjem. Ne gredo v skrivnostno globokost, samo nakažejo jo. Vsi ti

Dalje na strani 588!

Tvorci prvega slovenskega filma: Prof. J. Ravnik (v sredini) s sodelavcema E. Planinškom (levo) in M. Khamom (desno)

Studio za zvočni film v Jugoslaviji

Družba »Svetlton-Film« v Zagrebu, ki nam hoče izdelovati zvočne filme, pripravlja otvoritev posebnega studia za zvočni film. S tem studiom hoče nadarjenec po uspešni dovršitvi kurza omogočiti sodelovanje pri izdelavi domačih zvočnih filmov. Za Slovence je važno, da je med ustanovitelji tega studia Ljubljčan, operni pevec g. Mirko Jelačin, ki se bo poleg drugih odličnih domačih in inozemskih umetnikov pri tem podjetju udeleževal kot pevec in pedagog.

Nekaj razlag življenja brezplačno za poskušnjo bravcem tega lista

Znani zvezdoslovec prof. Roxroy se je spet odločil, da za to banovino priredi poskusno razlago našega življenja popolnoma brezplačno v nemščini, angleščini ali francoščini.

Slava prof. Roxroy-a je tako daleč razširjena, da pač nima potrebe, da ga mi uvedemo. Njegova sposobnost, razlagati življenje drugih, vseeno, kako daleč stanujejo, meji že na čudotvorstvo.

Celo zvezdoslovci raznih narodnosti, ugledni možje, iz vsega sveta gledajo nanj kot na svojega mojstra in slede njegovim stopinjam. On vam našteje vaše zmožnosti, vam pove, kako in kje motere doseči uspehe in vam omeni povoljne in nepovoljne dobe v vašem življenju.

Njegov opis preteklih, sedanjih in bodočih dogodkov vas bo prese-netil in vam pomagal.

Gospod Paul Stahmann, izkušen zvezdoslovec, Ober-Niewiadom (Deutschland), pravi:

»Razlage, ki mi jih je dal g. prof. Roxroy, so povsem resnične. To je temeljit, dobro posrečen kos dela. Ker sem sam zvezdoslovec, sem njegova planetska izračunavanja in podatke natanko preiskal in našel, da je njegovo delo v vseh potankostih dovršeno in da je tej znanosti popolnoma kos.«

Če želite porabiti to izredno ponudbo in dobiti poskusno razlago, sporočite ime tega lista, vaše ime in naslov (brez-pogojno morate to svojeručno napisati), dan, mesec, leto in kraj vašega rojstva ter priložite 20 dinarjev v bankovcu ali v poštinih znamkah (ne prilagajte pa kovanega denarja), da se pokrijejo stroški za to objavo, poštnino itd., nakar vam bomo takoj poslali vašo poskusno razlago. Naslovite svoje pismo na prof. Roxroy, Dept. 8595 D, Emmastraat 42, Den Haag (Holland).

N. B. Prof. Roxroy ne razume naših jezikov in more, žal, odgovarjati le v nemščini (ali francoščini ali angleščini, kakor kdo želi). Poština za pisma v Holandijo znaša 3 Din.

naši planinski ljudje ne rušijo lirizma filmske podobe našega planinskega sveta. Nasprotno ga razbijajo turisti na Golici. Trganje narcis je vendar banalen opravek nedelj-skega turista, ki nikakor ne sodi v film naših Skalašev. Prav tako ne vsakdanost posedanja ob mizi in pri čaši »ta zelenega«. Ti in še drugi realistični momenti niso v skladu z romantično predstavljalnostjo Zlatorogovega kraljestva. Neživost potništva filmske trojice pa je najbolj prišla do izraza v plezalskem delu filma, ki je imel naravno s fotografskega vidika svoje posebne in težko dosežene lepote. Predvsem: v tem plezalstvu nisem ugledal in doživel njegove ideje, niti me ni moglo prepričati o neki etični nujnosti plezanja, če naj smatram ta del filma za plezalsko-propagandnega. To je bil obrazec rutiniranega plezanja, prazen in nezanimiv zaradi tega. — ker mu manjka — epične ali dramatične razgibanosti. Bolj kot kje, bi bila tu na mestu fabula. Kajti plezalstva dotlej ne moremo doživeti, dokler nam ni prikazano hkratu z doživetji plezalcev.

Ni mi znano, kako bi izgledala fabulistična plat filma, ako bi se izvedla po zamisli pisatelja Juša Kozaka. Naj bo ta kakršnakoli že, film, ki ga je ustvaril prof. J. Ravnik

Hans Albers in Ana Stenova za mizo igralnice v Monte Carlu. Iz filma »Bombe na Monte Carlo« Foto Ufa

s pomočjo svojih tovarišev stoji na črti kulturnega in potopisnega filma, čigar neenotnost in dolgovoznost gresta zlasti na račun poprej omenjenih teženj in medle potniške fabule. Ali naj gledamo v tej senci fabule ostanek prvotnega načrta Ravnik-Kozak? In žive fabule, žive slovenske legende nedostaje temu filmu, ki hoče biti vrhu vsega — monument svetosti slovenske zemlje. Trojica v potniški legendi pa v resnici bolj nalikuje roki, ki nemo kaže in veže posamezne točke na geografski karti, nego tipični podobi slovenskega življenja.

Napake pa so v filmu, ki jih mora spoznati vsak povprečni filmski gledavec in ki se jih vsekakor predobro zavedajo Skalaši. Vprašanje so čuta in smisla za tipičnost in ekonomijo slik in prizorov. N. pr. soba, vlak, voda, knjiga. Kičasta ljubljanska soba je slabo izpričevalo za umetniški čut in okus režiserja. Vlak je tipičen prikaz v filmskem potopisu. V našem filmu se je ta stopnjeval do tja, kjerjenja biti tipičnost, postaja pa — preobilje.

Dotaknil se bom le še formalne plati planinske filmske slike. Njene čistosti in foto-tehnične dovršenosti moramo biti veseli in glede nje nas ni strah sodbe tujine. Je res v njej ponekod sladkobna ubranost secijonističnih pokrajinskih slik, toda bila je vseskozi odraz veččega in razumnega laboratorijskega dela, odlična zlasti od sredine do jeseni in boljša v rumenkasti svetlini nego v bleščeci beli.

Slovenski film je danes — resničnost. Veličina je v tem dejstvu. Slovenska kulturna zgodovina, ne samo alpiniistična, bo morala prof. J. Ravniku in njegovim sodelavcem odmeriti posebno poglavje. Je to poglavje ljubezni do naše zemlje, ki ga morda danes še ne znamo dovolj pravično in objektivno oceniti.

Filmska igralka Claire Rommer

Foto Ufa

Ruska filmska igralka Ana Stenova v nemškem zvočnem filmu »Bombe na Monte Carlo« Foto Ufa

Zgoraj levo:

Elegantni plašč za obisk. Črno sukno z lepim ovratnikom in rokavnim urezom. — Obložba iz lisice z Alaske D'Ora, Paris

Zgoraj desno:

Angleški kostim z dolgo jopico in zvito obložbo iz stisnjene astrahana, beige-rjav D'Ora, Paris

Za jesen in zimo

Spodaj:

Za zvečer D'Ora, Paris

Pariško modno pismo

Da se zavarujemo pred hladnejšim vremenom, bomo morale nositi gorkejšo bluzo. Bela flanelasta bluzo v navadni moški obliki, ki jo obkroža v stasu lakast ali usnjen pas, je primerna za ta čas. Lahko se seveda poslužimo tudi modelov pletene mode. Ni potrebno, da bi bila obleka za popoldne iz svile. Kaj nudijo danes pariški mojstri? Paquin nudi črne, preproste oblekce iz črne, tenke volne. Ob straneh nabrano blago. Izrez v obliki srca krasi zobčast rob iz bele svile ali pa bel kožuho-vinast obrob. Črn lakast pas. Nadalje nudi Carette prijetno volneno obleko v beige-barvi z rjavimi gumbi, ki so zelo priljubljeni, morajo pa biti pravilno zapeti. Pas se ravna po barvi obleke. Volnena obleka v zeleni barvi (kakor steklenice) z vložkom kakor telovnik iz brajtšvanca v črnem je nova in originalna. Obkladi (reverzi) iz blaga padajo čez telovniški vložek. Ta model je videti tudi v črni barvi z belim ali v rjavi s svetlim kožuho-vinastim obrobom. Za popoldne je lep kostim iz črnega brajtšvanca z belim satinastim kazakom, ki pa je lahko izdelan v otenjenem, mešanem ali lamé-blagu. Modo obvladuje enobarvnost bolj kakor vzorčkaste, diagonalne in strujaste barve. Rodier razširja gosto, toda tenko volneno tkanino v rjavi, črni, zeleni in lilasti barvi. Za velike, zelo vitke postave nudi Paquin kostim iz črnega volnenega blaga z dolgim jopičem in gladkim krilom. Široki karakul-obkladki krasijo v moški obliki vrat in delajo stas vitek in ozek. Rokavi se končajo iz iste kožuho-vine na široko nad rokavi ali pri členu roke. Paquin nudi iz iste kožuho-vine klobuk in majhen, okrogel muf, ki bo letošnja posebnost. Za dopoldne je primeren kostast plašč iz velblodje dlake v naravni barvi. Morete ga izpopolniti z rjavimi čevlji, usnjenim pasom in prav takim klobukom. — Za mrzle dni je treba misliti tudi na gorkejšo domačo obleko.

Iz pralnega blaga »matelasse« (to je gosta, gabrnata volnena tkanina, malo podvezana s svilo), delajo danes preproste, ravne, zelo dolge obleke. Kitijo jih obkladi, ovratne rute ali skodelast ovratnik v različnih barvah, ki se jim priliči tudi pas v stasu. Nosijo tudi kratke jopice, rahlo in prikupno izdelane; nosijo jih z lahki domačimi oblekami, da grejejo.

Sodobna žena

Ruša Zidar

M. Maleš: Filmska igralka Ani Ondrakova

Na videz moramo iskati razliko med današnjimi ženami in onimi iz preteklega dobe le v formalnosti, ker je sodobna žena odklonila živeti samo kot dama ali gospodinja in se je odločila, da bo, mesto da bi šla po določenih in izhujenih potih, rajša poiskala novih. V resnici pa je to stališče sodobne žeproti privzetim običajem izraz svetovnega nazora, ki usmerja vse njeno življenje. Najočitnejša razlika med pojmovanjem včerajšnje in sodobne žene je smotrenost vsega delovanja in nehanja, ki ima za posledico razliko v sredstvih in ureditvi življenja.

Včerajšnja žena je živela in delala le za bodočnost. Že kot otrok je pričela štediti in pozneje zbirati prihranke za doto. V mladem zakonu je delala kolikor mogoče sama v gospodinjstvu, da si prihrani stroške in s tem položi temelj poznejšemu bogastvu ali pa si vsaj zagotovi starost brez skrbi. V dosegu tega cilja je pomagala možu pri trgovini ali pri izvajanju kakega prostega poklica. Pogosto je bila tu zmožna neverjetnih naporov, ker je združila delo v gospodinjstvu s tem, v gotovem smislu, poklicnim delom. Uspeh je lahko stalno opazovala in merila na dviganju blagostanja. Mislila je, da je izpolnila svojo življenjsko nalogo z nakupom dobrih papirjev, ene ali več hiš, s pridobitvijo stalnih dohodkov, ki so pozneje omogočili njej in možu, da sta opustila trgovino. Razen tega je imel prihranjen in pridelan denar tudi idejno vrednost, ker je pomenil zagotovitev prihodnosti otrok.

Včerajšnje žene vseh družabnih slojev so zasledovale isti cilj: zagotoviti bodočnost. Samo sredstva so bila glede na posebne okoliščine različna; samo-dama je določevala svoje nastope v javnosti, določila svoj krog, s katerim je občevala, in kraj, kamor je hodila na počitnice, glede na koristi, ki so jih imeli ona in svoji od tega. Pogosto so nepremožne žene gojile široko družabnost, prirejale so družabne prireditve in se jih udeleževale, da bi vzbudile v soljudih predstavo, da ima mož vse denarne in družabne pogoje za napredovanje v karijeri. Za vsako včerajšnje ženo je bilo povsem naravno, da je popolnoma nesebično doprinesla vsako žrtev, ki je pospešila napredek rodbine.

Svojo glavno nalogo pa je naravno videla v skrbi za dobrobit otrok, nositeljev bodočnosti. Ko je zagotovila eksistenco svojih otrok, t. j. sina spravila v službo in poklic, hčerko pa omožila, je prav za prav dosegla svoj življenjski cilj. Nato se je često zgrudila, kakor se zgrudi dober dirkalni konj, ki je z naporom vseh sil zdržal do zadnjega trenutka. Zgodaj se je postarala in pokazali so se bolezenski simptomi, katerih prej ni nikdo opazil.

Misli žene iz preteklega dobe so bile usmerjene povsem na bodočnost, iz predpreteklega pa na preteklost. Kajti tej je bil edini cilj, da bi ohranila pridobitve iz »dobrih, starih časov«, radi tega se je branila vsega, kar bi kakorkoli motilo privzeto in priznano uredenost življenja. Nasprotno pa živi sodobna žena vsa v sedanjosti. To, kar je, je odločilno zanjo, in ne to, kar naj bi bilo po običajih in privzetih navadah. Odklanja stališče in videz fizično slabega in pomoči potrebnega bitja — v to vlogo se je včerajšnja žena še umetno stopnjevala in zato noče graditi svoje eksistence na sredstvih, ki bi jih imela na razpolago z druge strani, pa naj je potem to od staršev ali pa moža. V dosegu gospodarske neodvisnosti, ki je pogoj samostojne, na lastnih silah zgrajene osebnosti, se hoče s poklicnim delom sama preživljati. Naravno, da se je s tem pojmovanjem načelno spremenil odnos žene do moža, osnovni ton pa je enakopravnost in tovarištvo.

Sodobna žena stremi za tem, da s svojim delom in udeleževanjem pokaže, da zastopnice ženskega spola niso ljudje II. stopnje, ki lahko obstojajo le v odvisnosti, temveč, da so zmožne postaviti v življenju celega človeka. Dokaz lastne vrednosti in vrednosti vsega spola je torej maksima, ki usmerja življenje sleherne sodobne žene: za sebe in za splošnost.

Pri tem pa si je stavila nalogo, da pripomore etičnemu principu v življenju spet do priznanja in veljave. Sodobna žena ima več možnosti za to kot mož, ker si je pridobila svobodo in samostojnost v času, ko je vladala korupcija — neizogibna posledica vsakega na zunanji uspeh preračunanega stremljenja — na vseh poljih političnega, socialnega in zasebnega življenja. Boj, katerega bojuje vsaka žena posebej v svojem delokrogu, pa je vez, ki veže vse sodobne žene, kakor so tudi različne po socialnem položaju, po svoji politični in konfesijonelni pripadnosti. Kajti vsaka zastavi vse sile, da bo njeno življenje življenje etično visoko vrednega človeka — pri tem pa obdrži svojo osebno, že po naravi in spolu določeno svojstvenost.

Pogoj za uresničenje tega cilja pa je razvoj vseh v ženi spečih duševnih, duhovnih in telesnih zmoglosti. Zato ni le slučaj, prav tako ne izrazit modni pojav ali pa simptom ženske ničemurnosti — da posvečajo današnje žene veliko pozornost gimnastiki. Kajti ne glede na to, da je skozi generacije radi običajev in obleke odrevenelo žensko telo zahtevalo rešitve in osvobojenja, moramo razumeti to dejstvo predvsem kot reakcijo proti krčevitosti, ki je bila — z izjemo morda dame, katere življenje je bilo povsem zunanje — značilna za vse včerajšnje žene. Povsem telesna delavnost gospodinjice, enostransko duhovna napetost ženskega outsiderja, karikiranega v »Blaustrumpf-uc«, samo v boj usmerjene sufražetke — vsa ta sama po sebi različna udejstvovanja so zaposlila le posamezne funkcije človeka in so s tem preprečile enakomeren razvoj celotne osebnosti. Sodobna žena pa polaga — iz globoko v njenem življenjskem pojmovanju ustaljenih vzrokov — posebno važnost na izločitev vsake napetosti, ker stremi za tem, da bi upostavila sintezo med hotenjem, čuvstvi in telesom, ki je podlaga vsej harmoniji.

S tem je postala na polju telesne nege in kulture, na katerem je lahko prosto iz sebe ustvarjala, predhodnica nove dobe. Kajti uglasila je pot, ki vodi od surove telesne moči prejšnjih časov — ki je bila prav za prav tudi le izraz neke krčevitosti — do igrave obvladanega telesa, ki ima svoj vpliv na duhovno in duševno življenje.

Včerajšnji ljudje pogosto označujejo sodobno ženo za nežensko, ker se ne zadovolji več z delom v kuhinji in gospodinjstvu. Tako pojmovanje ni toliko karakteristično za sojene, kot za tiste, ki sodijo, ker so si ustvarili mnenje o naravi spolov na podlagi slučajno se ponavljajočih zunanjih znakov. Kajti pojmi »ženski« in »moški« imajo končno svoj izvor v erosu in se ne nanašajo na način udejstvovanja. Žena ni zato ženska, ker vihti kuhalnico, temveč ker kaže lastnosti, ki so jo napravile za objekt moževih želja, ker je dobra, mehka, razumna, zunanje prikupna itd.

Vendar se ne bo nobenemu nasprotniku ali prijatelju smeri, ki jo zastopajo žene današnjega časa, posrečilo določiti tip sodobne žene po določenih normah in izjavah. Kajti gibanje je še premlado, da bi bilo odrevenelo v trdnih formah; in samo dokler bo prosto vsake take vezi, se bo ohranilo živo in bo dokumentiralo današnjost. Kdor hoče najti sodobno ženo, jo mora iskati povsod, kjer polje življenje: v umetnosti, v znanosti, v praktičnem delu, da celo v družbi. Kdor jo hoče spoznati, jo mora spoznavati iz njenega odnosa do drugega spola in iz njenega pojmovanja dela.

Čist obraz

v 10 - 14 dneh

dosežete s preparatom
Schröder-Schenke za pomlajenje kože
po Dr. med. Lahmann-u.

Že prvi dan po uporabi vidno polepšava obraz. S trajnim, toda neopaženim obnavljanjem kože — česar pa Vaša okolica niti ne opazi — odstranjuje to sredstvo temeljito za vselej vse nečistote, kot bulje, sojedee, mozolje, luknjičavost, raskavost, razpokano, hrapavo, masno, svetlo, ovenelo kožo, znake starosti itd., kar dokazuje nebroj sprječeval, kakor tudi zdravniki. Koža postane sijajno čista, rožnata in nežna, obraz mladeniško svež, izgled pa pomlajen za mnogo let. — Uspeh in neškodljivost zagamčena. Cena Din 120. Izvirne preparate **Schröder-Schenke** razpošilja po povzetju ali proti predplačilu samo depot za Jugoslavijo „**Omnia**“, oddelek T 15, Zagreb, Draškovićeveva ulica 27. **Zahtevajte brezplačno ilustracijo i cenik!**

Sodobna žena torej ni umetno ustvarjen pojav, konstruiran iz zavestnega upora proti obstoječemu sistemu, temveč je organsko zvezan z gospodarskim in kulturnim razvojem zadnjih desetletij. Njena naloga je, da uglađi pot ideji enakopravnosti na vseh poljih življenja. To ne pomeni, da se bori za popolno enakost predstavnikov obeh spolov. Njen cilj je marveč, doseči priznanje polnovrednosti žene-človeka, ki ima pravico do spoštovanja nasproti svojstvenemu telesnemu ustroju in delu, ter, kjer potrebno, tudi do zaščite.

Kozmetika

Pravilno umivanje obraza

Kozmetika je skrb za kožo in telo. Že po rojstvu kopljemo vsak dan otroka, kar dokazuje, da uporaba prvovrstnega mila in pudra najugodnejše vpliva na kakovost otrokove kože. S kozmetiko so neločljivo zvezani: psihologija, higijena, estetika, sport in gimnastika. Napačno je zato, če zamenjajemo kozmetiko z gojitvijo lepote.

Kozmetika ni izključna pravica boljšega sloja ljudi. Gospodinja, žena, ki dela in ima svoj poklic, navadno nima denarja in ne časa, da bi poskušala najrazličnejša mazila, dnevne in nočne kreme ter umivalna sredstva. Toda vsaka žena mora imeti toliko časa, da si saj dvakrat na teden temeljito očisti kožo in da ji vsak dan saj nekaj minut posveča svojo skrb.

Začnimo z obrazom, ki se najhitreje zamaže, prah celo ne ostane na površini, ampak udere tudi v znojnice. Voda in milo sta najbolj uporabljivi sredstvi, ki ju uporabljamo za čiščenje kože. Idealna voda bi bila umetno ali naravno prečiščena voda (deževnica). Ker pa je nimamo vedno na razpolago, moramo voditi, ki jo navadno rabimo, pridejati boraks ali natron, 1 žličko za 1 liter vode. Če vodo zavremo, ostanejo na dnu soli kot kotlovec.

Vprašate se: ali naj rabim gorko ali mrzlo vodo? Z gorko vodo boste kožo seveda bolje in temeljiteje očistili, ne smete pa pozabiti, da se nato umijete tudi z mrzlo vodo. Če tako spremenimo temperaturo, dosežemo z razširjanjem in krčenjem kožastega staničja to, da kri živeje kroži.

Pri uporabi mila pazimo, da rabimo dobro, nežno, nevtralno milo. Dobro milo učinkuje s tem, da odstrani odvišno kožno maščobo, ohrani kožo mehko in je pri tem ne izsuši.

Kljub temu, da z uporabo mehke vode in nežnega mila ne razdražite kože, vendar je še vedno večina dam tega mnenja, da ne uporabljajo mila za umivanje obraza. Tem priporočamo umivanje z mandljevim otrobi. Mandljeve otrobe (približno žlico) je treba 2 do 5 minute na vlažni koži drgniti, nato jo dobro splakniti z mrzlo vodo in temeljito obrisati.

Potrebno je, da si obraz umivate vsak dan zvečer. To pa velja samo za normalno kožo. Kako čistimo suho in občutljivo kožo, bomo povedali o prvi priliki.

INSTITUT ZA KOZMETIKO

LJUBLJANA, DVORAKOVA UL. 5
II. nadstr., hiša »Obnove Tönnies«

Očisti kožo umazanosti, jo ogolji, raztolsči telo z električno masažo.

Različna svetlobna sredstva z modernimi pripravami. Goji masažo.

Na razpolago najrazličnejša kozmetična sredstva

Ilirija : Svoboda 4 : 1

11. oktobra 1931

Prvenstvene tekme

V. Vodišek

Kakor v državnem — se je obnesel sistem lige tudi v podsavznem prvenstvu. V jesenski sezoni smo imeli lepo število razmeroma dobrih in jako zanimivih tekem. Jakost posrednih moštvev je bila izenačena v toliko, da so bila presenečenja na dnevnem redu. Vrstni red v prvenstveni tabeli se je menjal redno vsako nedeljo.

Ilirija : Primorje 1 : 0

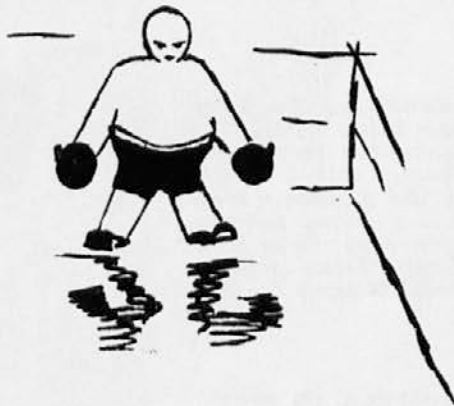
Vratar Jančigaj v borbi

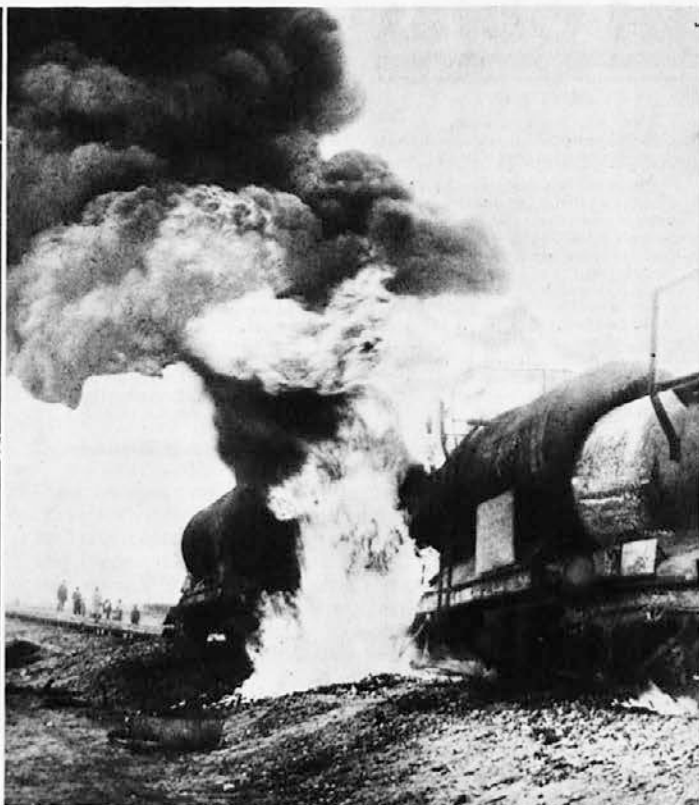
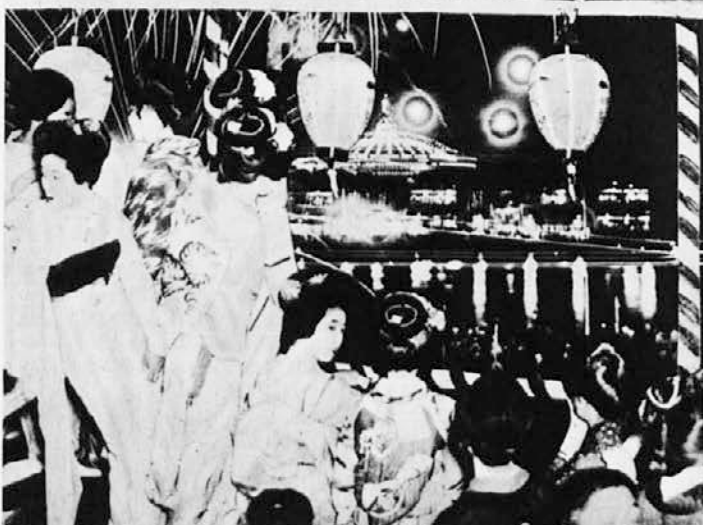
4. oktobra 1931

Foto V. Vodišek

Prvo mesto je zasedla »Ilirija« povsem zaslužno in to v ostri konkurenci z »Mariborom« in »Primorjem«. Edino »Ilirija« je odigrala vse tekme z zunanjimi nasprotniki na tujem terenu ter je pokazala kljub temu v dobi tekmovalja na splošno še najbolj solidno formo.

Prvenstvo Slovenije bo zaključeno s pomladansko sezono, v kateri bo odigrala »Ilirija« vse tekme doma. Ni verjetno, da bi mogla biti pridobljena pozicija še ogrožena, zato lahko smatramo »Ilirijo« že danes za prvakom.

Ognjemet v Tokiu na Japonskem. Naša slika kaže zabavo z lampioni »kavabiraki« na reki Sumidi v Tokiu. Ves čar japonske noči z lampioni in gejšami se zrcali na tej sliki

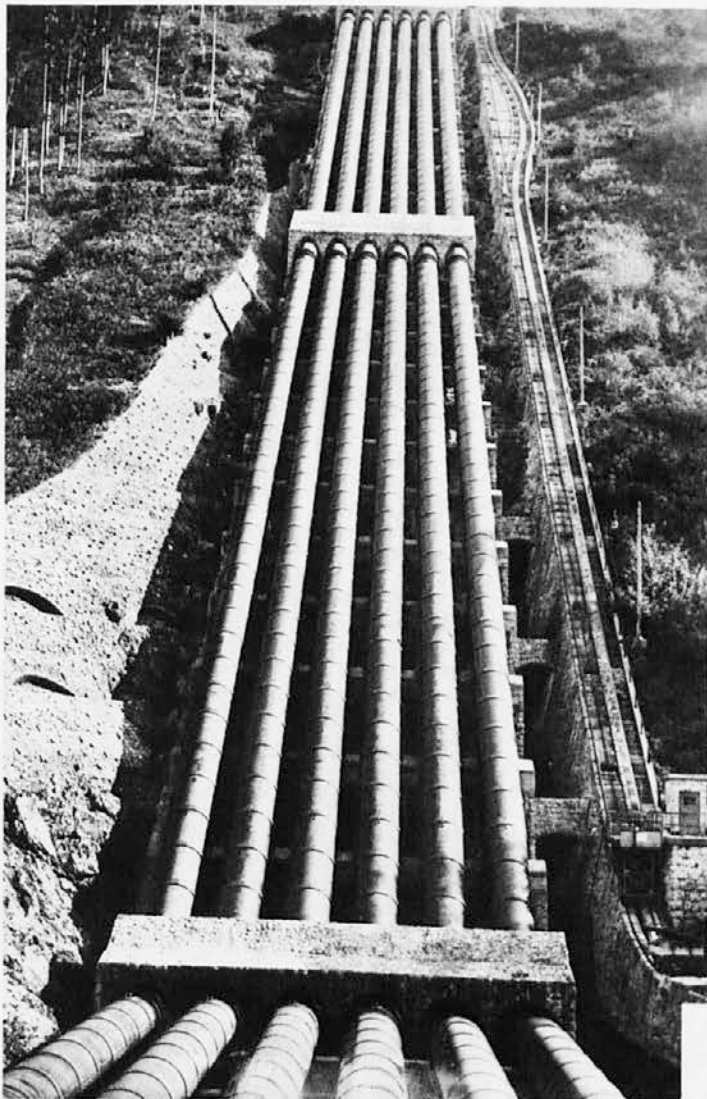
Zgoraj desno: Petrolej gori. Naša slika je bila napravljena ob priliki težke železniške nesreče v Rumuniji med postajama Ploesti in Slobocia. Trčila sta dva vlaka, nekateri vagoni so se zarili drug v drugega, več kot 10 ljudi je izgubilo svoje žitljenje. Nesreča se je zgodila opolnoči, toda zjutraj so vagoni s petrolejem še vedno goreli s črnim dimom

Lz vsega sveta N. Y. T.

Spodaj: Bikoborba v Mehiki, Amerika. Kakor v Španiji, tako prirejajo tudi v Mehiki divje bikoborbe. Kljub samostojnosti prevladujejo v Mehiki še danes španski običaji in igre. Naša slika kaže razburljiv dogodek v areni. Bika je torero zadel že z dvema sulicama, toda bik je imel še toliko moči, da se je zakadil v torera in ga podrl. Težko ranjenega so prinesli borca iz arene

Igra, veselje, nesreča in smrt

Iz sence v luč. Redek posnetek »New York Building« v New Yorku, ki je ena najlepših palač med nebotičniki v tem milijonskem pelemestu

Izraba vodne sile. — Največja vodna silotvornica na Bavarskem, ki daje vsej Južni Nemčiji elektriko, je elektrarna na Walchenskem jezeru, blizu Münchena. Naša slika kaže pogled na cevi, ki vodijo vodo od Walchenskega jezera proti elektrarni

Desno: Z vodo proti demonstrantom v Manchestru (Anglija)

Pri zadnjih velikih demonstracijah v Angliji ob času velike gospodarske krize policija ni mogla razgnati demonstrantov, ki so bili po večini brezposelni delavci. Poklicala je požarno brambo, ki je z mrzlimi curki vode razgnala demonstrante. Mrzle kopeli so bili deležni tudi policisti, ki so aretirali nekaj demonstrantov, kakor kaže to naša slika

NOVE KNJIGE

Vodnik Narodnega muzeja v Ljubljani

Nekako za stoletnico svojega obstoja je Narodni muzej v Ljubljani izdal nov »Vodnik po zbirkah Narodnega muzeja v Ljubljani, kulturno zgodovinski del«. Vodnik obsega na 184 straneh dragoceno gradivo, ki pojasnjuje kulturno zgodovinske zbirke. Ravnatelj muzeja Josip Mal je napisal zgodovinski pregled muzeja od prvih pobud za ustanovitev do danes. Sledi najobširnejši članek o arheološkem oddelku (Rajko Ložar), ki obsega dobo kolišč na Ljubljanskem barju ter dobo bakra in bron, dobo železa, Hallstatt in La-Tène, rimsko dobo, dobo preseljevanja narodov in naselitve Slovencev. O numizmatični zbirki je napisal članek Balduin Saria, o zbirki likovne umetnosti ter o spomeniškem uradu France Stelè, o zbirki obrtnega oddelka ter o knjižnici in arhivu Josip Mal.

Vodnik je nujno potreben za vsakega, ki si hoče muzej podrobno ogledati. Nudi pa tudi dovolj priložnosti za študij, ker so mu pridejane številne slike, ki objasnjujejo besedilo. Z izdajo tega novega vodnika se je Narodni muzej najugodnejše prikazal kot ena najstarejših slovenskih kulturnih inštitucij.

Jack London: Dolina meseca

Jack London

ljenje proletarijata in slika ljubezen dveh, ki se hočeta iztrgati iz življenjske borbe, da najdeta v »dolini meseca« sebi primerno okolje in zatišje.

Rudyard Kipling: Zakaj — zato

V zbirki mladinskih spisov Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani je izšla na 160 straneh Kiplingova knjiga »Zakaj — zato«. Kiplingovo ime Slovincem ni neznano, pred vojno smo imeli v prevodu njegovo »Džungla«. Rojen v Indiji, je Kipling že v mladosti spoznal vse indijsko življenje, ki ga pa je pozneje še natančno proučeval. V tej knjigi nam je Kipling prikazal živali z njih primitivnim živalskim čutenjem in življenjem. V svojih slikah je napisal toliko poučnega za mladino, da ga bo gotovo čitala z največjim zanimanjem. Knjigo je prevedel iz angleščine Griša Koritnik, ilustriral pa M. Bambič.

Rudyard Kipling

Gabriel Scott: Mala trojka

V isti zbirki mladinskih spisov »Jugoslovanske knjigarne« v Ljubljani je izšla na 170 straneh povest Gabriela Scotta »Mala trojka« v prevodu Ivana Vouka. Prav za prav je to deset povesti, v katerih nastopa »mala trojka« — trije mladi prijatelji, Gabriel, Stoffer in Kristemann. Vsebinsko so jim otroške igre in porednosti, kakor so: trojanske vojne, lov na skalpe, pomorska bitka v Svenbotalu in podobne zgodbe nedolžnega otroškega veselja. Vse povesti

so izredno zabavne in prepletene z otroškim humorjem. Knjigo je ilustriral M. Bambič.

Henrik Sienkiewicz: Skozi pustinja in puščavo

Že dolgo časa razprodani Sienkiewiczov roman »Skozi pustinja in puščavo« je pravkar izšel v »Ljudski knjižnici« Jugoslov. knjigarne v drugem popravljenem izdaju v prevodu dr. L. Lenarda in Ivana Vouka. Roman se vrši v Egiptu in Sudanu, v času ko so imeli Angleži hude boje z upornimi pristaši Mahdija. Dva evropska otroka, Nelko in Stankota, ugrabijo mehdijejci in ju odvedejo v notranjost dežele. Osvobodita se spremljevalcev, toda tedaj se šele začno vrstiti prigode, ki jih morata otroka doživeti, da se končno le vrneta k svojcem. Ta del povesti je najbolj mikaven in ni dvoma, da se bo mladini prikupil. Povest je posebno kar se tiče opisov afriških pokrajin izredno poučna in na neprisljnen način seznanja bralca z afriškimi razmerami, s naravo in življenjem tamošnjega ljudstva. Prvo izdanje te knjige je izšlo že pred dvajsetimi leti.

Henrik Sienkiewicz

Mohorjeva knjižnica

Že nekajkrat smo na tem mestu imeli priliko omeniti »Mohorjevo knjižnico«, zbirko prevodnih in poučnih spisov, ki jo v skromni, a dokaj sprejemljivi zunanji obliki izdaja »Mohorjeva družba« v Celju že nekaj let. Knjige te zbirke ne izhajajo med obveznimi, letnimi knjigami Mohorjeve družbe, marveč jih člani morejo naročiti po znatno znižani ceni. Dozdaj je izšlo 40 zvezkov. Od zadnjih zvezkov, ki smo jih prejeli, naj na tem mestu priporočimo sledeče:

34. zvezek. Dr. Anton Breclj: O zdravju in boleznih. 376 strani obsegajoča študija znanega slovenskega zdravnika, ki jo moramo vsem družinam toplo priporočiti.

35. zvezek. S. Scoville ml.: V samotah pragozda. Povest o doživljajih dveh dečkov, ki jo je slovenski mladini povedal Pavel Holeček. 182 strani.

36. zvezek. H. Sholaster: V oblasti čarodejev. Roman iz Kameruna v Afriki, ki ga je prevedla Marija Kmetova. 264 strani.

37. zvezek. Mati. Knjiga o slovenski materi, zbirka pesmi in citatov iz del slovenskih pisateljev. Zbral in uredil Alojzij Bolhar. 128 strani.

38. zvezek. France Seljak: Kamnarjev Jurij. Povest iz slovenskega Primorja. 228 strani.

40. zvezek. T. C. Bridges: Jetnik v Gorah meseca. Povest. Prevedel A. Anžič. 152 strani.

Ivo Zobec: Kmetijska kemija

Učencem ter absolventom kmetijskih, vinarskih, mlečarskih ter drugih sorodnih šol je namenjena ta knjiga, koristila pa bo tudi drugim, ki se s predmetom še niso podrobneje bavili. Knjiga je napisana s tega stališča, da je kemija podlaga vsem panogam kmetijstva in da je brez znanja glavnih osnov kemije vsak resen napredek nemogoč. Obsega 160 strani.

Postanek otroka in njegov razvoj

Zdravnica in strokovna pisateljica dr. Fischer-Dückelmannova je napisala knjigo »Žena kot domača zdravnica«, katere prvi del je zdaj izšel v slovenskem prevodu zdravnika dr. M. Karlina. Knjiga obsega nekaj čez 100 strani, pridejanih ji je nekaj slik.

Arhitektura

Pravkar je izšla prva številka novega mesečnika »Arhitektura« za stavbno, likovno in uporabno umetnost, ki so ga začeli izdajati naši arhitekti. Številka obsega 32 stran z nekaj članki in številnimi reprodukcijami del naših arhitektov.

Revije in časniki.

Prejeli smo sledeče revije in časnike: Dom in svet (Ljubljana). — Domači prijatelj (Ljubljana). — Gledališki list (Ljubljana). — Jadranska straža (Split). — Jugoslovenski avtor (Zagreb). — Koroški Slovenci (Dunaj — Celovec). — Ljubljanski zvon (Ljubljana). — Mentor (Ljubljana). — Mladika (Celje). — Modra ptica (Ljubljana). — Narodna starina (Zagreb). — Naše ognjišče (Beograd). — Naš roj (Ljubljana). — Obitelj (Zagreb). — Roman (Ljubljana). — Svijet (Zagreb). — Tecza (Poznanj). — Zar (Ljubljana). — Zena in dom (Ljubljana). — Življenje in svet (Ljubljana).

Luigi Kasimir

France Stelè

Akad. slikar L. Kasimir

neke velike dunajske tiskarne. Fotomehanika, s katero se je prav za prav hotel podrobno seznaniti, ga je spravila v stik z grafičnim materialom, ki ga je začel mikati. Namesto,

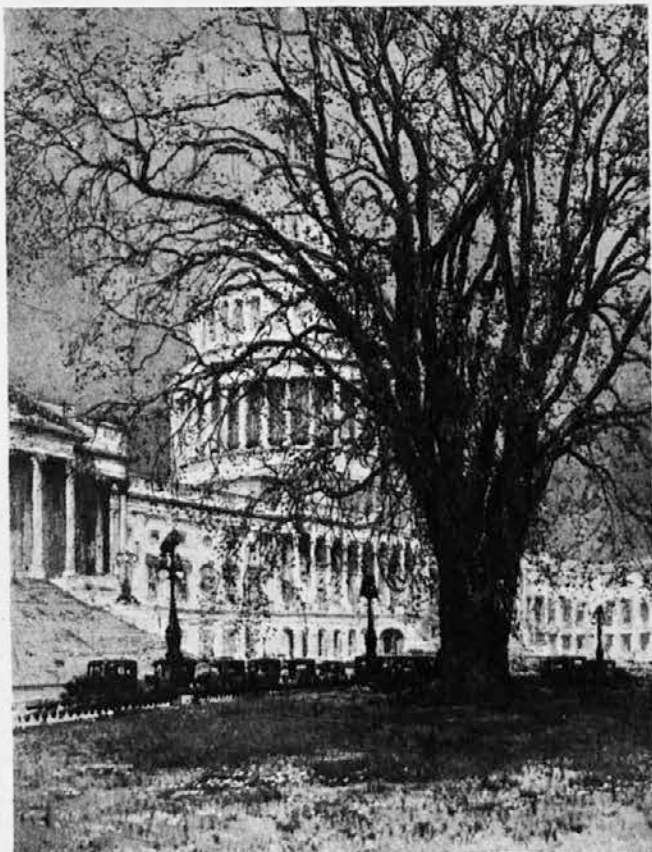
Luigi Kasimir, svetovno znani grafik, je naš rojak, a kljub temu le redkim med nami vsaj po imenu znan.

Rodil se je l. 1881 v Ptujju kot sin znanega slikarja perspektivnih panoram Alojzija Kasimirja. Pri njem je dobil prvi pouk v slikarstvu in ko je l. 1900 dovršil gimnazijo v Gradcu, je odšel na akademijo na Dunaju. L. 1903 je v Gradcu prvič javno razstavil vrsto krajinskih slik iz Dolomitov. Svoje pravo lice kot umetnik pa je dobil šele, ko se je l. 1906/7 na Graphische Lehr- und Versuchsanstalt na Dunaju seznanil z grafičnimi tehnikami, ker je imel postati vodja

L. Kasimir: Lokomotiva

da bi za preizkušanje grafičnih tehnik porabljal običajne delavniške predloge, si jih je začel sam risati in na njih preizkušati tehnični postopek. Kar nehoti je tako postal grafik, ker je svoje tako pridobljeno tehnično znanje začel izrabljati za likovne svrhe. Je torej prav za prav avtodidakt, ki je od ukvarjanja z jedkarskim in tiskarskim rokodelstvom prešel v svet grafične likovne umetnosti. Že prva skupina ujedenk večjega formata, ki jo je razstavil na Dunaju (Am Hof, Freieung, Dürnstein pozimi), je vzbudila veliko pozornost in pokazala njegov izredni talent. Zaslovel pa je z barvasto ujedenko (radiranko). To sicer ni bila popolna novost, ker jo je gojila že poprej posebno

L. Kasimir: Kapitol v Washingtonu

francoska grafika. Vendar so Francozi in njih posnemalci tiskali barvo z iste plošče, tako da so v bistvu svojo grafiko le tonirali. Nekako istočasno s Čehom Šimonom pa je uvedel Kasimir nov, odslej zelo popularen način barvaste ujedenske, pri kateri je postala barva likovno soustvarjajoč element. Pri tisku rabi različno število plošč, večinoma tri, a z vsako tiska več barv. S tem doseza doslej neznan rezultat.

Luigi Kasimir je kot umetnik zanimiv, svojevrsten tip. Tehnično si je priboril toliko spretnost, da ta stran ustvarjanja v njegovih delih popolnoma stopa v ozadje pred motivom, ki ga gleda in podaja na svoj osebni način. Očetova hiša je ta njegov talent do neke mere opredelila v smer, v kateri se je pozneje stalno izpopolnjeval. Oče je bil spreten perspektivik, imel je zbirko slik klasičnih arhitektur iz Rima, ki so prve Luigiju odpirale oko za arhitekturni motivni svet. Iz mladosti je tako prinesel na akademijo izraziti smisel za arhitekturo in pokrajino. Pri arhitekturni risbi pa si je razvil fin čut za obliko ter, kakor sam pravi, prišel do tega, da arhitekturno formo, ki jo gleda in riše, čuti po obliki in gradivu, kakor bi jo sam gradil. Akademsko risbo po človeški figuri mu pa nikdar ni bila simpatična. Na videz je Kasimir neke vrste impresionist, ne toliko v tehničnem smislu kakor v tem, da svoje vtise — impresije na slikarski način podaja v svojih delih. Toda le na videz, ker je v vsem njegovem delu važnejši romantični detajl kakor impresija celote. Smisel za romantični detajl pa si je razvil v pogostih potovanjih po gradovih, posebno v družbi pisatelja R. H. Bartscha. Pri tej njegovi usmerjenosti se mu je prilagodljiva ujedenska tako rekoč sama ponudila kot najprimernejše sredstvo za njegovo umetnost. Delal je sicer veliko tudi v drugih tehnikah, posebno v

L. Kasimir: Ptuj (barvasta ujedenska)

L. Kasimir: London

litografiji, vendar je barvasta ujedenska glavno in najpopularnejše polje njegovega umetniškega delovanja.

Motivno je precej bogat, zelo rad ima lepa drevesa, ki jim semintja da kar glavno vlogo v svojih listih. Ljubi dalje tehnične motive, tovarne, gradnje tunelov, vodnih stavb, пристanišča, lokomotive, kolodvore, mostove in sl., romantiko sodobnosti torej. Strnjeno drugo stran in zato najbolj vidno v njegovem delu pa zavzema romantika preteklosti, izražena v antičnih in srednjeveških stavbah, v slikovitih delih mest, kamor mu je napol rodni Dunaj kazal prvo pot. Sledila mu je romantika antičnega Rima in Italije sploh. Ta smer ga je gnala v svet in naredila iz njega neprestanega popotnika, ki potuje — kakor se je sam izrazil — po starem in novem svetu za arhitekturo. Italija mu jo je odkrila prva, potem se mu je odprla Severna Nemčija, kjer je okusil tudi romantiko obrežja in morja, ta mu je kazala

v Anglijo, potem šele je prišel v Francijo. Po vojni pa je bil že štirikrat v Severni Ameriki, kjer ga je zavzela romantika nebotičnikov. Razvoj v navpični smeri, ki je bil prej njegovim delom skoraj neznan, je postal tu hvaležen objekt novih učinkov, ki jih podčrtava prav posebno tudi svojevrstno ameriško ozračje.

Število njegovih del je velikansko. Glavni njegovi založniki so Fr. Hanfstaengl v Münchenu, K. Cometer v Hamburgu, Halm & Goldmann na Dunaju in Frank Bresler v Milwaukee. Izdal je tudi več map svojih del, n. pr. Wien, Belgien im Weltkrieg, Galizien 1915, Ein Künstlertagebuch, Dolomiten 1916.

L. 1911 se je poročil s Tanno Hörnes, hčerko slavnega geologa, ki je tudi sama grafičarka. Na najtežavnejših potih po frontah svetovne vojne mu je vztrajno sledila in sta skupaj izdala zbirko »Aus unserer Wandermappe«.

Luigi Kasimir živi sedaj stalno v Grinzingu na Dunaju. Svoje počitnice pa preživlja v svojem vinogradu v Halozah blizu St. Vida pri Ptujju. Prenasičen vtisov iz dveh delov sveta zadnja leta zopet odkriva poezijo svoje rojstne pokrajine. Poleg velikega Ptujja, ki ga prinašamo v sliki, ima v delu motive iz Haloz, t. zv. celjski oltar na Ptujski gori, notranjščino mestnega muzeja v Ptujju in glavni trg z Orfejevim stebrom in mestnim zvonikom v Ptujju.

L. Kasimir: Bukinisti in pogled na Notre Dame v Parizu

L. Kasimir: London

KNJIGOVEZNIČA JUGOSLOVANSKE TISKARNE

R. Z. Z O. Z.

V LJUBLJANI, KOPITARJEVA ULICA 6/II.

se je od malega začelka ob njeni ustanovitvi, ko je leta 1890 K. T. D. isto kupilo, razvila do danes v dobro opremljen industrijski obrat. Sedaj ima ca. 30 raznih modernih strojev na elektr. pogon. Zaposluje povprečno 65 oseb. Zaradi dobre opremljenosti zamore izdelati tudi velike naklade v najkrajšem času. Ima lastno črtnico za rastriranje trgovskih knjig bodisi po predloženih vzorcih (sortiment) ali za lastno zalogo kakor tudi za črtanje vseh vrst šolskih zvezkov. Izvršuje vsa v knjigoveško stroko spadajoča dela.

**Iz lastne zaloge pa
nudi**

vsakovrstne poslovne knjige, pisalne podkladke, črtan, nečrtan, kariran ali risalni papir, zvezke vseh vrst, mape, pepita-notese, trgalske bloke, nadalje tridelne raznobarvne vstopnice, male bloke računov, odjemalne knjižice itd.

PEKO

D · Z · O · Z ·
TRŽIČ

NAJVEČJA ZALOGA ČEVLJEV

PODRUŽNICE = CELJE · MARIBOR ·
MURSKA SOBOTA · BEOGRAD · KRAGUJEVAC ·

· NOVI VRBAS · OSIJEK · SARAJEVO ·
· SUBOTICA · SUŠAK · SPLIT ·